

UCHWAŁA NR XII/79/2025
Rady Powiatu w Kolbuszowej
z dnia 29 maja 2025 r.

w sprawie przyjęcia do realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych
w Powiecie Kolbuszowskim na lata 2025 – 2031.

Na podstawie art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz. U. z 2024r. poz. 107 z późn. zm.) oraz art. 16b i art. 19 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej Dz. U. z 2024 r. poz. 1283 z późn. zm.)

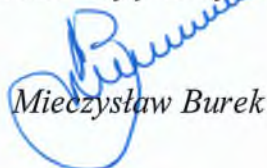
Rada Powiatu w Kolbuszowej
uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się do realizacji Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Kolbuszowskim na lata 2025 – 2031 w brzmieniu, jak załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu w Kolbuszowej.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Powiatu

Mieczysław Burek

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
POWIATU KOLBUSZOWSKIEGO
NA LATA 2025 – 2031

Opracowana przez:

Genesis Centrum Edukacyjne Sp. z o.o.

Na zlecenie
Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kolbuszowej

Kolbuszowa, 2025 r.

Spis treści

1. CZĘŚĆ WSTĘPNA	2
1.1. UWARUNKOWANIA PRAWNE.....	3
1.2. ZGODNOŚĆ CELÓW STRATEGII Z INNYMI DOKUMENTAMI O CHARAKTERZE STRATEGICZNYM.....	4
2. CHARAKTERYSTYKA POWIATU.....	9
2.1. CHARAKTERYSTYKA POSZCZEGÓLNYCH GMIN.....	10
2.2. STRUKTURA DEMOGRAFICZNA	13
2.3. BEZROBOCIE	16
2.4. NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	22
2.5. POMOC SPOŁECZNA	32
2.6. OPIEKA NAD DZIECKIEM I RODZINĄ	41
2.7. INSTYTUCJE DZIAŁAJĄCE NA TERENIE POWIATU	49
3. DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH.....	55
3.1. WYNIKI ANKIETY PRZEPROWADZONEJ WŚRÓD UCZNIÓW	57
3.2. WYNIKI ANKIETY PRZEPROWADZONEJ WŚRÓD MIESZKAŃCÓW.....	81
3.3. WYNIKI ANKIETY PRZEPROWADZONEJ WŚRÓD BENEFICJENTÓW OŚRODKÓW POMOCY SPOŁECZNEJ	95
3.4. ANALIZA SWOT	110
3.5. PODSUMOWANIE CZĘŚCI DIAGNOSTYCZNEJ.....	121
4. CZĘŚĆ PROGRAMOWA	123
4.1. MISJA	123
4.2. CELE STRATEGICZNE I KIERUNKI DZIAŁAŃ.....	123
4.3. EFEKTY REALIZACJI CELÓW	129
4.4. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA STRATEGII	130
4.5. MONITORING I EWALUACJA	132
5. SPIS TABEL	133
6. SPIS WYKRESÓW	135

1. CZĘŚĆ WSTĘPNA

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Kolbuszowskiego na lata 2025 – 2031 jest wieloletnim dokumentem, na podstawie którego będzie budowana polityka społeczna powiatu w ciągu najbliższych 7 lat. Konieczne jest zatem strategiczne podejście do zagadnień, oparte na opracowywaniu, wdrażaniu, kontroli i realizacji planów strategicznych. Opracowany dokument nie ogranicza się w swych zapisach tylko do zadań realizowanych bezpośrednio przez instytucje samorządowe, proponuje też działania, które stanowią wyzwania dla społeczności lokalnej i organizacji działających w obszarze polityki społecznej w Powiecie Kolbuszowskim.

Strategia jest dokumentem, który stanowi podstawę do poprawy warunków życia mieszkańców, a w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym, aby w konsekwencji doprowadzić do ich integracji ze społecznością lokalną. Dokument ma za zadanie uświadamiać lokalnym mieszkańcom skalę zjawisk i problemów społecznych. Ma być narzędziem sprawnego i efektywnego zarządzania w wymiarze wieloletnim i stanowić niezbędną podstawę programową działań Rady Powiatu.

W Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Kolbuszowskiego na lata 2025 – 2031 zapisano działania, które są kontynuacją działań strategicznych z lat poprzednich, jak również nowe działania wynikające z aktualnej diagnozy potrzeb i problemów społecznych.

Część wstępna obejmuje podstawowe informacje dotyczące zasad budowania dokumentu. Skupiono się na powiązaniach Strategii z innymi aktami prawnymi nakierowanymi na rozwiązywanie problemów społecznych, gdyż wszystkie powinny stawiać sobie podobne założenia.

W dalszej części diagnostycznej przedstawiono charakterystykę powiatu i gmin wchodzących w jego skład, zawarto informacje na temat sytuacji demograficzno-bytowej mieszkańców oraz diagnozę problemów społecznych w powiecie i poszczególnych gminach. Diagnoza sytuacji społecznej została skonstruowana na podstawie określenia stanu aktualnych problemów społecznych występujących w powiecie. Jest wypadkową potrzeb i oczekiwań mieszkańców, sporządzoną przez grono specjalistów z wielu obszarów działalności społecznej i na rzecz różnorodnej grupy odbiorców, oparta na badaniu źródeł zastanych oraz analizie specjalnie przygotowanych do tego celu ankiet.

Diagnoza obejmuje:

- Problemy społeczne identyfikowane przez Ośrodki Pomocy Społecznej;
- Problemy społeczne identyfikowane przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie;
- Identyfikację najważniejszych problemów na terenie powiatu;
- Analizę SWOT;
- Zasoby umożliwiające rozwiązywanie problemów społecznych.

Ponadto, w trzeciej części programowej Strategia zawiera misję, cele i kierunki działań, które stanowią podstawę rozwiązywania najważniejszych problemów społecznych oraz służą podnoszeniu jakości poziomu życia mieszkańców powiatu. Przedstawiono działania, których realizacja ma prowadzić do osiągnięcia przyjętych założeń. Zostały również zaprezentowane sposoby wdrożenia strategii oraz prowadzenia monitoringu i ewaluacji jej realizacji.

Odnosząc się do metodyki prac nad dokumentem, należy podkreślić aktywny udział wielu instytucji Powiatu Kolbuszowskiego w jego powstawaniu. W pracach nad Strategią uczestniczyli przedstawiciele gminnych ośrodków pomocy społecznej, środowisk oświaty, kultury, ochrony zdrowia, sądownictwa, policji, pomocy społecznej, przedstawiciele organizacji pozarządowych i samorządu lokalnego, mieszkańcy powiatu. Pozwala to nazwać jej charakter jako społeczny i partycypacyjny.

1.1. UWARUNKOWANIA PRAWNE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych ma stanowić podstawę do realizacji względnie trwałych wzorów interwencji społecznych, podejmowanych w celu zmiany tych stanów rzeczy występujących w obrębie danej społeczności, które oceniane są negatywnie. Dokument charakteryzuje w szczególności działania publicznych i prywatnych instytucji rozwiązujących problemy społeczne, podejmowane dla zaspokojenia potrzeb przez wybrane kategorie osób i rodzin.

Obowiązek opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika wprost z art. 19 ust. 1 o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. Różnorodność problemów społecznych występujących w powiecie powoduje konieczność wzięcia pod uwagę także innych aktów prawnych, które mają istotny wpływ na konstrukcję dokumentu i posłużyły do opracowania rozwiązań dla zaistniałych problemów społecznych. Należą do nich m.in.:

- Ustawa z dnia 1 marca 2004 roku o pomocy społecznej;
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej;
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych;
- Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 roku o zatrudnieniu socjalnym;
- Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy;
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i wolontariacie;
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 o finansach publicznych;
- Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi;
- Ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 roku o działalności leczniczej;
- Ustawa z dnia 19 sierpnia 2004 roku o ochronie zdrowia psychicznego;
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii;
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2006 roku o spółdzielniach socjalnych.

Oprócz wspomnianych aktów prawnych przy realizacji strategii może zachodzić potrzeba odwołania się również do ustaw i aktów wykonawczych z zakresu ochrony zdrowia, oświaty i edukacji publicznej.

1.2. ZGODNOŚĆ CELÓW STRATEGII Z INNYMI DOKUMENTAMI O CHARAKTERZE STRATEGICZNYM

Cele Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych zostały opracowane w spójności z następującymi dokumentami:

- **Europa 2030 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu**

Strategia Europa 2030 stanowi strategię wzrostu Unii Europejskiej w kolejnych latach. Zakłada potrzebę stworzenia zrównoważonej i inteligentnej gospodarki, która sprzyja włączeniu społecznemu. W Strategii zostały wyznaczone 3 główne cele, które obejmują:

- **Rozwój inteligentny: rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji;**

- Rozwój zrównoważony: wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej;
- Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

- **Rządowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030**

Rządowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030 powstał w celu stworzenia systemowych rozwiązań umożliwiających skuteczne przeciwdziałanie przemocy domowej. Program określa szczegółowe działania w zakresie:

- Zapewnienia kompleksowej ochrony i wsparcia osobom dotkniętym przemocą domową, w tym poprzez rozwój sieci specjalistycznych ośrodków wsparcia;
- Podnoszenia świadomości społecznej na temat przyczyn, skutków oraz sposobów zapobiegania przemocy domowej, w tym promowania metod wychowawczych opartych na szacunku i bez przemocy;
- Realizacji programów korekcyjno-edukacyjnych oraz psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową, ukierunkowanych na zmianę ich zachowań oraz ograniczenie ryzyka recydywy;
- Upowszechniania informacji o dostępnych formach wsparcia i możliwościach skorzystania z pomocy zarówno dla osób doznających przemocy, jak i osób stosujących przemoc;
- Współpracy międzyinstytucjonalnej, w tym koordynacji działań służb publicznych i organizacji pozarządowych w celu skuteczniejszego reagowania na przypadki przemocy.

Wdrożenie programu będzie monitorowane poprzez regularne sprawozdania zawierające dane statystyczne dotyczące realizacji polityki przeciwdziałania przemocy domowej, orzeczeń sądowych oraz stosowanych środków zaradczych wobec osób stosujących przemoc. Analizy te zostaną wykorzystane do dalszego doskonalenia strategii przeciwdziałania przemocy i poprawy skuteczności działań ochronnych.

- **Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030**

Jest to dokument, którego celem jest rozwijanie kapitału ludzkiego poprzez wydobywanie potencjałów osób w taki sposób, by mogły one w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, politycznym i ekonomicznym na wszystkich etapach życia. Poza celem głównym w Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego wyznaczono cztery cele szczegółowe:

- Podniesienie poziomu kompetencji oraz kwalifikacji obywateli, w tym cyfrowych;
- Poprawa zdrowia obywateli oraz efektywności systemu ochrony zdrowia;
- Wzrost i poprawa wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego na rynku pracy;
- Redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne.

- **Strategia Rozwoju Województwa - Podkarpackie 2030**

Program, który w punkcie *Kapitał Ludzki i Społeczny* jako cel stawia wzmocnienie kapitału ludzkiego i społecznego jako podstawy umożliwiającej rozwój regionu oraz podnoszenia poziomu życia mieszkańców w obszarach: edukacji, regionalnej polityki zdrowotnej, kultury i dziedzictwa kulturowego, rynku pracy, społeczeństwa obywatelskiego, włączenia społecznego, aktywnego stylu życia i sportu. Strategia rozwoju województwa – Podkarpackie 2030 jest podstawą zapisów wszystkich średniookresowych dokumentów programowych województwa, w tym Regionalnego Programu Operacyjnego i jego negocjacji dotyczących wsparcia ze środków Europejskich Funduszy Strukturalnych i Inwestycyjnych z Komisją Europejską oraz negocjacji wsparcia rozwoju regionalnego województwa podkarpackiego z poziomu krajowego. Jest ona podstawą budowania partnerstw i sieciowania w ramach województwa i w układzie europejskim oraz krajowym. Strategia rozwoju województwa – Podkarpackie 2030 dostrzega konieczność minimalizowania negatywnego wpływu kryzysu spowodowanego przez pandemię COVID-19 w sektorach gospodarki oraz w aspekcie społecznym tj. wzrost bezrobocia i zwiększenie poziomu ubóstwa. Projektując zakres działań w Strategii podjęto próbę wskazania instrumentów zabezpieczających kwestie budowania odporności na zakłócenia procesów rozwojowych, a także szeroko rozumianego bezpieczeństwa, które znajdują zastosowanie również w obliczu skutków pandemii.

- **Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Powiecie Kolbuszowskim na lata 2024-2030**

Głównym założeniem Programu jest przeciwdziałanie przemocy domowej, ochrona osób doznających przemocy oraz zwiększenie skuteczności i dostępności pomocy dla osób i rodzin uwikłanych w problem przemocy domowej. Poprzez realizację celów zakłada się osiągnięcie następujących rezultatów:

- Upowszechnienie działań profilaktycznych i podniesienie świadomości społecznej w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej poprzez zmianę postaw lokalnej społeczności wobec zjawiska przemocy domowej, zwiększenie społecznej wrażliwości i zaangażowania, podniesienie poziomu wiedzy społeczeństwa o zjawisku przemocy domowej oraz promowanie metod wychowawczych bez użycia przemocy;
- Usprawnienie systemu pomocy i wsparcia dla osób doświadczających przemocy przez zwiększenie dostępności do specjalistycznej pomocy, ochrony i wsparcia oraz udzielanie profesjonalnej pomocy osobom uwikłanym w przemoc domową;
- Podniesienie jakości usług świadczonych przez instytucje pomocowe poprzez wzrost liczby osób profesjonalnie pomagających osobom doświadczającym przemocy domowej, podniesienie jakości usług oraz wzmocnienie współdziałania i współpracy między służbami, instytucjami i organizacjami pozarządowymi, działającymi na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej.

- **Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych 2023-2027**

Podstawą Programu jest uznanie, iż osoby niepełnosprawne mają prawo do niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia, korzystając na zasadzie równości z praw i obowiązków ustanowionych dla ogółu obywateli – bez względu na rodzaj, stopień i przyczynę niepełnosprawności. Zakłada, że osoby niepełnosprawne mają prawo do uzyskania niezbędnych środków umożliwiających wyrównanie zmniejszonych wskutek niepełnosprawności szans w korzystaniu z przysługujących im praw. Dodatkowo konieczne jest stworzenie takich lokalnych warunków oraz zagwarantowanie i udzielenie osobie niepełnosprawnej takiej indywidualnej pomocy, która umożliwi maksymalne wykorzystanie jej potencjalnych zdolności i możliwości jak największej życiowej samodzielności i aktywności.

- **Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2024-2026**

Program służy usystematyzowaniu i ukierunkowaniu działań, ustaleniu priorytetów i zakresu prowadzonej działalności na rzecz rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Kolbuszowskim. Jest podstawą do pozyskiwania środków finansowych w ramach ogłaszanych przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej konkursów ofert dotyczących realizacji rządowych programów w zakresie wspierania rodziny i rozwoju pieczy zastępczej, jak również do pozyskiwania środków finansowych z Unii Europejskiej.

Cele Programu ukierunkowane są na rozwijanie systemu Pieczy Zastępczej ze szczególnym uwzględnieniem rodzin. Dodatkowo Program zapowiada promocję funkcji rodziny zastępczej na terenie całego powiatu, a także zapewnienie pomocy i wsparcia oraz szkoleń podnoszących kwalifikacje istniejącym już rodzinom zastępczym. Zakłada również zapewnienie wsparcia i pomocy usamodzielnianym wychowankom oraz pełne wykorzystanie zdolności profesjonalnej i wykwalifikowanej kadry.

2. CHARAKTERYSTYKA POWIATU

Powiat Kolbuszowski leży w północno-zachodniej części województwa podkarpackiego. Swoim zasięgiem obejmuje znaczną część Płaskowyżu Kolbuszowskiego, a także fragment Równiny Tarnobrzeskiej. Ogólna powierzchnia powiatu to 77 306 ha. Od północy sąsiaduje z Powiatem Tarnobrzeskim i Stalowowolskim, od wschodu z Nizańskim i Rzeszowskim, od południa z Rzeszowskim i Ropczycko-sędziszowskim, a od zachodu z Mieleckim. Na obszarze Powiatu Kolbuszowskiego zlokalizowane są gminy wiejskie: Cmolas, Majdan Królewski, Niwiska, Dzikowiec i Ranizów oraz miejsko-wiejska: Kolbuszowa.

Powiat znajduje się na szlaku drogi krajowej nr 9 Rzeszów – Radom. Stolica Powiatu Kolbuszowa leży 32 km od stolicy województwa – Rzeszowa. Stanowi węzeł komunikacyjny, skąd rozchodzą się drogi na Warszawę i Mielec.

Powiat Kolbuszowski ma charakter rolniczy. Gleby są podstawowym zasobem naturalnym, decydującym o charakterze gospodarczym regionu. Zdecydowany procent terenów rolnych zajmują gleby z piasków całkowitych, słabo gliniastych i gliniastych, gleby darniowo-bielicowe o dużym stopniu zbielicowania, żwirowe, piaskowe, gliniaste i sapy – gleby podmokłe i zimne, zajęte przede wszystkim przez łąki i pastwiska. Piaski gliniaste, bielice lekkie, średnie i ciężkie gliny, czyli wszystkie lepsze gleby, stanowią niewielką powierzchnię gruntów powiatu i występują lokalnie.

W Powiecie Kolbuszowskim zauważalna jest dostateczna ilość surowców ceramicznych i piasków, które stanowią bazę dla potrzeb budownictwa i przemysłu materiałów budowlanych.

Są to:

- surowce iglaste, w których skład wchodzi: gliny zwietrzelinowe i łupki karpackie, ility krakowiackie, gliny zwałowe. Ze względu na swoje pochodzenie mają różną przydatność do produkcji wyrobów ceramicznych. W oparciu o złoża surowców ilastych na terenie powiatu powstały zakłady produkujące materiały budowlane oraz małe cegielnie,
- zasoby kruszyw, które tworzą piaski kwarcowe, żwiry i pospółki. Kruszywa naturalne są najczęściej eksploatowanymi surowcami na terenie powiatu,
- torfy, występujące głównie na obszarach bagiennych, wykorzystywane w niewielkim stopniu.

2.1. CHARAKTERYSTYKA POSZCZEGÓLNYCH GMIN

Charakterystyka gmin zawiera informacje na temat najważniejszych cech społeczno-gospodarczych i trendów rozwojowych jednostek administracyjnych tworzących Powiat Kolbuszowski. Pełni rolę pomocniczą w interpretowaniu zjawisk i problemów społecznych występujących w powiecie.

Kolbuszowa jest gminą miejsko-wiejską, a miasto Kolbuszowa jest siedzibą władz Powiatu Kolbuszowskiego. W wyniku przeprowadzonej reformy administracyjnej, 1 stycznia 1999 r. już w nowych granicach administracyjnych, Powiat Kolbuszowski rozpoczął swoje istnienie.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego – w dniu 31 grudnia 2024r. gmina Kolbuszowa na obszarze 171 km² liczyła 24 136 mieszkańców.

Na terenie gminy działają: zakłady produkcyjne, usługowe, handlowe, przetwórcze, dające zatrudnienie kilku tysiącom osób, rozwinięta sieć transportowa i gospodarka magazynowa, pełna obsługa administracyjno-prawna, a także odłami rolnictwa, leśnictwa i łowiectwa. Kolbuszowa posiada dobrze rozwiniętą sieć szkolnictwa, a także instytucje kulturalno-oświatowe, takie jak: Muzeum Kultury Ludowej w Kolbuszowej, Dom Pamięci w Weryni, Cmentarz żydowski w Kolbuszowej oraz Synagoga w Kolbuszowej.

Niwiska to gmina wiejska o wielkości 95,05 km². Użytki rolne to 50% powierzchni gminy. Na jej terenie działają małe i średnie przedsiębiorstwa zajmujące się działalnością handlową, usługową i produkcyjną. Pożądanym jest przemysł rolno-spożywczy oraz wytwórczy na bazie drewna. Gospodarstwa rolne w gminie są średniej wielkości, w większości o niskiej dochodowości.

Teren gminy Niwiska należy do jednych z najbardziej atrakcyjnych turystycznie obszarów północnej części województwa podkarpackiego, ze względu na znaczny stopień zalesienia, niskie zaludnienie i niewielkie zanieczyszczenie środowiska. Piękne krajobrazy i rozległe lasy obfitujące w zwierzynę i runo leśne to główne atuty turystyczne. Gmina bazuje na tradycji związanej ze wsią i kulturą ludową.

Cmolas jest gminą wiejską o powierzchni 134,06 km² i zamieszkuje ją 8 117 mieszkańców. W porównaniu z innymi gminami Powiatu Kolbuszowskiego charakteryzuje się stosunkowo niską gęstością zaludnienia, która wynosi około 60 mieszkańców na km².

Gmina leży w Kotlinie Sandomierskiej, w obrębie Płaskowyżu Kolbuszowskiego. Jest to teren równinny. Krajobraz tych okolic tworzą łagodne pagórki, płytkie doliny rzek i potoków, wydmy piaskowe, łąki, obszary bagienne, pola uprawne, rozliczne lasy i zagajniki.

Gmina Cmolas ma charakter typowo rolniczy, jednak praca we własnym gospodarstwie rolnym jest źródłem utrzymania dla ok. 5% mieszkańców. Zatrudnienie w rolnictwie maleje z roku na rok, ze względu na jego niską dochodowość. Zwiększa się natomiast powierzchnia upraw owoców miękkich. Na terenie gminy zarejestrowanych jest obecnie około 150 podmiotów gospodarczych; dominują tu głównie usługi budowlane, stolarskie, transportowe oraz handel. Istnieją duże tradycje rzemieślnicze oraz powstają nowe zawody poza rolnictwem. Gmina Cmolas przywiązuje dużą wagę do rozwoju lokalnej przedsiębiorczości.

Raniżów to gmina wiejska o obszarze 97 km², którą zamieszkuje 7 030 osób. Jest to obszar typowo rolniczy, gdyż użytki rolne zajmują aż 74% powierzchni całej gminy. W oparciu o walory naturalne, takie jak: czyste środowisko, lasy, zalew na Łęgu, wspaniałe krajobrazy, ogromne szanse rozwoju ma tu turystyka.

Potencjał gospodarczy gminy tworzą małe i średnie przedsiębiorstwa o działalności produkcyjnej, handlowej i usługowej. Podstawowym źródłem utrzymania mieszkańców gminy jest praca w okolicznych zakładach i instytucjach oraz praca w gospodarstwach rolnych.

Dzikowiec jest gminą wiejską, która obejmuje obszar 121,6 km². Jest to teren o charakterze typowo rolniczym, jednak w ciągu ostatnich 20 lat liczne tereny, wcześniej intensywnie użytkowane rolniczo, zmieniły charakter na ekstensywny (łąki) lub zaniechano całkowicie produkcji roślinnej, co spowodowało sukcesję leśną wtórną. Powierzchnia zalesiona powiększa się i obecnie niemal przekracza 50% obszaru gminy. Bazę ekonomiczną stanowią tu drobny handel, usługi oraz rzemiosło. Na terenie gminy znajduje się też wiele indywidualnych gospodarstw rolnych, rozdrobnionych i nisko dochodowych. Większość działalności specjalizuje się z branżach: materiałów budowlanych, meblarskich, handlu drewnem, mechaniki pojazdowej, usług budowlanych, usług transportowych, wyrób parkietów, a także w branży spożywczej, mięsnej i gastronomicznej.

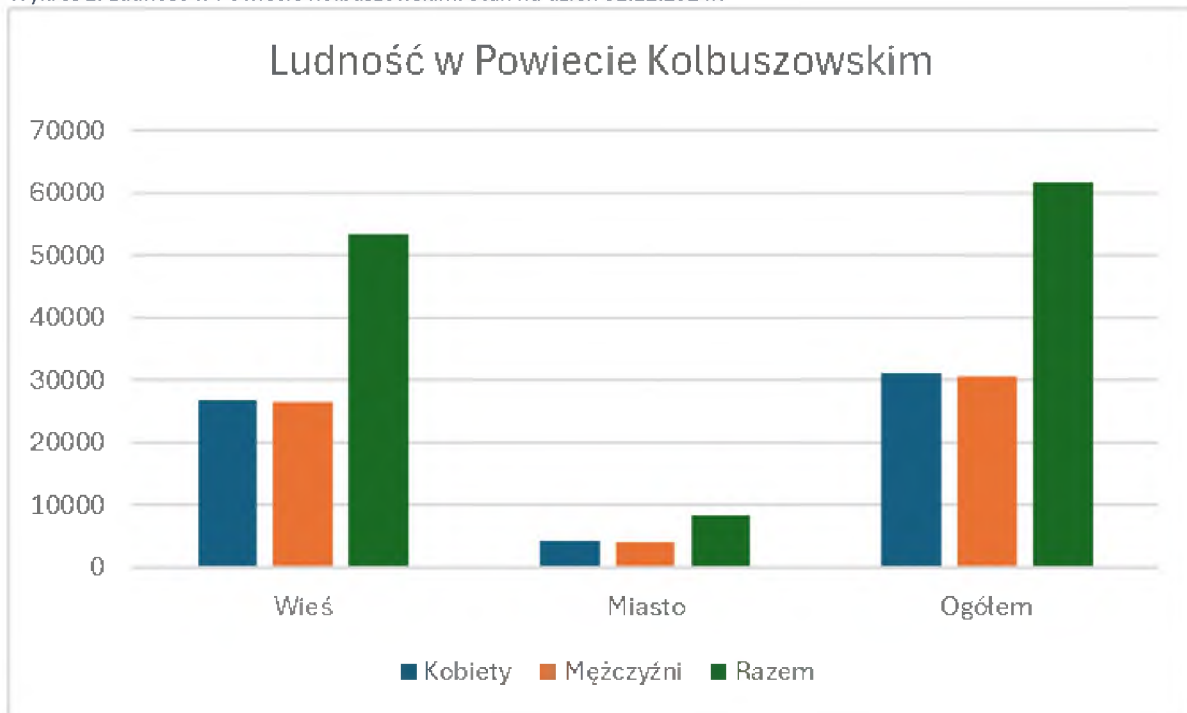
Majdan Królewski to druga co do wielkości gmina Powiatu Kolbuszowskiego. Obejmuje obszar 155,8 km², co stanowi 20% powierzchni powiatu. Gmina ma profil typowo rolniczy, a w działalności pozarolniczej największą rolę odgrywają handel i usługi. Niestety na terenie gminy brakuje rozwijającego się przemysłu.

Jest to gmina o dużych walorach turystycznych, z uwagi na malownicze położenie w otoczeniu ogromnych kompleksów leśnych, dogodne położenie komunikacyjne oraz posiadaną bazę noclegową. Ponad 40% obszaru gminy stanowią lasy. Liczba podmiotów gospodarczych na terenie gminy od kilku lat praktycznie nie ulega zmianie. Brak jest systemowych rozwiązań i udogodnień promujących rozwój prywatnej działalności.

2.2. STRUKTURA DEMOGRAFICZNA

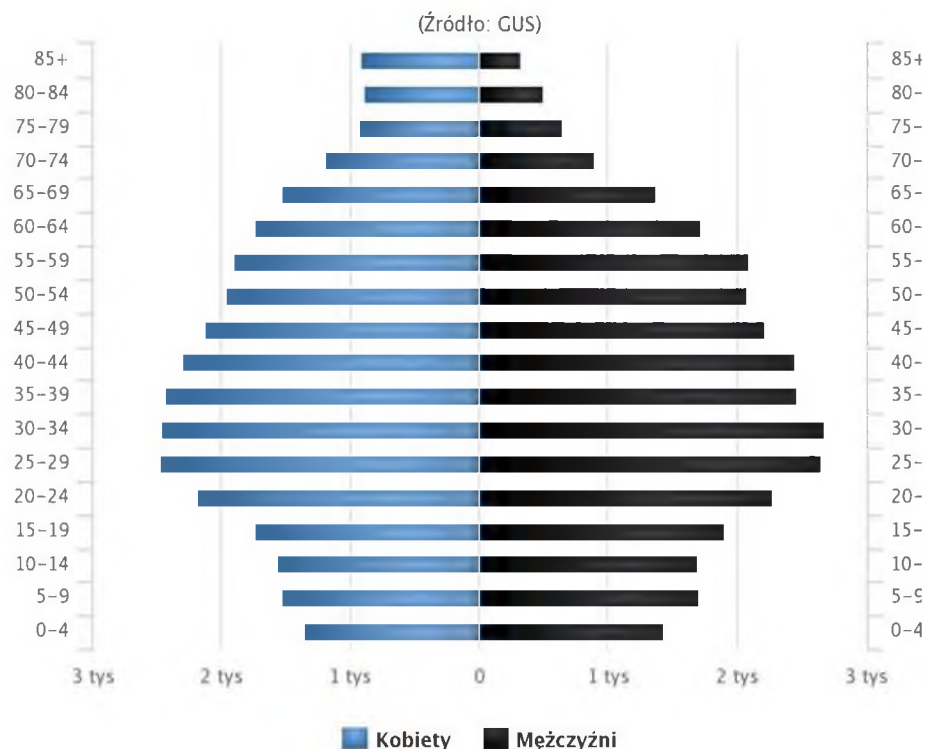
Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w dniu 31 grudnia 2024 r. Powiat Kolbuszowski zamieszkiwało 61 627 osób, w tym 31 026 kobiet i 30 601 mężczyzn, co oznacza spadek liczby ludności o 1.37% w porównaniu z rokiem 2016 (na dzień 31.12.2016r. – Powiat Kolbuszowski zamieszkiwały 62 472 osoby).

Wykres 1. Ludność w Powiecie Kolbuszowskim. Stan na dzień 31.12.2024r.

Dla polityki społecznej ważny jest wskaźnik aktualnej, jak i prognozowanej struktury wiekowej ludności.

PIRAMIDA WIEKU DLA POWIATU KOLBUSZOWSKIEGO 2022

Jedynie 18,3% mieszkańców Powiatu Kolbuszowskiego jest w wieku przedprodukcyjnym. Mały odsetek ludzi młodych, będzie w przyszłości rzutował na funkcjonowanie edukacji, rynku pracy, pośrednio też i pomocy społecznej.

Ponad połowa, bo aż 64,1% mieszkańców jest w wieku produkcyjnym, co w perspektywie kolejnych 20 lat oznacza zwiększanie odsetka liczby osób w wieku 65 lat i więcej. Wzrost ten będzie bardzo dynamiczny, ze względu na wchodzenie do tej grupy wiekowej osób urodzonych w latach 50-tych, a także 60-tych ubiegłego wieku (najliczniejszych w całym okresie powojennym). Natomiast 17,6% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym. Jest to niewiele mniejszy odsetek od osób w wieku przedprodukcyjnym. Niewątpliwie liczba ta będzie systematycznie wzrastać, a wraz z tymi zmianami zwiększy się jednocześnie populacja osób niepełnosprawnych. Z perspektywy systemu zabezpieczania społecznego, kwestie te wymagają dostosowania usług społecznych do potrzeb ludzi, którzy z powodu wieku i stanu zdrowia mają poważne problemy z zaspokojeniem podstawowych potrzeb życiowych.

Badania demograficzne pokazują, że największy wpływ na dynamikę i poziom starzenia się społeczeństwa ma ujemny przyrost naturalny. Prawie w każdej gminie przyrost naturalny jest ujemny, wyjątkiem jest Gmina Niwiska, gdzie w 2024 roku liczba zgonów była taka sama jak liczba narodzin. Poniższa tabelka obrazuje to zjawisko.

Tabela 1. Urodzenia i zgony na obszarze Powiatu Kolbuszowskiego w roku 2024

Jednostka Terytorialna	Liczba ludności	Urodzenia	Zgony	Przyrost naturalny
Powiat Kolbuszowski	61627	470	590	-120
G. Cmolas	8117	71	81	-10
M-W. Kolbuszowa	24136	170	213	-43
G. Majdan Królewski	9828	65	105	-40
G. Niwiska	6142	55	55	0
G. Ranizów	7030	63	78	-15
G. Dzikowiec	6374	46	58	-12

Powiat Kolbuszowski ma ujemny przyrost naturalny wynoszący -120. W 2024 roku urodziło się 470 dzieci, w tym 250 dziewczynek i 220 chłopców. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 1,10 i jest porównywalny do średniej dla województwa oraz znacznie większy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju.

W ostatnim roku saldo migracji na terenie Powiatu Kolbuszowskiego miało ujemną wartość, co oznacza, że więcej osób wymeldowało się z terenu powiatu, niż zameldowało. Przyczyną takiej migracji jest najprawdopodobniej obecny stopień bezrobocia, starzejące się społeczeństwo oraz chęć poprawy warunków życia. Młodzi ludzie coraz częściej decydują się na wyjazdy do większych miast, a nawet innych państw, przez co młode pokolenie rodzi się za granicami kraju.

2.3. BEZROBOCIE

Bezrobocie jest zjawiskiem wywierającym wpływ niemalże w każdej dziedzinie życia społecznego. Jest to bardzo złożony proces i stanowi ogromne wyzwanie dla współczesnego społeczeństwa.

Powiatowy Urząd Pracy w Kolbuszowej, współpracując z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie dążą do integracji społecznej. Celem Jednostek jest skuteczne przeciwdziałanie bezrobociu i zmniejszenie jego wielkości, a co za tym idzie, jest to istotny wkład w zminimalizowanie stopy bezrobocia w całym kraju. Współpraca polega na wyrównaniu szans i zapobieganiu wykluczeniu społecznemu nie tylko wobec osób bezrobotnych, ale także ich rodzin.

Skuteczne działania przeciw bezrobociu wymagają zintegrowanego i kompleksowego podejścia do polityki zatrudnienia i gospodarki na lokalnym rynku pracy. Jest to możliwe przy współpracy podmiotów gospodarczych, władz samorządowych i administracyjnych.

Wzrost liczby bezrobotnych świadczeniobiorców powoduje przyrost ilości zadań z zakresu pomocy społecznej oraz zwiększenie puli wydatków na udzielanie pomocy. Ponieważ możliwości budżetu państwa i lokalnego samorządu są ograniczone, zwiększone znaczenie w wychodzeniu z bezrobocia nabiera praca socjalna, która przyjmuje zróżnicowane formy. Praca socjalna to między innymi pomoc w planowaniu nowych koncepcji życia zawodowego, rozbudzanie motywacji do działania oraz technika kontraktu socjalnego, która pozwala na uzależnienie pomocy – form, wysokości i okresu wypłacania świadczenia – od aktywności bezrobotnego i jego rodziny.

Odnosząc się do problemu bezrobocia w Powiecie Kolbuszowskim na przestrzeni ostatnich lat, w niniejszym rozdziale zostały poddane analizie dane dotyczące:

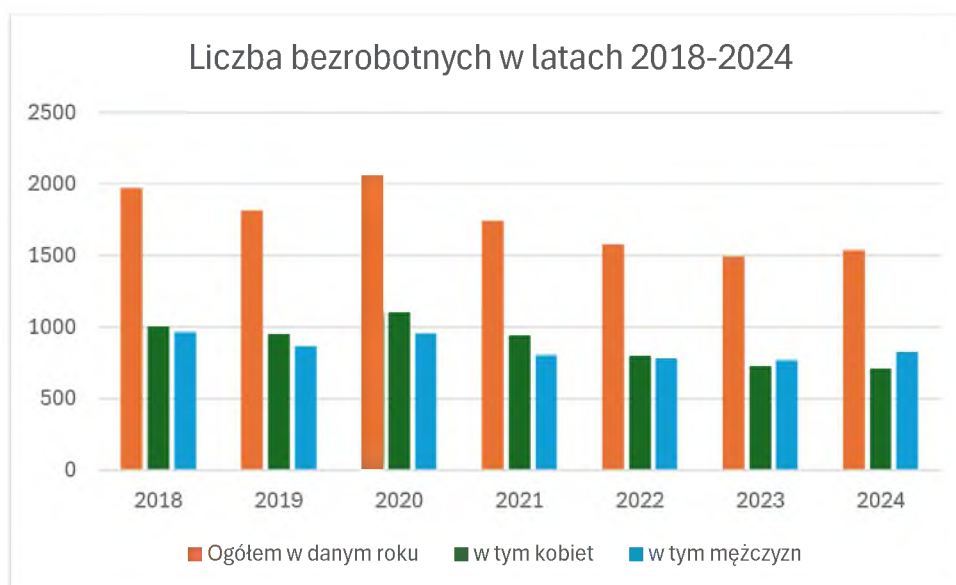
- Osób w wieku produkcyjnym;
- Osób pracujących;
- Osób zarejestrowanych jako bezrobotne;
- Kondycji firm prowadzonych przez osoby fizyczne;
- Liczby bezrobotnych objętych różnymi formami aktywizacji.

Niepokojący jest wpływ bezrobocia na zachowania patologiczne. Szczególnie niebezpieczna jest przemoc domowa, gdyż długa bezczynność zawodowa i nieregularny tryb życia

wyzwalają zachowania dewiacyjne, skierowane na rodzinę i lokalne środowisko społeczne. Długotrwałe bezrobocie, razem z negatywnymi konsekwencjami psychospołecznymi, wymaga stosowania odpowiednich form oddziaływań.

Analizując statystyki Powiatowego Urzędu Pracy w Kolbuszowej, na dzień 31 grudnia 2024r., w urzędzie zarejestrowanych było 1536 osoby bezrobotne, a w tym 709 kobiety, które stanowiły 46% ogółu bezrobotnych.

Wykres 2. Liczba bezrobotnych w PUP Kolbuszowa w latach 2018-2024

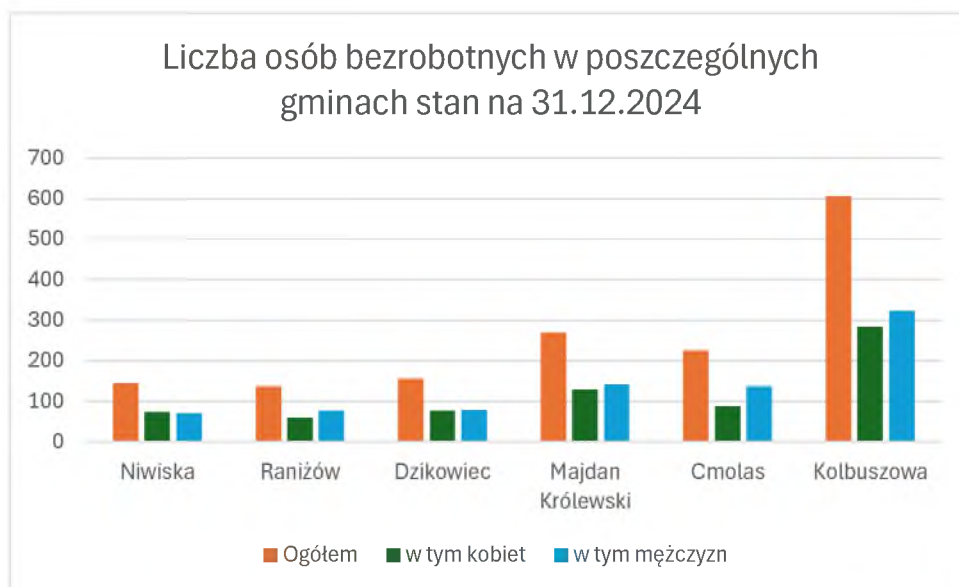

Na przestrzeni lat 2018-2024 liczba osób bezrobotnych w Powiecie Kolbuszowskim uległa zmianom. Po wzroście bezrobocia w 2020 r. (2060 osób), obserwuje się spadek tej wartości, osiągając 1494 osoby w 2023 r., a następnie nieznaczny wzrost do 1536 osób w 2024 r. Pozytywne jest to, że liczba osób bezrobotnych nadal utrzymuje się poniżej 2500, co świadczy o skutecznych działaniach aktywizacyjnych.

Wzrost liczby ofert pracy zgłaszanych do Powiatowego Urzędu Pracy jest efektem powstawania nowych miejsc zatrudnienia, głównie w zawodach rzemieślniczych, wymagających specjalistycznego wykształcenia.

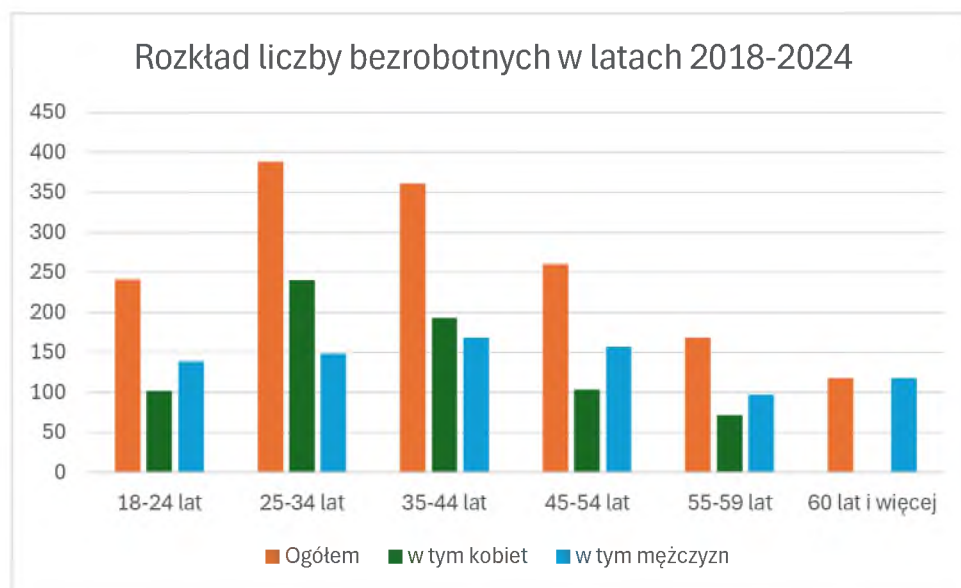
Biorąc pod uwagę zestawienie liczby osób bezrobotnych z uwzględnieniem zróżnicowania terytorialnego, najwięcej osób bezrobotnych zarejestrowano w gminie Kolbuszowa (606), a najmniej w gminie Raniżów (136). Struktura bezrobocia w poszczególnych gminach przedstawia się następująco:

Wykres 3. Liczba bezrobotnych w poszczególnych gminach. Stan na dzień 31.12.2024r.

Z analizy danych wynika, że w większości gmin przewagę wśród osób bezrobotnych mają mężczyźni, co odbiega od wcześniejszych tendencji. Wyjątkiem są gminy Dzikowiec i Majdan Królewski, gdzie liczba kobiet bezrobotnych jest wyższa niż mężczyzn. Ta zmiana może być wynikiem większej dostępności miejsc pracy w sektorach, w których tradycyjnie zatrudniano kobiety, a także rosnącej aktywizacji zawodowej kobiet.

Wykres 4. Podział liczby bezrobotnych względem wieku w Powiecie Kolbuszowskim. Stan na dzień 31.12.2024r.

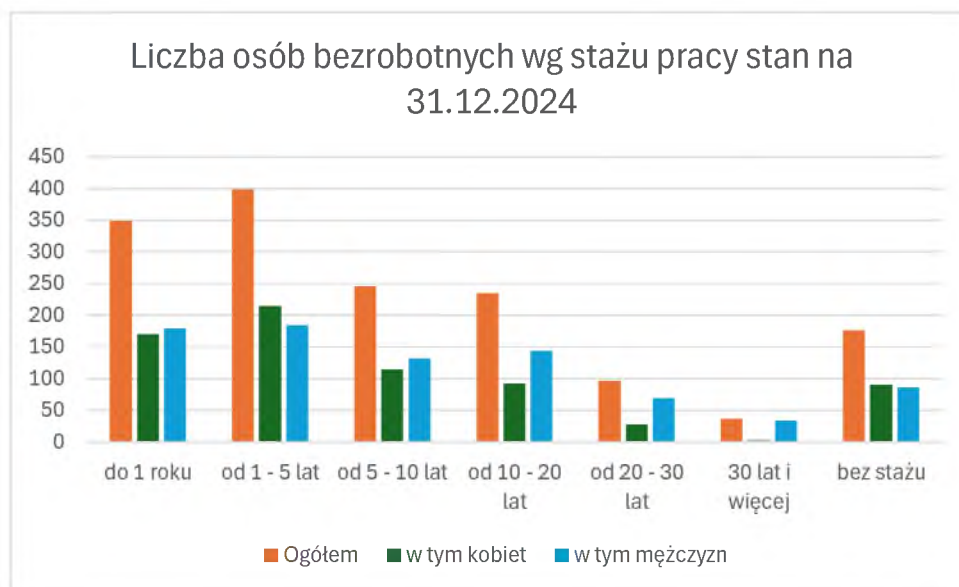

Analizując dane przedstawione na powyższym wykresie, zauważalna jest zdecydowana przewaga osób bezrobotnych w przedziale wiekowym 25-34 lata. Jest to 25,3% ogółu.

Niepokojący jest fakt, iż osoby młode, w wieku produkcyjnym, które powinny licznie zasilać grona pracowników, stanowią największy odsetek bezrobotnych w Powiecie Kolbuszowskim.

Warto zwrócić uwagę na grupę, która zwykle napotyka bariery w szybkim uzyskaniu zatrudnienia. Są to osoby w wieku od 60 roku życia, które aktualnie na terenie powiatu stanowią najmniejszy odsetek ludzi bezrobotnych (8% ogółu).

Wykres 5. Liczba bezrobotnych według stażu pracy. Stan na dzień 31.12.2024r.

Na koniec 2024 roku najliczniejszą grupę bezrobotnych stanowiły osoby, które przed zarejestrowaniem się w Powiatowym Urzędzie Pracy pracowały od 1 roku do 5 lat (25,9%) lub krócej niż 1 rok (22,7% ogółu). Najmniejszą liczbą osób bezrobotnych charakteryzuje się przedział stażu pracy powyżej 30 lat. Dzieje się tak ze względu na to, iż osoby z takim długim stażem pracy wykazują się olbrzymim doświadczeniem zawodowym i umiejętnościami. Dodatkowo, w większości zasilają te same miejsca pracy od wielu lat, znają ich struktury, metody działania, funkcjonowania – dzięki czemu stają się wyjątkowymi, wartościowymi pracownikami, co nie kwalifikuje ich do zwolnienia.

Niski poziom dzietności i towarzyszący mu proces wydłużania się trwania życia będą powodować starzenie się społeczeństwa i zmniejszanie podaży siły roboczej, co z kolei prowadzi do wzrostu obciążenia demograficznego. Zmiany te, obok sytuacji gospodarczej, będą miały istotny wpływ na sytuację szczególnie ludzi młodych we wszystkich aspektach, również na rynku pracy.

Tabela 2. Bilans bezrobotnych w poszczególnych grupach.

Bezrobotni	2022	2023	2024
Do 30 roku życia	448	422	431
Długotrwale bezrobotni	815	747	720
Powyżej 50 roku życia	432	398	416
Korzystający ze świadczeń pomocy społecznej	79	62	66
Posiadający co najmniej jedno dziecko do 6. roku życia	328	303	288
Posiadający co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18 roku życia	4	7	6
Niepełnosprawni	158	143	124

Powyższa tabela przedstawia dane szczegółowe dla zjawiska bezrobocia w poszczególnych grupach, od roku 2022 do 2024 roku. Tendencja spadkowa widoczna jest w większości kategorii, co związane jest z ogólnym spadkiem poziomu bezrobocia.

Liczba osób bezrobotnych do 30 roku życia w Powiecie Kolbuszowskim uległa zdecydowanej poprawie. Jest to związane z licznymi formami wsparcia dedykowanymi tej grupie osób. Porównując rok 2024 do roku 2022 zauważamy również spadek osób bezrobotnych u osób powyżej 50 roku życia. Wartość wskaźnika spadła o 16, mimo iż mamy do czynienia ze starzeniem się społeczeństwa i trudności w znalezieniu nowego zatrudnienia u osób powyżej 50 roku życia.

Duży odsetek osób bezrobotnych w Powiecie Kolbuszowskim, bo aż 53% stanowią osoby długotrwale bezrobotne. Pocieszający jest fakt, iż liczba ta w porównaniu z rokiem 2022 zmniejszyła się o 95 osób. Tendencja malejąca we wszystkich kategoriach osób bezrobotnych związana jest z ogólnym spadkiem poziomu bezrobocia.

Analizując sytuację na rynku pracy w Powiecie Kolbuszowskim można zauważyć kilka niekorzystnych cech w strukturze bezrobocia. Zalicza się do nich wysoki poziom bezrobocia na obszarach wiejskich, wysoki odsetek bezrobotnych osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym oraz znaczny udział osób długotrwale pozostających bez zatrudnienia. Niezbędne jest podejmowanie działań zmierzających do aktywizacji zawodowej młodych osób.

2.4. NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ

Niepełnosprawność w rozumieniu ustawy o pomocy społecznej oznacza stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy, powodujący trwałe lub okresowe utrudnienie, ograniczenie bądź uniemożliwienie samodzielnej egzystencji. Obecnie niepełnosprawność jest również rozumiana jako wynik barier społecznych, ekonomicznych oraz fizycznych, jakie jednostka napotyka w środowisku zamieszkania. W związku z tym polityka społeczna powinna promować aktywne działania na rzecz równouprawnienia osób niepełnosprawnych, a także przeciwdziałać ich dyskryminacji i tworzyć mechanizmy wyrównujące szanse życiowe oraz warunki do korzystania z przysługujących im praw.

Osoby niepełnosprawne są szczególnie zagrożone zjawiskiem wykluczenia społecznego. Napotykać liczne problemy związane z samodzielnym funkcjonowaniem w życiu codziennym, w rodzinie, pracy, urzędzie, które przybierają postać trudności architektonicznych, psychicznych, materialnych i prawnych. Osoba niepełnosprawna na co dzień musi zmagać się z barierami świadomościowymi w społeczeństwie, biernością, nieporozumieniem, niechęcią, a przede wszystkim niewiedzą. Proces rehabilitacji leczniczej, psychologicznej, społecznej i zawodowej obejmuje różne formy wsparcia wspomagające osoby niepełnosprawne w wypełnianiu przypisanych im ról społecznych, takie jak: poradnictwo społeczne, prawne i psychologiczne oraz edukację i przygotowanie zawodowe, a także umożliwiające samodzielną lokomocję, komunikowanie się z otoczeniem i prowadzenie niezależnego, codziennego życia.

Analizując ostatnie szczegółowe dane dotyczące wskaźników niepełnosprawności w Powiecie Kolbuszowskim, których źródłem jest Narodowy Spis Powszechny z 2021 roku wskazują, że liczba osób niepełnosprawnych wynosiła około 7 500, co daje około 12% ogółu ludności. Jest to jeden z wyższych wskaźników na tle innych powiatów województwa podkarpackiego. Część osób niepełnosprawnych zarejestrowana jest w bazach danych Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, a część pobiera świadczenia z Ośrodków Pomocy Społecznej na podstawie orzeczeń powiatowych zespołów do spraw orzekania o niepełnosprawności. Brak rzetelnych danych związany jest z rozbieżnością terytorialną oddziałów ZUS i KRUS, a obszarem powiatu.

Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności orzeka osoby przed i po 16 roku życia, na wniosek osoby zainteresowanej, jej przedstawiciela ustawowego lub za zgodą osoby zainteresowanej na wniosek Ośrodka Pomocy Społecznej.

W postępowaniu o ustalenie niepełnosprawności lub stopnia niepełnosprawności zespół wydaje orzeczenia o niepełnosprawności i o stopniu niepełnosprawności wraz ze wskazaniem, dotyczącymi:

- odpowiedniego zatrudnienia uwzględniającego psychofizyczne możliwości danej osoby,
- szkolenia (w tym specjalistycznego),
- zatrudnienia w zakładzie aktywności zawodowej,
- uczestnictwa w terapii zajęciowej,
- konieczności zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze oraz pomoce techniczne, ułatwiające funkcjonowanie danej osoby,
- korzystania z systemu środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji,
- konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji,
- konieczności stałego współdziałania na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji, edukacji.

Powiatowy zespół wydaje orzeczenia wraz ze wskazaniem dla celów korzystania z ulg i uprawnień, na podstawie odrębnych przepisów osobom posiadającym ważne orzeczenia o zaliczeniu do jednej z grup inwalidów, niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym oraz orzeczenia lekarza orzecznika ZUS o niezdolności do pracy, a także osobom posiadającym ważne orzeczenie wydane przez inne organy.

Tabela 3. Orzeczenia o niepełnosprawności wydane osobom przed 16 rokiem życia. Stan na dzień 31.12.2024r.

Wyszczególnienie	Ilość
Wydane orzeczenia o odmowie ustalenia niepełnosprawności	1
Wydane orzeczenia o niezaliczeniu do osób niepełnosprawnych	2
Wydane orzeczenia o zaliczeniu do osób niepełnosprawnych	143
Razem	146

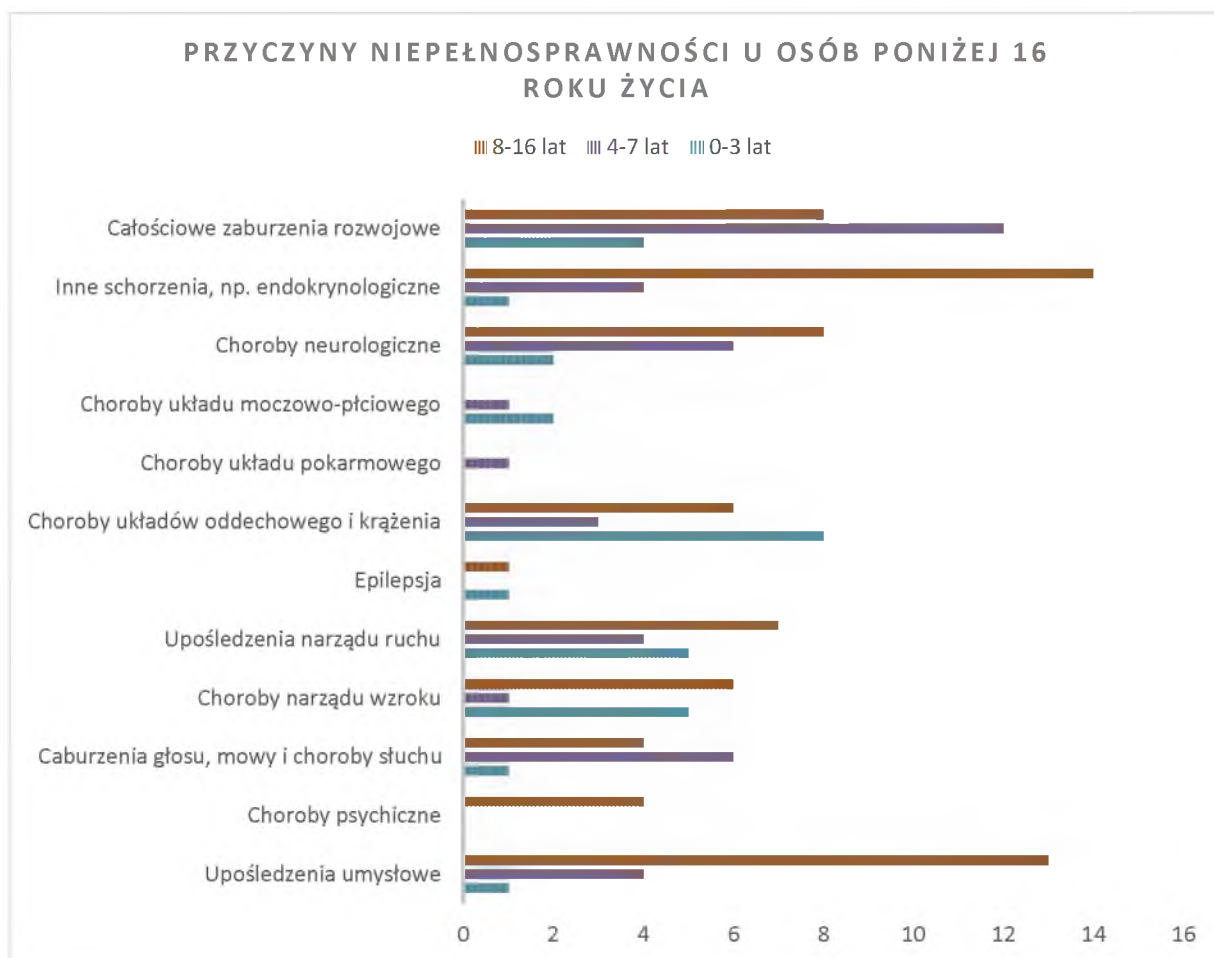
Tabela 4. Orzeczenia o niepełnosprawności wydane osobom po 16 roku życia. Stan na dzień 31.12.2024r.

Wyszczególnienie	Ilość
Wydane orzeczenia z określeniem stopnia niepełnosprawności	1467
Wydane orzeczenia o niezaliczeniu do osób niepełnosprawnych	2
Wydane orzeczenia o odmowie ustalenia stopnia niepełnosprawności	36
Razem	1505
W tym: wydane orzeczenia o zaliczeniu do osób niepełnosprawnych po raz pierwszy	632

Powyższe dane, zebrane przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Kolbuszowej na koniec 2024 roku, są ostatnimi szczegółowymi danymi świadczącymi o liczbie osób i stopniu ich niepełnosprawności w Powiecie Kolbuszowskim. Analizując je, należy zauważyć, iż przeważająca jest ilość osób niepełnosprawnych powyżej 16 roku życia. Osoby małoletnie stanowią tu jedynie 8,8% ogółu osób uznanych za niepełnosprawne (1651 os.).

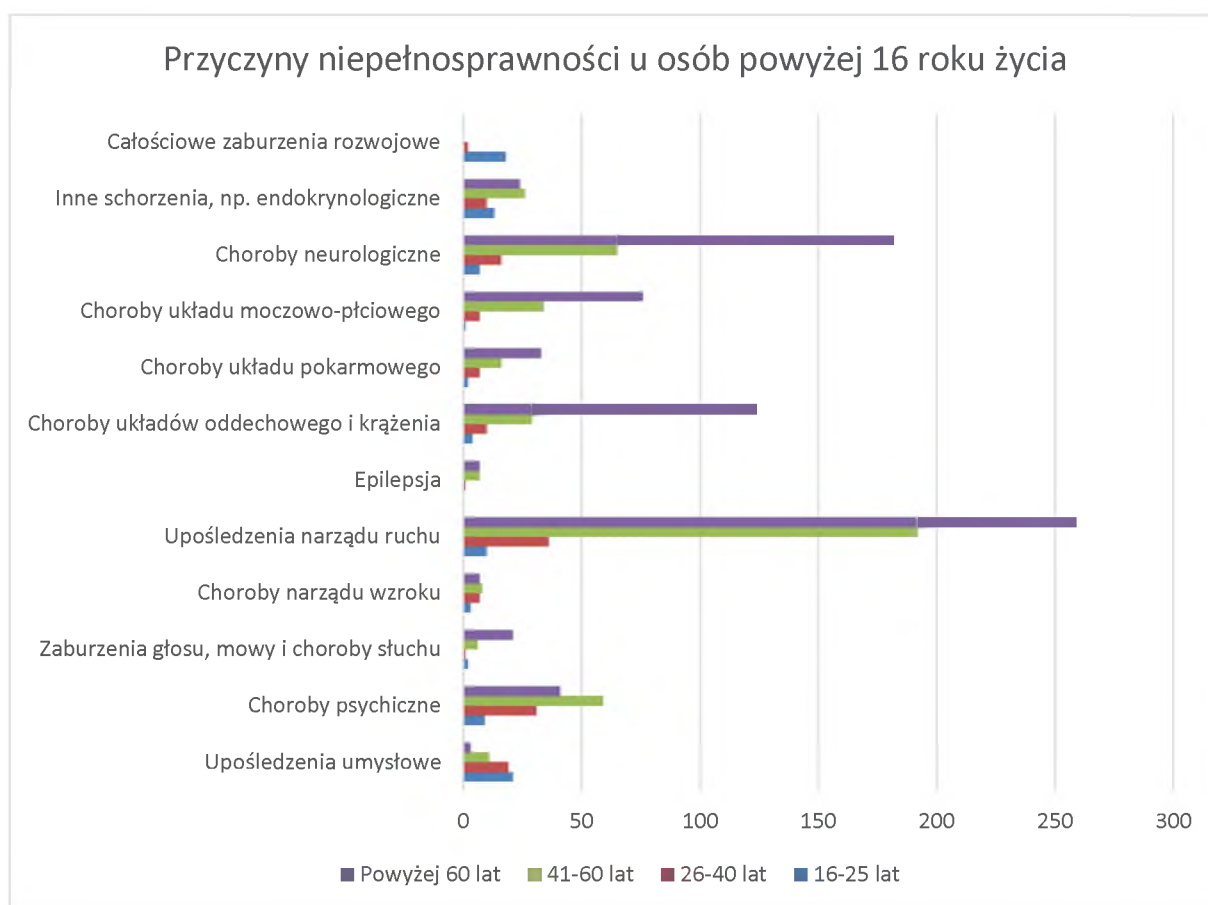
Łącznie w 2024 roku wydano 1647 orzeczeń określających zaliczenie, bądź nie do osób niepełnosprawnych. Jest to 2,7% ludności zamieszkującej Powiat Kolbuszowski.

Wykres 6. Przyczyny niepełnosprawności u osób poniżej 16 roku życia

W roku 2024 największą liczbę osób niepełnosprawnych poniżej 16 roku życia, stanowiły osoby zakwalifikowane do kategorii „całościowe zaburzenia rozwojowe” oraz do kategorii „inne” która zawiera schorzenia endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia choroby układu krwiotwórczego (19 osób). Liczną grupą niepełnosprawnych były też osoby z upośledzeniem umysłowym (18 osób), a także chorobami układów oddechowego i krążenia (17 osób), upośledzeniami narządu ruchu (16 osób), chorobami neurologicznymi (16 osób), chorobami narządu wzroku (12 osób) zaburzeniami głosu, mowy i chorobami słuchu (11 osób). Wśród niepełnosprawnych w tej kategorii wiekowej przeważali mężczyźni, w liczbie 79 osób, zaś kobiet było 64.

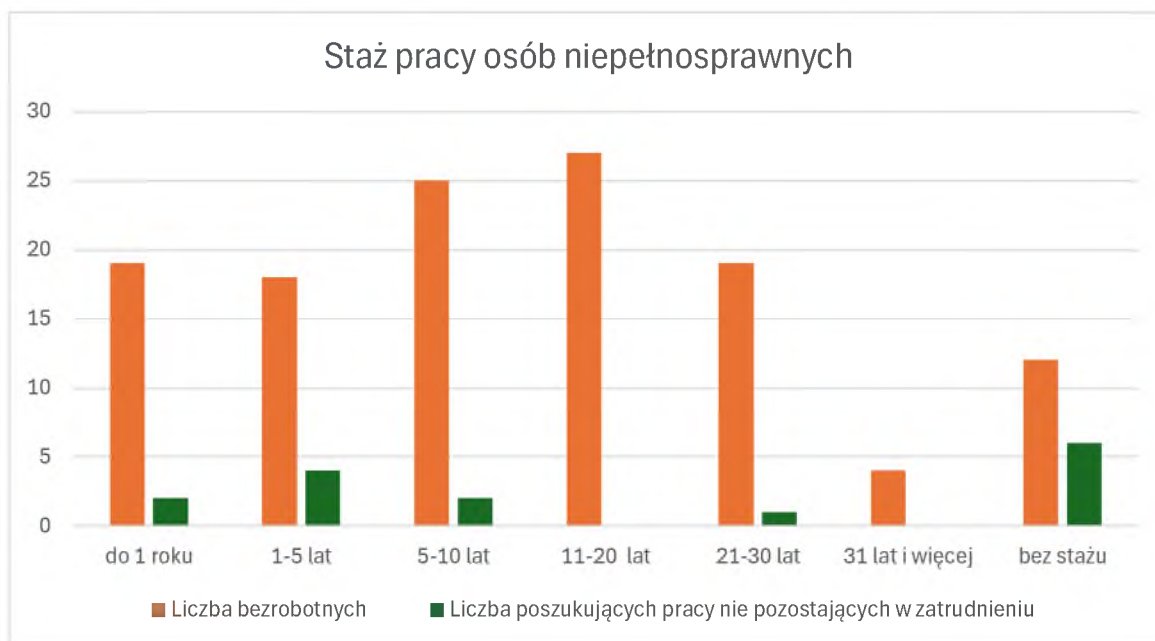
Wykres 7. Przyczyny niepełnosprawności u osób powyżej 16 roku życia

Analizując powyższe dane zauważa się, iż największą grupę osób niepełnosprawnych po 16 roku życia stanowiły osoby z dysfunkcją narządu ruchu (497 osób). Kolejną liczną grupą były osoby z chorobami neurologicznymi (270 osoby) oraz ze schorzeniami układu krążenia i oddechowego (167 osób). W badanym okresie najwięcej niepełnosprawnych po 16 roku życia, znajdowało się w przedziale wiekowym powyżej 60 lat. Stanowili oni 53% całości tej grupy. W tej kategorii przeważały kobiety w liczbie 766 osoby, natomiast mężczyzn było niewiele mniej – 701 osoby.

Powiatowy Urząd Pracy w Kolbuszowej w statystykach dotyczących ilości osób niepełnosprawnych na terenie powiatu, w dniu 31 grudnia 2024 roku wskazywał łącznie 124 osoby niepełnosprawne zarejestrowane jako bezrobotne, a w tym 40 kobiet. Aż 59 niepełnosprawnych zalicza się do grupy długotrwale bezrobotnych, w tym aż 43 osoby to mężczyźni.

Wykres 8. Staż pracy osób niepełnosprawnych.

Aż 12 osób (9,7%) nie posiada żadnego doświadczenia zawodowego, natomiast ponad 40% wszystkich niepełnosprawnych (24,1%) pracuje już więcej niż 10 lat. Staż pracy mniejszy od roku można zauważyć u 19 osób (15,3%).

W trakcie 2024 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Kolbuszowej znajdowało się łącznie 11 ofert pracy dla osoby niepełnosprawnej. Oferty pracy dla osób niepełnosprawnych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Kolbuszowej z podziałem na poszczególne miesiące wyglądała następująco:

- Styczeń – 0 ofert
- Luty – 0 ofert
- Marzec – 0 ofert
- Kwiecień – 2 oferty
- Maj – 1 oferta
- Czerwiec – 1 oferta
- Lipiec – 2 oferty
- Sierpień – 4 oferty
- Wrzesień – 1 oferta

Liczba staży dla osób niepełnosprawnych zrealizowana przez Powiatowy Urząd Pracy w Powiecie Kolbuszowskim w roku 2024 wyniosła 7.

W przypadku osób niepełnosprawnych szczególnych wysiłków wymaga ich rehabilitacja społeczna i zawodowa. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kolbuszowej na bieżąco realizuje zadania związane z pomocą i wsparciem osób niepełnosprawnych. Kwota środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych przekazanych przez Prezesa Zarządu tego Funduszu samorządowi Powiatu Kolbuszowskiego na realizację zadań w 2024 roku wynosiła w sumie 1 853 280,00 zł. Zadania polegały na:

- dofinansowaniu sprzętu rehabilitacyjnego,

W 2024 roku wpłynęło 96 wniosków na łączną kwotę 280 981,20 zł. Zawarto 92 umowy i wypłacono w sumie 244 589,00 zł. Wśród zawartych umów 5 dotyczyło dzieci i młodzieży niepełnosprawnej na kwotę 28 357,00 zł.

- dofinansowaniu przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych,

W 2024 roku wpłynęło 1 129 wniosków na łączną kwotę 1 507 263,15 zł. Rozpatrzono pozytywnie 591 wniosków na kwotę 2 478 445,58 zł, w tym wypłacone dofinansowanie ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych wyniosło 950 184,00 zł. Przyznano dofinansowanie do: pielucho majtek, worków, cewników, pionizatorów, szkieł korekcyjnych, aparatów słuchowych, materaców, protez podudzia, protez uda, balkoników na kółkach, poduszek przeciwodleżynowych, obuwia ortopedycznego, aparatów stabilizujących, gorsetów korekcyjnych, wózków inwalidzkich, protez powietrznych, łusek na dłoni i przedramię, łusek na kończynę dolną, kul inwalidzkich.

- dofinansowaniu turnusów rehabilitacyjnych,

W 2024 roku wpłynęły 84 wnioski w tym 18 opiekunów, z czego pozytywnie rozpatrzono 52. Wypłacono łącznie 96 294,00 zł na 4 dzieci + 4 opiekunów oraz 35 dorosłych + 6 opiekunów.

- dofinansowaniu do likwidacji barier architektonicznych,

W 2024 roku wpłynęło 93 wnioski na łączną kwotę 1 523 319,90 zł. Zawarto 62 umowy i wypłacono w sumie 677 238,00 zł.

Koszty działania WTZ z uwzględnieniem wszystkich źródeł finansowania wyniosły 2 059 200,00 zł, w tym środki własne powiatu w 2024r. to 205 920,00 zł.

Dodatkowo na terenie Powiatu Kolbuszowskiego działa Powiatowa Wypożyczalnia Sprzętu Rehabilitacyjnego, która nieodpłatnie udostępnia beneficjentom swój sprzęt rehabilitacyjny i urządzenia pomocnicze oraz pomaga w doborze i dopasowaniu przedmiotów stosownie do potrzeb, a dodatkowo czuwa nad naprawami, konserwacją i serwisem udostępnianych urządzeń. Wypożyczalnia oferuje też dowóz sprzętu do miejsca zamieszania osoby potrzebującej. Według stanu na dzień 31.12.2024r. w Wypożyczalni dostępnych jest 431 sztuk sprzętu rehabilitacyjnego.

Tabela 5. Ilość sprzętu rehabilitacyjnego udostępnionego przez Wypożyczalnię

Do 31.12.2024 roku łącznie udostępniono 431 sztuki sprzętu rehabilitacyjnego, a w tym:	
Rowerki rehabilitacyjne	75
Balkoniki i podpórki	40
Łóżka rehabilitacyjne	64
Wózki inwalidzkie	23
Kule i laski	13
Orbitreki	20
Fotele do masażu, materace do masażu i maty masujące	25
Bieżnie do ćwiczeń	20
Urządzenie do kąpieli perelkowej i ozonoterapii	2
Lampy do naświetleń	25
Podnośniki i Pionizatory	11

W ciągu 2024 roku z Wypożyczalni Sprzętu Rehabilitacyjnego w Powiecie Kolbuszowskim skorzystało łącznie 237 osób, w tym 233 dorosłych i 4 dzieci. Wypożyczalnia cieszy się dużym powodzeniem i ma znaczący udział w procesie rehabilitacji osób niepełnosprawnych z terenu powiatu.

Powiat Kolbuszowski w ramach pomocy dzieciom niepełnosprawnym, oferuje wizyty w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Kolbuszowej. Działania Poradni obejmują rejon wszystkich gmin na terenie powiatu oraz skierowane są do dzieci i młodzieży od momentu narodzin do 19 roku życia. Poradnia ma pod opieką 93 placówki oświatowe; przedszkola, szkoły, świetlice, itp. Udziela pomocy nie tylko dzieciom i młodzieży, ale też ich rodzicom, opiekunom, nauczycielom i wychowawcom. W swoich działaniach Poradnia realizuje zadania takie jak:

- orzekanie o potrzebie kształcenia specjalnego dzieci i młodzieży z zaburzeniami i odchyleniami rozwojowymi,
- orzekanie o potrzebie indywidualnego nauczania dzieci i młodzieży, których stan zdrowia uniemożliwia lub znacznie utrudnia uczęszczanie do szkoły,
- profilaktyka uzależnień i innych problemów dzieci i młodzieży,
- udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej dzieciom i młodzieży z grup ryzyka,

- terapia zaburzeń rozwojowych i zachowań dysfunkcyjnych,
- wczesne wspomaganie.

Warsztaty Terapii Zajęciowej to kolejne z rozwiązań pomocowych przewidziane dla osób niepełnosprawnych z Powiatu Kolbuszowskiego. Uczestnikami Warsztatów są osoby niepełnosprawne, które dostały wskazania do terapii zajęciowej w orzeczeniu o stopniu niepełnosprawności wydanym przez właściwy organ. Celem Warsztatów jest rehabilitacja zawodowa i społeczna osób z różnym stopniem niepełnosprawności. Pośród uczestników znajdują się osoby z obniżoną sprawnością intelektualną, upośledzeniem umysłowym oraz schorzeniami narządów. Zajęcia odbywają się codziennie w dwóch budynkach, tj. w Kolbuszowej oraz w filii w Cmolasio, w jedenastu pracowniach, na które składają się:

- pracownia gospodarstwa domowego,
- pracownia artystyczno-malarska,
- pracownia gobelinu i haftu,
- pracownia komputerowo-poligraficzna,
- pracownia stolarska,
- pracownia rękodzieła artystycznego,
- pracownia reedukacyjna,
- pracownia sztuki użytkowej,
- pracownia samodzielności,
- pracownia terapii twórczej,
- pracownia rzemiosła artystycznego.

Wspomagając opiekę nad dorosłymi niepełnosprawnymi, na terenie Powiatu Kolbuszowskiego powstały Środowiskowe Domy Samopomocy. Uczestnikami domu mogą być osoby, które zostały tam skierowane na podstawie decyzji administracyjnej wydawanej przez Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej. Zakres i poziom świadczonych form pomocy w placówkach dostosowany jest do możliwości psychofizycznych uczestników, a zajęcia prowadzone są zarówno indywidualnie jak i grupowo. Placówki zatrudniają kadre specjalistów, która ciągle podwyższa swoje umiejętności zawodowe oraz wyróżnia się szczególnymi predyspozycjami do pracy z osobami niepełnosprawnymi.

2.5. POMOC SPOŁECZNA

Pomoc społeczna umożliwia przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych tym, którzy nie są w stanie sami ich pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Pomoc społeczna wspiera ich w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Zadaniem pomocy społecznej jest także zapobieganie trudnym sytuacjom życiowym, poprzez podejmowanie działań zmierzających do usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.

Ustawa o pomocy społecznej zawiera listę powodów, dla których każdy mieszkaniec ma prawo skorzystać z systemu pomocy społecznej. Wśród nich znajdują się:

- Ubóstwo;
- Sieroctwo;
- Bezdomność;
- Bezrobocie;
- Niepełnosprawność;
- Długotrwała lub ciężka choroba;
- Przemoc domowa;
- Potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności;
- Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych;
- Trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą;
- Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego;
- Alkoholizm lub narkomania;
- Zdarzenie losowe i sytuacja kryzysowa;
- Klęska żywiołowa lub ekologiczna.

Za realizację zadań z zakresu pomocy społecznej na terenie poszczególnych gmin Powiatu Kolbuszowskiego odpowiedzialnych jest 6 Ośrodków Pomocy Społecznej. Wspierają one osoby i rodziny, które z różnych przyczyn nie są w stanie zaspokoić swoich elementarnych potrzeb życiowych. Współpracują w tym zakresie z organizacjami społecznymi, kościołami, związkami wyznaniowymi, fundacjami, stowarzyszeniami, pracodawcami oraz osobami prawnymi i fizycznymi.

Liczba osób i rodzin objętych systemem pomocy społecznej ulega nieustannym zmianom.

Dane przedstawione poniżej dotyczą Miejsko Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kolbuszowej. Dokonując analizy ilościowej beneficjentów pomocy społecznej zauważalny jest stały poziom liczby osób korzystających ze wsparcia Ośrodka Pomocy Społecznej. W roku 2022 z pomocy skorzystało ogółem 546 rodzin, natomiast w roku 2024 549 rodzin. Przedstawione dane określają liczbę wnioskodawców, jednak udzielona pomoc miała znacznie szerszy wymiar, gdyż dodatkowo należy wziąć pod uwagę osoby mieszkające z wnioskodawcą. Najczęstsze powody przyznania pomocy w 2024 roku to niepełnosprawność (173 rodziny), ubóstwo (129 rodzin), długotrwała lub ciężka choroba (105 rodzin). Spadek liczby rodzin zauważalny jest w większości powodów przyznania pomocy: z powodu ubóstwa w roku 2022 było to 161 rodzin, zaś w 2024 roku już 129, potrzeby ochrony macierzyństwa (z 61 rodzin w 2022 do 49 rodzin w 2024 roku), bezrobocia (z 98 rodzin w 2022 do 60 w 2024 roku). Wyjątek stanowią: niepełnosprawność i trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego, gdzie liczba osób objętych pomocą w roku 2024 nieznacznie się podwyższyła, w porównaniu z rokiem 2022. Wysokość wydatków Miejsko Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w 2024 roku wyniosła 5 285 637,17 zł, co jest o ponad 50% większą wartością niż wydatki poniesione w 2022 roku. Zwiększenie wartości wydatków względem utrzymującej się na podobnej wielkości ilość rodzin objętych pomocą świadczy o zwiększeniu wartości pojedynczego udzielanego wsparcia.

Tabela 6. Liczba rodzin objętych pomocą społeczną z uwzględnieniem powodów przyznania. MGOPS Kolbuszowa

Rodzaj sytuacji życiowej	2022 r.		2023 r.		2024 r.	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Ubóstwo	161	357	159	319	129	245
Bezdomność	8	8	7	7	7	7
Potrzeba ochrony macierzyństwa	61	337	54	294	49	260
w tym wielodzietność	49	281	44	243	40	217
Bezrobocie	98	260	95	251	60	160
Niepełnosprawność	159	312	177	348	173	324
Długotrwała lub ciężka choroba	108	249	108	235	105	193
Bezradność w sprawach opiekuńczo –	52	124	49	125	49	117

wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego						
w tym rodziny niepełne	13	39	16	45	17	50
w tym rodziny wielodzietne	3	22	6	30	3	16
Przemoc domowa	8	29	10	35	6	22
Alkoholizm	22	36	23	43	17	34
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	7	9	11	13	9	9
Zdarzenie losowe	2	12	2	5	2	6
Rodziny ogółem	546	1167	563	1238	549	1171
Wysokość wydatków	3 499 424,12 zł		4 144 032,15 zł		5 285 637,17 zł	

Analizując dane udostępnione przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Cmolasie, zauważalny jest powolny wzrost w ogólnej liczbie osób objętych pomocą społeczną. W 2022 roku, z pomocy Ośrodka skorzystało 512 wnioskodawców, otrzymując wsparcie w wysokości 902 185,00 zł, natomiast w roku 2024, do Ośrodka Pomocy Społecznej zwróciło się 567 osób uzyskując ogólną pomoc w wysokości 1 126 443,00 zł.

Zmienia się także struktura potrzeb – spada udział rodzin korzystających z pomocy z powodu ubóstwa, natomiast rośnie liczba przypadków związanych z ochroną macierzyństwa, długotrwałą chorobą oraz trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi. Stabilna pozostaje liczba rodzin dotkniętych bezrobociem i niepełnosprawnością. Wydatki na pomoc społeczną w 2024 r. wzrosły o ponad 26% w porównaniu z rokiem poprzednim, co wskazuje na rosnące potrzeby mieszkańców oraz zwiększone koszty udzielanego wsparcia. Brak zgłoszeń przemocy domowej może świadczyć o potrzebie intensyfikacji działań profilaktycznych i diagnostycznych w tym obszarze.

Tabela 7. Liczba rodzin objętych pomocą i wysokość wydatków z uwzględnieniem powodów przyznania.. GOPS Cmolasa

Rodzaj sytuacji życiowej	2022 r.		2023 r.		2024 r.	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Ubóstwo	79	195	73	163	73	139
Bezdomność	1	1	1	1	0	0
Potrzeba ochrony macierzyństwa	51	252	51	253	60	303
w tym wielodzietność	33	180	28	154	31	174
Bezrobocie	52	149	56	152	56	137
Niepelnosprawność	57	135	58	131	56	130
Długotrwała lub ciężka choroba	40	91	46	97	53	129
Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	4	14	9	33	10	37
w tym rodziny niepełne	3	9	5	14	6	18
w tym rodziny wielodzietne	0	0	2	11	2	11
Przemoc domowa	0	0	0	0	0	0
Alkoholizm	18	31	23	38	22	35
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	1	1	1	1	3	3
Zdarzenie losowe	1	5	2	5	1	5
Rodziny ogółem	258	512	288	528	303	567
Wysokość wydatków	902 185,00 zł		893 709,00 zł		1 126 443 ,00 zł	

Do głównych powodów przyznania pomocy Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Cmolasie zaliczył:

- ubóstwo,
- bezrobocie,
- potrzebę ochrony macierzyństwa,
- niepełnosprawność,
- długotrwałą lub ciężką chorobę,
- alkoholizm.

Tabela 8. Liczba osób i powody przyznania pomocy społecznej. GOPS Dzikowiec

Rodzaj sytuacji życiowej	2022 r.		2023 r.		2024 r.	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Ubóstwo	61	166	61	178	50	134
Bezdomność	1	1	0	0	1	1
Potrzeba ochrony macierzyństwa	41	237	43	255	43	251
w tym wielodzietność	40	232	43	255	43	251
Bezrobocie	39	145	44	172	39	154
Niepełnosprawność	48	148	40	144	40	129
Długotrwała lub ciężka choroba	39	115	39	127	34	103
Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	7	22	6	16	5	20
w tym rodziny niepełne	4	13	3	7	0	0
w tym rodziny wielodzietne	0	0	0	0	1	6
Przemoc domowa	0	0	0	0	0	0
Alkoholizm	1	1	2	3	3	5
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	2	2	1	3	3	5

Zdarzenie losowe	1	4	5	12	3	6
Rodziny ogółem	153	514	152	533	128	448
Wysokość wydatków	782 424,10 zł		691 593,94 zł		802 905,65 zł	

Dokonując analizy przedstawionych powyżej danych zauważa się znaczny spadek liczby osób korzystających ze wsparcia Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dzikowcu. W roku 2022 łączna liczba wnioskodawców wynosiła 514 osób, zaś w 2024 roku – 448 osoby. Zauważalny jest jednak wzrost ogólnej wielkości wydatków przeznaczonych na pomoc społeczną, które w roku 2022 wynosiły 782 424,10 zł, natomiast w 2024 roku już 802 905,65 zł. Mimo spadku ilości osób, łączna kwota przeznaczona na pomoc z roku 2024 była nieznacznie wyższa od tej z roku 2022 i 2023. Nie można więc jednoznacznie stwierdzić, iż wraz ze spadkiem ilości potrzebujących widoczna jest poprawa ich warunków życia, gdyż zauważalny jest wzrost kosztów pomocy społecznej, co świadczy o większym zapotrzebowaniu, a tym samym pogorszeniu sytuacji materialnej potrzebujących. Do głównych powodów, na które przeznaczona została pomoc w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Dzikowcu zaliczają się: ubóstwo, długotrwała choroba, bezrobocie oraz niepełnosprawność.

Tabela 9. Powody przyznania i liczba rodzin objętych pomocą społeczną. OPS Majdan Królewski

Rodzaj sytuacji życiowej	2022 r.		2023		2024 r.	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Ubóstwo	61	110	51	86	41	55
Bezdomność	2	2	2	2	3	3
Potrzeba ochrony macierzyństwa	22	128	17	98	18	100
w tym wielodzietność	21	123	16	95	16	95
Bezrobocie	55	169	49	138	37	98
Niepelnosprawność	92	167	94	177	83	148
Długotrwała lub ciężka choroba	74	69	15	68	12	49
Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	17	69	15	68	12	49
w tym rodziny niepełne	7	17	6	17	7	21
w tym rodziny wielodzietne	8	46	8	46	4	23
Przemoc domowa	3	10	3	10	2	11
Alkoholizm	14	18	10	12	11	13
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	1	4	1	3	1	1
Zdarzenie losowe	3	5	6	17	1	2
Rodziny ogółem	170	415	159	388	145	326
Wysokość wydatków	1 192 328 zł		1 247 875 zł		1 368 808 zł	

Przedstawione powyżej zestawienie liczby beneficjentów oraz ilość wydatków z lat 2022 – 2024 w Ośrodku Pomocy Społecznej w Majdanie Królewskim, ukazuje tendencję spadkową w praktycznie każdym aspekcie pomocy społecznej. W roku 2022 z pomocy Ośrodka skorzystało 415 osób, natomiast w roku 2024 było to już 326 osób. Wzrost liczby wnioskodawców zauważalny jest tylko w problemie bezdomności (z 2 osób w 2022 roku do 3 osób w 2024). Jednak wzrost ten nie jest na tyle duży, by mówić o zaskakującym podwyższeniu zapotrzebowania na pomoc w tych kategoriach. Liczba rodzin objętych pomocą nie zmienia się. Główne obszary pomocy w Ośrodku Pomocy Społecznej w Majdanie Królewskim, z których skorzystało najwięcej osób to: niepełnosprawność, ubóstwo i bezrobocie. Podobnie jak w poprzednich analizowanych jednostkach mimo spadku liczby beneficjentów wzrosła ilość wydatków: z 1 192 328 zł w 2022 roku do 1 368 808 zł w roku 2024.

Poddane do analizy dane z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Niwiskach dotyczące liczby osób korzystających z pomocy społecznej, powodów udzielania pomocy i wielkości wydatków, przedstawiały się następująco:

W roku 2022 z pomocy Ośrodka skorzystało 340 osób. Do głównych powodów przyznania wsparcia zaliczały się: niepełnosprawność, bezradność w prowadzeniu gospodarstwa domowego w opiece i wychowaniu dzieci i bezrobocie. Łączna wysokość wydatków wyniosła 393 106 zł. W roku 2023 zauważalny jest istotny wzrost ilości wnioskodawców do 441 osób, jednocześnie zmniejszając ostateczną liczbę wydatków do 386 768 zł. Rodzaje sytuacji życiowych, w których wnioskodawcy otrzymali wsparcie finansowe najczęściej, przedstawiały się następująco: bezradność w prowadzeniu gospodarstwa domowego w opiece i wychowaniu dzieci, niepełnosprawność, bezrobocie. Rok 2024 odnotował zmniejszenie się ilości korzystających z pomocy ośrodka w stosunku do roku poprzedniego do 441 osób. Do głównych powodów przyznania pomocy zaliczały się: bezradność w prowadzeniu gospodarstwa domowego w opiece w wychowaniu dzieci, niepełnosprawność i potrzeba ochrony macierzyństwa. Wydatki w 2024 roku wyniosły 456 526 zł

Działalność Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Niwiskach na przestrzeni lat 2022 do 2024 odnotowała znaczny wzrost osób otrzymujących pomoc. Ilość beneficjentów ośrodka wzrosła w tym czasie o 254 osoby co może świadczyć o pogorszeniu warunków życia na obszarze Gminy Niwiska oraz zwiększeniu zapotrzebowania na wsparcie ze strony Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Tabela 10. Liczba rodzin oraz powody przyznania pomocy społecznej. GOPS Raniżów

Rodzaj sytuacji życiowej	2022 r.		2023 r.		2024 r.	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Ubóstwo	96	243	74	171	60	128
Bezdomność	4	4	2	2	1	1
Potrzeba ochrony macierzyństwa	70	389	54	307	48	272
w tym wielodzietność	51	284	45	255	47	266
Bezrobocie	40	121	38	112	28	82
Niepelnosprawność	93	235	85	202	72	159
Długotrwała lub ciężka choroba	100	257	95	227	78	180
Rodziny niepełne	11	39	12	40	4	11
Przemoc domowa	0	0	1	3	0	0
Alkoholizm	0	0	0	0	0	0
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	3	3	2	2	0	0
Zdarzenie losowe	1	1	0	0	0	0
Rodziny ogółem	216	685	192	579	161	488
Wysokość wydatków	1 295 828,61 zł		1 256 138,35 zł		1 438 520,69 zł	

Dokonując analizy danych przedstawionych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Raniszowie, zauważalny jest również w tym przypadku, spadek liczby osób korzystających ze wsparcia Ośrodka. W 2023 roku z pomocy korzystało 685 osób, w 2023 roku 579 osób, a w roku 2024 488 osób. Najczęstszymi powodami, na które przyznawano pomoc społeczną przez trzy analizowane lata były: długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność i potrzeba ochrony macierzyństwa.

Podsumowując przedstawione powyżej dane dotyczące świadczeń wydawanych w Ośrodkach Pomocy Społecznej na terenie Powiatu Kolbuszowskiego, na szczególną uwagę zasługuje problem ubóstwa, który w zestawieniach przejawiał się największą liczbą wnioskodawców. Ubóstwo określa się jako stan, gdzie w jednostce lub grupie społecznej brakuje środków na zaspokojenie podstawowych potrzeb uznawanych za niezbędne, m.in.: wyżywienie, ubranie, mieszkanie, zachowanie zdrowia, uzyskanie wykształcenia, zaspokojenie sfer intelektualnych. Ubóstwo najczęściej dotyka rodziny wielodzietne, niepełne oraz te z osobami niepełnosprawnymi. Jest to niepokojące zjawisko, bowiem powoduje zaburzenia w wykonywaniu podstawowych funkcji rodziny i pogłębia dysfunkcjonalność tych rodzin. Zapobieganie wszechpanującemu ubóstwu jest jednym z celów polityki społecznej. Większość państw prowadzi świadomą, planową działalność w zakresie zabezpieczenia społecznego, pomocy najuboższym i zwalczaniu ubóstwa, co znajduje wyraz w konstrukcji budżetu i wydatkach na pomoc społeczną.

Kolejnym istotnym problemem społecznym, który determinuje pomoc mieszkańcom Powiatu Kolbuszowskiego, jest niepełnosprawność. Zjawisko to stanowi jeden z najważniejszych czynników zwiększających zagrożenie wykluczeniem społecznym i ubóstwem. Osoby niepełnosprawne często napotykały trudności w dostępie do rynku pracy, edukacji, rehabilitacji oraz codziennego funkcjonowania. Ograniczona mobilność, bariery architektoniczne, trudności w komunikacji czy brak dostosowanych miejsc pracy sprawiają, że wielu niepełnosprawnych pozostaje poza rynkiem zatrudnienia.

Niepełnosprawność jest ściśle związana z ryzykiem marginalizacji społecznej i ekonomicznej, ponieważ osoby dotknięte tym problemem często mają ograniczone możliwości samodzielnego utrzymania się, a ich sytuacja życiowa zależy od świadczeń socjalnych i wsparcia instytucji publicznych. Pojawienie się w rodzinie osoby niepełnosprawnej znacząco zwiększa obciążenie ekonomiczne oraz psychologiczne gospodarstwa domowego, co prowadzi do zwiększonego zapotrzebowania na pomoc społeczną.

Brak aktywizacji zawodowej i społecznej osób z niepełnosprawnościami negatywnie wpływa na ich status społeczno-ekonomiczny, kondycję psychiczną oraz możliwości samodzielnego funkcjonowania.

Długotrwała lub ciężka choroba to kolejny z najczęstszych powodów wsparcia mieszkańców w Powiecie Kolbuszowskim. Długotrwała, przewlekła choroba to jedna z bardzo częstszych przyczyn trudnej sytuacji życiowej osoby i rodziny. Dysfunkcja ta dotyczy przede wszystkim osób starszych. Osoby chorujące przewlekłe wymagają długotrwałej opieki lekarskiej, pielęgniarstwa i/lub rehabilitacji. Przyjmuje się, że długotrwałą chorobą musi trwać, co najmniej 6 miesięcy. Z pozyskanych danych wynika, że w ostatnich latach liczba rodzin dotkniętych dysfunkcją długotrwałej lub ciężkiej choroby plasuje się mniej więcej na tym samym poziomie. Jednak jest to bardzo duża liczba potrzebujących, co świadczy o wysokim poziomie panującego problemu.

2.6. OPIEKA NAD DZIECKIEM I RODZINĄ

Obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczej oraz organizacji pieczy zastępczej spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej określa ten obowiązek, jak również organizowanie dla dzieci całkowicie pozbawionych wsparcia ze strony rodziny naturalnej rodzinnej i instytucjonalnej opieki zastępczej.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kolbuszowej jako organizator pieczy zastępczej w Powiecie Kolbuszowskim realizuje następujące zadania:

- podejmowanie działań zmierzających do wytypowania rodzin bądź osób do pełnienia funkcji rodziny zastępczej,
- przyjmowanie wniosków małżeństw lub osób o ustanowienie ich rodziną zastępczą,
- badanie warunków umożliwiających kwalifikowanie tych rodzin lub osób do pełnienia funkcji rodziny zastępczej,
- wydawanie decyzji administracyjnych o przyznaniu pomocy pieniężnej na częściowe pokrycie kosztów utrzymania dzieci w nich umieszczonych,

- zawieranie umów z rodzinami zastępczymi w sprawie pełnienia funkcji pogotowia rodzinnego,
- prowadzenie rejestru rodzin zastępczych,
- okresowe wizytowanie rodzin zastępczych celem badania stopnia wywiązywania się tych rodzin z pełnionej funkcji,
- organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych.

Analiza rodzinnej pieczy zastępczej na terenie powiatu kolbuszowskiego

Od 1 stycznia 2012 roku, zgodnie z art. 39 ust.1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej formami rodzinnej pieczy zastępczej są:

- Rodzina zastępcza:

spokrewniona (małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim, będący wstępni lub rodzeństwem dziecka);

niezawodowa (małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim, niebędący wstępni lub rodzeństwem dziecka);

zawodowa, w tym zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowa specjalistyczna.

- Rodzinny dom dziecka;
- Rodziny pomocowe (sprawują opiekę nad dzieckiem w przypadku czasowego niesprawowania opieki nad dzieckiem przez rodzinę zastępczą).

Rodzaje rodzin zastępczych, jakie funkcjonowały do tej pory na terenie powiatu kolbuszowskiego:

Tabela 11. Rodzaje rodzin zastępczych

Rodziny zastępcze	2022r.	2023r.	2024r.
spokrewnione	8	7	3
niezawodowe	11	12	9
zawodowe	2	1	2
Razem	21	20	14

Rodziny zastępcze, które miały pod opieką dzieci z terenu powiatu kolbuszowskiego:

Tabela 12. Rodziny zastępcze mające pod opieką dzieci

Rodziny zastępcze	2022r.	2023r.	2024r.
rodz. zastępcze w naszym powiecie	21	20	14
rodz. zastępcze w innych powiatach	5	4	4
Razem	25	24	18

Wśród rodzin zastępczych finansowanych przez powiat kolbuszowski przeważająca większość zamieszkuje na terenie naszego powiatu.

Tabela 13. Dzieci przebywające w rodzinach zastępczych

Dzieci z powiatu kolbuszowskiego przebywające w rodzinach zastępczych	2022r.	2023r.	2024r.
na terenie powiatu	14	12	11
poza terenem powiatu	9	8	6
Razem	23	20	17

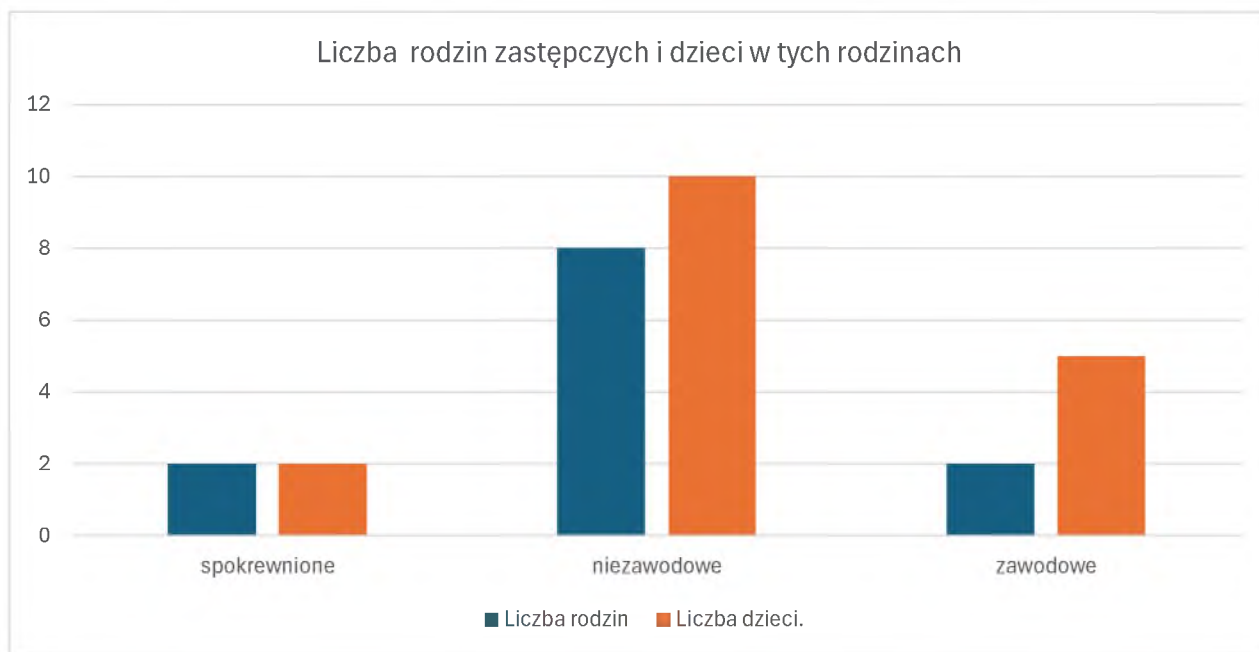
Widoczne jest pozytywne zjawisko poszukiwania rodzin zastępczych na miejscu – większość dzieci z Powiatu Kolbuszowskiego umieszczana jest w rodzinach zastępczych na terenie powiatu.

Na terenie powiatu kolbuszowskiego na dzień 31.12.2024r. funkcjonowały:

Tabela 14. Rodzaje rodzin zastępczych

Rodzaje rodzin zastępczych	Liczba rodzin	Liczba dzieci
spokrewnione	2	2
niezawodowe	8	10
zawodowe	2	5
Razem	12	17

Wykres 9. Liczba rodzin zastępczych i dzieci w tych rodzinach stan na 31.12.2024

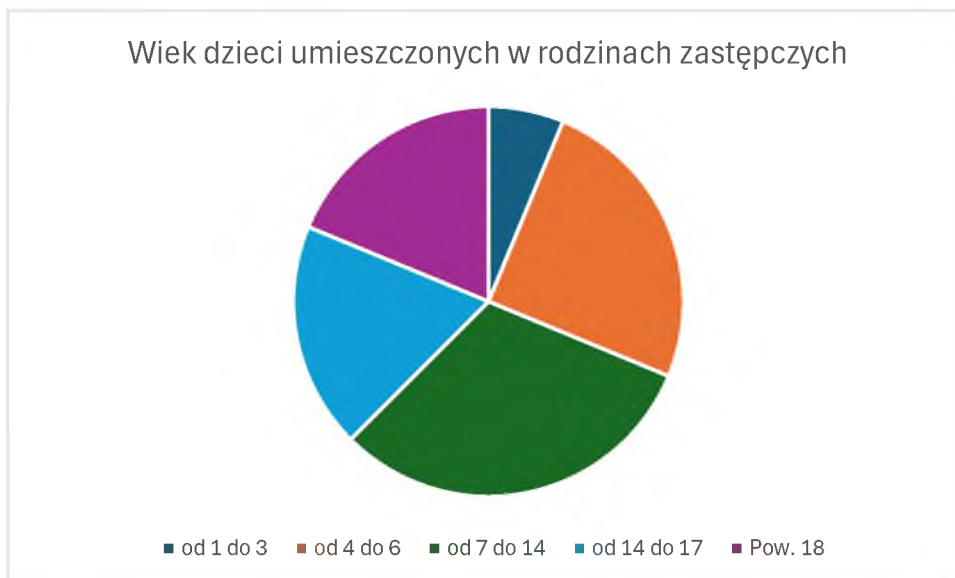
Struktura rodzin zastępczych ze względu na wiek dziecka :

Tabela 15. Struktura rodzin zastępczych stan na 31.12.2024

	Wiek dziecka	1-3	4-6	7-14	14-17	Pow. 18
Rodziny						
Spokrewnione		0	0	1	1	0
Niezawodowe		1	1	4	2	2
Zawodowe		0	3	1	0	1
Razem		1	4	6	3	3

W rodzinach zastępczych na terenie powiatu przebywa najwięcej dzieci w wieku między 7 a 14 rokiem życia co przedstawia poniższy diagram.

Wykres 10. Wiek dzieci w rodzinach zastępczych

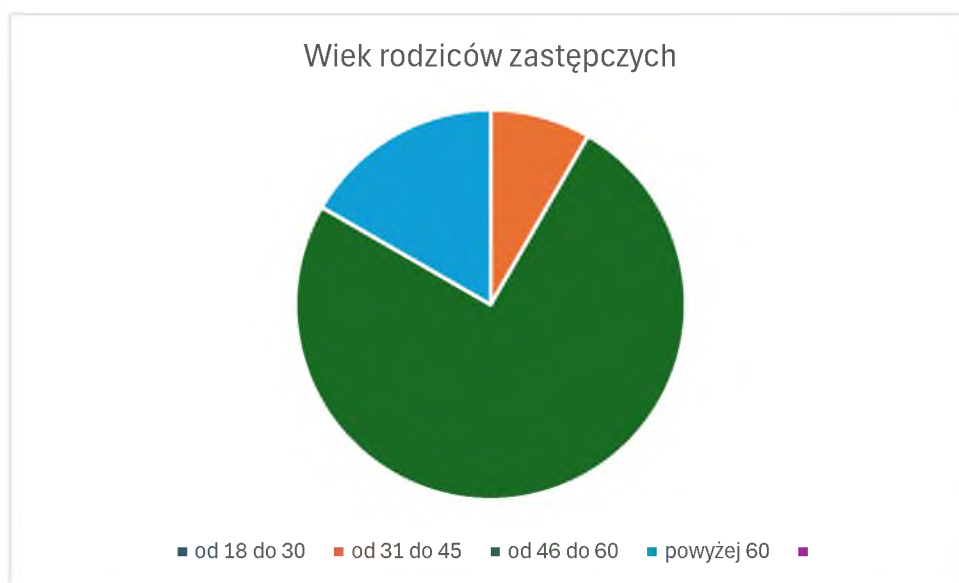

Struktura rodzin ze względu na wiek rodziców zastępczych:

Tabela 16. Struktura rodzin zastępczych stan na 31.12.2024

	Wiek rodziców	18-30	31-45	46-60	Pow. 60
Rodziny					
Spokrewnione				1	1
Niezawodowe			1	6	1
Zawodowe				2	
Razem		-	1	9	2

Wykres 11. Wiek rodziców zastępczych stan na 31.12.2024

Rodziny zastępcze objęte współpracą Powiatu Kolbuszowskiego wszystkie zamieszkują na terenie powiatu. Są to głównie rodziny niezawodowe, największa liczba spośród rodziców zastępczych jest w wieku pomiędzy 41 a 60 lat.

Tabela 17. Analiza instytucjonalnej pieczy zastępczej

Dzieci z powiatu kolbuszowskiego przebywające w placówkach	2022r.	2023r.	2024r.
na terenie powiatu	1	1	1
poza terenem powiatu	0	0	0
Razem	1	1	1

W ostatnich trzech latach liczba dzieci przebywających w placówkach jest stała, dotyczy 1 dziecka przebywającego w placówce na terenie powiatu.

Wykres 12. Dzieci umieszczone w placówkach

Na terenie Powiatu Kolbuszowskiego funkcjonuje jedna Katolicka Placówka Wychowawcza „Nasz Dom” w Widelce. Jest to całodobowa placówka socjalizacyjna przeznaczona dla 12 dziewcząt. Zapewnia wychowankom właściwe warunki do rozwoju oraz powrotu do równowagi po przebytych doświadczeniach, a w szczególności właściwą opiekę, specjalistyczną pomoc lekarską i psychologiczną, w tym terapię.

Tabela 18. Dzieci przebywające w pieczy zastępczej

Dzieci z powiatu kolbuszowskiego przebywające w pieczy zastępczej	2022r.		2023r.		2024r.	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%
w rodzinach zastępczych	21	95	20	95	14	93
w placówkach	1	5	1	5	1	7
Razem	22	100	21	100	15	100

W ostatnich latach wyraźnie zaznacza się dalsza tendencja spadkowa, jeśli chodzi o procent dzieci umieszczonych w pieczy instytucjonalnej, w stosunku do pieczy rodzinnej. Jak wynika z powyższej tabeli, w placówkach przebywa około 7% wszystkich dzieci z powiatu kolbuszowskiego umieszczonych w pieczy zastępczej i liczba to utrzymuje się od 2022 roku. Jest to zamierzone działanie i kontynuacja kierunku obranego przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kolbuszowej.

Analizując powyższe informacje w ostatnich latach zauważa się tendencję spadkową zarówno w ilości funkcjonujących rodzin zastępczych jak i usamodzielnianych wychowanków. Widoczne jest także odchodzenie od umieszczania dzieci w placówkach opiekuńczo – wychowawczych na rzecz umieszczania ich w rodzinach zastępczych – jest to zgodne z założeniami ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

2.7. INSTYTUCJE DZIAŁAJĄCE NA TERENIE POWIATU

- **Punkt Interwencji Kryzysowej**

Punkt Interwencji Kryzysowej w Powiecie Kolbuszowskim funkcjonuje w strukturach Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kolbuszowej. W swojej ofercie posiada hostel w Niwiskach dla osób doznających przemocy. Ośrodek czynny jest od poniedziałku do piątku w godzinach pracy Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, natomiast hostel dostępny jest całodobowo i umożliwia schronienie dla 10 osób. W Punkcie Interwencji Kryzysowej podopieczni mają zapewnione poradnictwo prawne, psychologiczne, socjalne, pedagogiczne, terapeutyczne oraz prowadzone są grupy wsparcia.

- **Placówki opiekuńczo – wychowawcze**

W placówkach opiekuńczo – wychowawczych umieszcza się dzieci pozbawione częściowo lub całkowicie opieki rodzicielskiej w sytuacji, gdy wyczerpane zostały możliwości udzielenia pomocy w rodzinie naturalnej lub umieszczenia w rodzinie zastępczej. Na terenie Powiatu Kolbuszowskiego funkcjonuje jedna placówka opiekuńczo – wychowawcza, typu socjalizacyjnego obejmująca dzieci opieką całodobową. Jest to Katolicka Placówka Wychowawcza „Nasz Dom” w Zgromadzeniu sióstr św. Michała Archanioła w Widelce, przeznaczona tylko dla dziewcząt, mająca 12 miejsc statutowych. Zapewnia całodobową opiekę i wychowanie dzieciom całkowicie lub częściowo pozbawionym opieki rodziców naturalnych, dla których nie znaleziono rodziny zastępczej, ani placówki rodzinnej.

- **Placówki wsparcia dziennego**

- Świetlica profilaktyczno – wychowawcza „PRZYSTAN” w Kolbuszowej prowadzona jest w formie placówki wsparcia dziennego przez Proboszcza Parafii Rzymskokatolickiej pw. Wszystkich Świętych w Kolbuszowej. Placówka obejmuje opieką dzieci w wieku 7-15 lat, pochodzące z rodzin dysfunkcyjnych, z zaburzeniami w zachowaniu, z trudnościami w uczeniu się, niemającymi zapewnionej opieki po zakończeniu nauki w szkole. Celem niniejszej placówki jest zapewnienie opieki wychowawczej, łagodzenie niedostatków wychowawczych w rodzinie i eliminowanie zaburzeń zachowania, a ponadto stwarzanie warunków sprzyjających rozwojowi zainteresowań i uzdolnień wychowanków oraz pomoc w nauce, prowadzenie zajęć grupowych, a także stała współpraca z rodzicami dziecka i instytucjami działającymi na

rzecz dziecka i rodziny.

Dzieci uczęszczające na świetlicę mają możliwość uczestnictwa w kołach zainteresowań: kulinarnych, muzyczno-teatralnych, korekcyjno-sportowych oraz plastyczno-technicznych. Podczas zajęć organizowane są również treningi zadaniowe kształtujące kompetencje społeczno-kulturalne, informatyczne oraz posługiwania się językiem ojczystym. Dzieci mają również możliwość skorzystania z logoterapii, psychoterapii, terapii pedagogicznej, zajęć korekcyjno-kompensacyjnych oraz socjoterapii.

- **Poradnia Leczenia Uzależnień i Współzależnienia „Anima”**

„Anima” Centrum Psychiatrii wchodzi w skład Centrum Zdrowia Psychicznego w Nowej Dębie. Anima oferuje kompleksową pomoc psychiatryczną, psychologiczną i psychoterapeutyczną w ramach świadczeń finansowanych przez Narodowy Fundusz Zdrowia dla dorosłej ludności zamieszkałej na terenie powiatu kolbuszowskiego. Zabezpiecza także świadczenia terapeutyczne, niezbędne badania diagnostyczne, leki niezbędne w stanach nagłych oraz działania edukacyjno-konsultacyjne dla rodzin. Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna

Poradnia Psychologiczno–Pedagogiczna w Kolbuszowej to specjalistyczna placówka oświatowa, obejmująca swoim działaniem rejon Powiatu Kolbuszowskiego. Sprawuje opiekę nad dziećmi i młodzieżą w wieku od 0-19 roku życia. Ma pod opieką 93 placówki oświatowe; przedszkola, szkoły, świetlice itp. Poradnia udziela pomocy dzieciom (od urodzenia) i młodzieży (do ukończenia edukacji) oraz ich rodzicom, opiekunom, nauczycielom i wychowawcom.

- **Środowiskowe Domy Samopomocy**

- **Środowiskowe Domy Samopomocy w Kolbuszowej, Spiach i Woli Raniszowskiej.**

ŚDS jest dziennym ośrodkiem wsparcia przeznaczonym dla osób przewlekle psychicznie chorych, z niepełnosprawnością intelektualną i wykazujących inne przewlekłe zaburzenia czynności psychicznych. Ośrodek zapewnia oparcie społeczne osobom dorosłym, które z powodu choroby psychicznej, bądź też niepełnosprawności intelektualnej mają trudności z codziennym funkcjonowaniem w środowisku. Działalność domu ukierunkowana jest na pomoc w przezwyciężaniu trudnych sytuacji życiowych i rozwiązywaniu codziennych, specyficznych problemów osób z zaburzeniami psychicznymi. Oferuje niepełnosprawnym

uczestnikom różnorodny wachlarz zajęć realizowany w formie terapii zajęciowej i treningów, które pozwolą na udzielenie uczestnikom kompleksowego i komplementarnego wsparcia, co wpłynie bezpośrednio na poprawę ich funkcjonowania w życiu codziennym i społecznym. Ponadto uczestnicy mają zagwarantowane poradnictwo psychologiczne, pomoc w załatwianiu spraw urzędowych, pomoc w dostępie do niezbędnych świadczeń zdrowotnych: uzgadnianie i pilnowanie wizyt u lekarza, pomoc w dotarciu do jednostek ochrony zdrowia, terapię ruchową, podstawową opiekę pielęgniarstwa, wyżywienie w formie ciepłego posiłku, pomoc i wsparcie uczestnika w działaniach mających na celu ewentualne podjęcie zatrudnienia w warunkach pracy chronionej na przystosowanym stanowisku pracy.

- **Dom Pomocy Społecznej**

Dom Pomocy Społecznej w Cmolasie przeznaczony dla osób w podeszłym wieku oraz przewlekle somatycznie chorych. Liczba miejsc wynosi 79. Dom Pomocy Społecznej zapewnia całodobową opiekę oraz zaspokaja niezbędne potrzeby: bytowe, opiekuńcze, społeczne i religijne w formach i zakresie wynikającym z indywidualnych potrzeb, głównie:

- leczenie farmakologiczne,
- korzystanie z poradni zdrowia psychicznego w stanach zaostrzenia leczenie szpitalne,
- udział w terapii zajęciowej i rehabilitacji,
- promowanie zdrowego trybu życia,

DPS ponadto umożliwia i podtrzymuje kontakty mieszkańców z ich rodzinami (spotkania, rozmowy telefoniczne). Teren wokół domu jak i sam budynek pozbawiony jest barier architektonicznych, a więc dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych.

- **Dom dziennego pobytu „Senior Wigor” w Niwiskach**

Powstał 1 kwietnia 2016 roku. Celem działalności Domu jest zapewnienie wsparcia uczestnikom oraz kompensowanie skutków samotności, niesamodzielności i niepełnosprawności, a także propagowanie modelu godnego życia w wieku senioralnym poprzez organizację działań opiekuńczych i terapeutycznych. Działania te wzajemnie uzupełniają się i są kluczowym elementem procesu pomocowego, ważnym także w podejmowaniu innych działań, których celem jest wywołanie pozytywnej zmiany w życiu seniorów 60+.

Istotę działań opiekuńczych stanowi zaspokajanie szeroko pojętych potrzeb bytowych, zapewniających poczucie bezpieczeństwa osób starszych. Natomiast zadaniem zajęć terapeutycznych jest udzielanie wsparcia emocjonalnego, rehabilitacja i aktywizacja (m.in. poprzez motywowanie do działania, wzmacnianie akceptacji i samooceny). Funkcje terapii dotyczą także poszerzenia sfery umiejętności nawiązywania kontaktów interpersonalnych i skutecznej komunikacji. Udział w zajęciach niweluje wśród uczestników poczucie osamotnienia czy bezradności a jednocześnie pomaga w poszerzaniu wiedzy i umiejętności zarówno seniorów jak i ich rodzin w samodzielnym radzeniu sobie z problemami.

Zakres usług jest zróżnicowany i wynika z wieku, stanu zdrowia bądź typu niepełnosprawności uczestników. Placówka zapewnia możliwość skorzystania z kilkugodzinnej formy zajęć, w których uczestniczą nie tylko osoby zdrowe w pełni sił fizycznych i umysłowych ale także osoby chore. Pobyt uczestników w placówce stanowi obciążenie dla ich rodzin. Seniorzy korzystają z posiłków, rehabilitacji, oferty kulturalno-oświatowej, rekreacyjnej oraz terapii indywidualnej i grupowej. Często także uzyskują pomoc w załatwianiu spraw urzędowych oraz porady w sprawach codziennych.

- **Dzienny Dom „Senior+” w Hucie Przedborskiej**

Placówka funkcjonuje od 22 stycznia 2018r. i jest czynna osiem godzin dziennie, od poniedziałku do piątku. Uczestnikami zajęć Dziennego Domu mogą być osoby nieaktywne zawodowo w wieku od 60 lat, zarówno kobiety jak i mężczyźni z terenu gminy Kolbuszowa. Głównym celem działalności placówki jest zapobieganie wykluczeniu oraz marginalizacji seniorów z terenu Gminy Kolbuszowa z życia społecznego, poprzez zapewnienie im różnych form aktywizacji i samorealizacji, zarówno w sferze kultury, rozrywki, zdrowia jak i aktywnego spędzania czasu wolnego i rozwijania własnych zainteresowań. Działalność bieżąca Dziennego Domu „Senior+” polega na realizacji podstawowych usług mających na celu udzielanie seniorom pomocy w codziennych czynnościach, na zapewnieniu minimum jednego posiłku, w szczególności gorącego oraz innych usług wspomagających, dostosowanych do potrzeb osób

starszych.

W placówce uczestnicy do dyspozycji mają kilka odpowiednio wyposażonych sal m.in.: pomieszczenie ogólnodostępne pełniące funkcję sali spotkań i jadalni; pomieszczenie kuchenne; salę klubową wyposażoną w telewizor, komputer, bibliotekę; pomieszczenie do odpoczynku z miejscami leżącymi oraz salę, w której prowadzona jest rehabilitacja i zajęcia ruchowe.

W Dziennym Domu „Senior+” seniorzy aktywnie uczestniczą w rozmaitych zajęciach, doskonaląc różne umiejętności. Ponadto placówka jest miejscem spędzania wolnego czasu, towarzyskiej integracji, wzajemnej pomocy i wsparcia oraz dzielenia się doświadczeniami.

W ramach zajęć kulinarnych osoby starsze biorą udział w przygotowaniu posiłków. Celem tych zajęć jest aktywizacja i usprawnianie. Seniorzy kształtują postawę zaradności i umiejętności funkcjonowania w grupie, nabywają umiejętność pracy zespołowej i odpowiedzialności za wykonywane zadania. Uczestnicy doskonalą także umiejętność posługiwania się sprzętem AGD ułatwiającym pracę w kuchni.

Seniorzy pod kierunkiem Terapeuty zajęciowego wykonują czynności o charakterze zajęć manualnych, które mają na celu poprawę sprawności fizycznej, psychicznej i społecznej. Seniorzy w ramach zajęć wykonują różnego rodzaju wyroby i prace plastyczne. Zajęcia te integrują, aktywizują seniorów, przyczyniają się do ogólnego usprawniania i pobudzania zaradności, uczą współdziałania w grupie i środowisku, rozwijają różne zainteresowania, wyzwalają możliwości twórcze seniorów oraz likwidują nudę i monotony tryb życia.

W ramach zajęć ruchowych i rehabilitacji prowadzonych pod okiem fizjoterapeuty, seniorzy mogą spowolnić zmiany zachodzące w organizmie i utrzymać dobrą kondycję na lata. Poprzez codzienną aktywność ruchową i rehabilitację, osoby starsze mogą jak najdłużej być sprawne, samodzielne i niezależne od pomocy innych osób.

Podczas zajęć edukacyjnych seniorzy pobudzają umysł do działania, ćwiczą pamięć, koncentrację, podzielność uwagi i inne procesy poznawcze. Celem tych zajęć jest poprawa i jak najdłuższe utrzymanie sprawności intelektualnej.

W ramach zajęć kulturalnych uczestnicy jeżdżą do kina i na wycieczki. Placówkę odwiedzają także dzieci z okolicznych szkół i przedszkoli, dzięki temu możemy mówić o spotkaniach międzypokoleniowych.

Uczestnicy podczas codziennych spotkań chętnie dzielą się swoją wiedzą, wymieniają doświadczenia, pomagają sobie wzajemnie. Ponadto chętnie uczestniczą w różnych formach zajęć wypoczynkowych i rozrywkowych np. gry stolikowe, rozwiązywanie krzyżówek, słuchanie radia, oglądanie telewizji i ciekawych filmów, przeglądanie czasopism i czytanie

książek. Warto również wspomnieć, że placówka gości różnych specjalistów i ciekawe osoby, które chętnie dzielą się swoją wiedzą i doświadczeniem z uczestnikami.

- **„Dom Seniora nad Nilem” Dzienny Dom Pobytu Seniora w Kolbuszowej**

Placówka dedykowana osobom potrzebującym wsparcia codziennym funkcjonowaniu, którzy ukończyli 60 lat. Liczba dostępnych miejsc dla seniorów wynosi 33.

Placówka zapewnia między innymi:

- ciepły posiłek (obiad)
- dowóz do ośrodka wsparcia z miejsca zamieszkania i z powrotem
- usługi opiekuńcze i pielęgnacyjne, w tym m.in. pomoc w utrzymaniu higieny osobistej
- pomoc w codziennym funkcjonowaniu i radzeniu sobie z podstawowymi czynnościami
- zajęcia zwiększające sprawność fizyczną
- zajęcia kulturalno-oświatowe
- zajęcia sportowo – rekreacyjne
- zajęcia wspomagające pamięć i koncentrację
- zajęcia rozwijające zainteresowania uczestników
- opiekę i wsparcie wykwalifikowanej kadry

- **Dom Diennej Pomocy Św. Brata Alberta w Kolbuszowej**

Placówka jest czynna od poniedziałku do piątku w godzinach od 8 do 16 i działa przy parafii p.w. Św. Brata Alberta w Kolbuszowej jest przeznaczony dla osób w wieku emerytalnym, potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.

Oferuje dowóz i odwóz podopiecznych, ciepły i smaczny posiłek, ciekawe spędzanie czasu, pogłębienie życia duchowego, organizację spotkań okolicznościowych, możliwość udziału w zajęciach terapeutycznych.

- **Dom Opieki Senioralnej „Leśna Ostoja” w Ranżowie**

Ośrodek został stworzony na fundamencie miłości i troski o osoby starsze, niesamodzielne i niepełnosprawne. Daje pensjonariuszom spokój, bezpieczeństwo, komfort, a przede wszystkim dba o ich zdrowie, każdego traktując przy tym indywidualnie i otaczając należytą opieką. Oferuje pobyty krótkoterminowe i długoterminowe, wyposażone i przytulne 1 lub 2-osobowe pokoje z łazienkami i tarasami/balkonami, posiłki przygotowywane na miejscu, zapewnienie indywidualnych diet, troskliwą opiekę personelu medycznego, zajęcia

rehabilitacyjne, usprawniające, masaż, platformę stabilometryczną, służącą do treningu równowagi, terapie zajęciowe i opiekę psychologa, organizację czasu wolnego, duży, ogrodzony teren w pobliżu lasu i rzeki dostosowany do spacerów, odpoczynku na świeżym powietrzu czy uprawiania warzyw i kwiatów.

3. DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Rozpoznanie problemów społecznych powinno odbywać się poprzez rzetelną diagnozę, która pozwala odkrywać zjawiska lokalne wraz z ich szerszymi uwarunkowaniami. Głównym celem diagnozy problemów społecznych jest zrozumienie człowieka w konkretnym układzie społecznym, co stanowi niezbędny element poprawnie zaplanowanego procesu zmiany.

W celu zrealizowania diagnozy problemów społecznych na terenie Powiatu Kolbuszowskiego przeprowadzono badanie ankietowe, które objęło 3 grupy społeczne zamieszkujące, bądź pracujące na terenie Powiatu Kolbuszowskiego.

Grupa pierwsza – uczniowie szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych Powiatu Kolbuszowskiego.

Grupa druga – beneficjenci Ośrodków Pomocy Społecznej z Powiatu Kolbuszowskiego.

Grupa trzecia – mieszkańcy Powiatu Kolbuszowskiego.

Badania uczniów Powiatu Kolbuszowskiego miały charakter ilościowy i zostały zrealizowane w oparciu o ankietę internetową, tak zwaną technikę CAWI (z ang. Computer-Assisted Web Interviews – ankietę internetową nadzorowaną przez system komputerowy). Jest to technika ilościowa, w której badania są prowadzone za pomocą udostępnienia respondentom kwestionariusza internetowego. Respondent w systemie CAWI samodzielnie odczytuje z ekranu treści pytań i udziela odpowiedzi, które rejestrowane są na docelowym serwerze. Oprogramowanie komputerowe obsługujące ankietę on-line dba o zachowanie kolejności pytań przesyłanych respondentowi oraz weryfikuje poprawność logiczną prowadzonych odpowiedzi. Tak opracowaną ankietę internetową uczniowie szkół podstawowych, gimnazjalnych oraz ponadgimnazjalnych wypełniali samodzielnie na terenie Powiatu Kolbuszowskiego.

Badania mieszkańców oraz beneficjentów Ośrodków Pomocy Społecznej z obszaru Powiatu Kolbuszowskiego miały charakter ilościowy i zostały przeprowadzone w oparciu o technikę wywiadu osobistego (PAPI). W ankiecie wykorzystano zatwierdzony przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kolbuszowej standaryzowany kwestionariusz wywiadu. Ankiety

zrealizowała grupa doświadczonych ankierów, którzy dodatkowo zostali przeszkoleni z zakresu tematyki badania i specyfiki społeczności. Badania ilościowe mają charakter rozstrzygający i umożliwią podanie rozwiązań problemów badawczych w postaci wskazań i zaleceń. Służą one przede wszystkim pomiarowi zjawisk oraz identyfikacji faktów i opinii. Podstawowym narzędziem pomiaru był kwestionariusz wywiadu złożony w przeważającej części z pytań zamkniętych, w których badany wskazywał odpowiedź z wcześniej opracowanego zestawu (tzw. kafeterii odpowiedzi).

3.1. WYNIKI ANKIETY PRZEPROWADZONEJ WŚRÓD UCZNIÓW

Podstawą poniższej analizy są badania, których celem było uzyskanie odpowiedzi odnośnie sytuacji dzieci i młodzieży w Powiecie Kolbuszowskim, tego jakie są ich potrzeby oraz z jakimi trudnościami spotykają się badani.

Ankieta zawierała 37 pytań, w tym wielokrotnego wyboru oraz otwarte. Na początku umieszczono pytania o płeć, wiek oraz klasę, co zostało uwzględnione w pierwszej części niniejszego opracowania. Badanie zostało przeprowadzone pod nadzorem pedagogów i wychowawców w klasach szkolnych. Ankieta była anonimowa.

Tabela 19. Płeć

	<i>Odpowiedź</i>	<i>%</i>	<i>Liczba osób</i>
1)	dziewczyna	48.78%	441
2)	chłopiec	51.22%	463

Tabela 20. Klasa

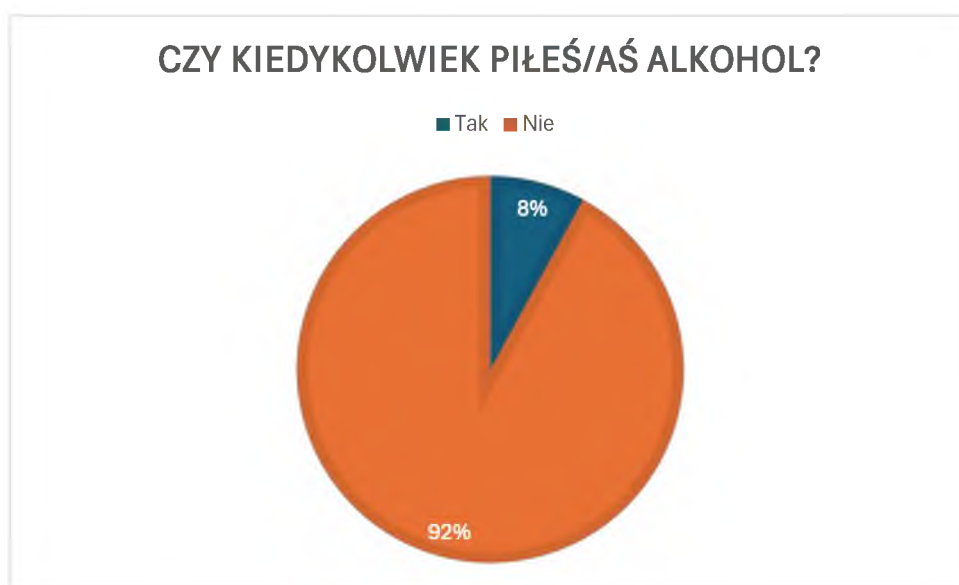
	<i>Odpowiedź</i>	<i>%</i>	<i>Liczba osób</i>
1)	4 podstawowa	19.58%	177
2)	5 podstawowa	14.16%	128
3)	6 podstawowa	24.67%	223
4)	7 podstawowa	22.46%	203
5)	8 podstawowa	19.14%	173

Tabela 21. Wiek

	<i>Odpowiedź</i>	<i>%</i>	<i>Liczba osób</i>
1)	9-11 lat	33.85%	306
2)	12-14 lat	66.15%	598

Badaniem ankietowym objęto 904 uczniów. 441 dziewcząt oraz 463 chłopców. Tabela nr 20 przedstawia liczbowy i procentowy udział uczniów z klas szkoły podstawowej. W badaniu brali udział uczniowie z klas od czwartej do ósmej włącznie. Ponad dwie trzecie ankietowanych (66.15%) podczas badania była w wieku od 12 do 14 lat, pozostali uczniowie należą do przedziału wiekowego od 9 do 11 lat.

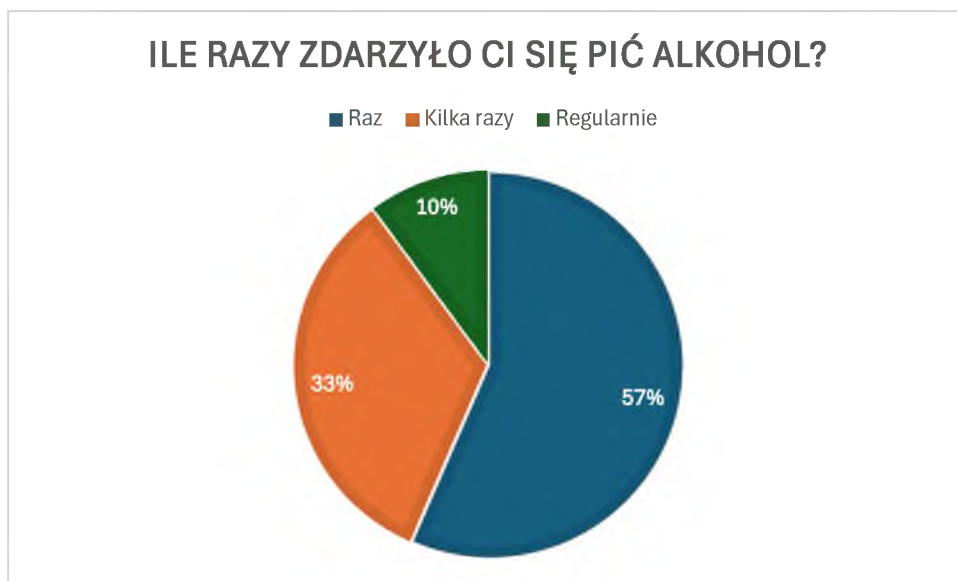
Wykres 13. Czy kiedykolwiek piłeś/aś alkohol

W odpowiedzi na powyższe pytanie aż 72 osoby (7.96%) zaznaczyło odpowiedź potwierdzającą spożycie alkoholu. Mimo, iż procent osób wydaje się być niski, warto zwrócić uwagę na to, że w badaniu wzięli udział tylko niepełnoletni uczniowie ze szkoły podstawowej. Świadczy to o panującym problemie sięgania po alkohol wśród osób poniżej 18 roku życia.

Dla ankietowanych, którzy na poprzednie pytanie odpowiedzieli twierdząco, badanie przewidziało kilka następujących pytań.

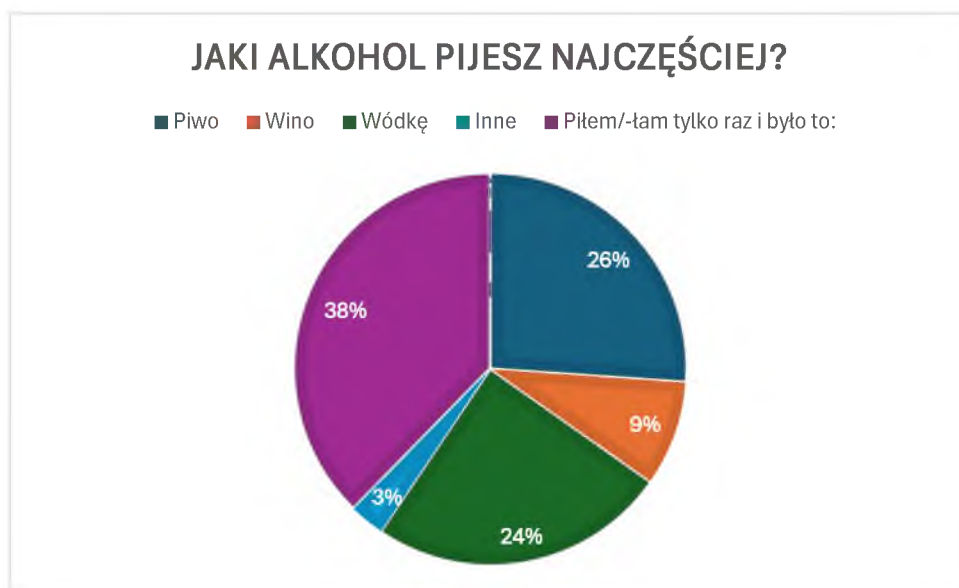
Wykres 14. Ile razy zdarzyło Ci się pić alkohol?

Wykres 15. Jeżeli zdarzyło Ci się pić alkohol, to czy rodzice o tym wiedzą?

Wykres 16. Jaki alkohol pijesz najczęściej?

Wykres 17. Gdzie piłeś/aś alkohol?

Analizując powyższe odpowiedzi, wśród 72 osób, które kiedykolwiek spożywały alkohol, ponad połowa (56,52%) przyznaje, iż zrobiła to tylko raz. Nieco mniej, bo 33,33% respondentów, przyznaje, że miało kontakt z alkoholem kilka razy. Warto jednak zauważyć, że 10,14% ankietowanych deklaruje regularne spożywanie alkoholu, co może wskazywać na wczesne wykształcenie niebezpiecznych nawyków związanych z jego konsumpcją.

Świadomość rodziców w tym zakresie jest istotnym problemem – spośród osób, które miały kontakt z alkoholem, 73,91% przyznaje, że rodzice wiedzą o tym fakcie. Jednak niemal co czwarty badany (26,09%) ukrywał ten fakt przed opiekunami, co wskazuje na niski poziom kontroli rodzicielskiej oraz możliwość bagatelizowania problemu przez dorosłych.

Jeśli chodzi o rodzaj najczęściej spożywanego alkoholu, wyniki pokazują, że najczęściej młodych osób sięga po piwo (26,09%) i wódkę (24,64%). Zdecydowanie rzadziej wybierane są wino (8,7%) oraz inne trunki (2,9%). Istotnym aspektem pozostaje fakt, że 37,68% respondentów zaznaczyło, iż piło alkohol tylko raz, co sugeruje okazjonalne eksperymentowanie, jednak w połączeniu z innymi danymi może wskazywać na ryzyko dalszego rozwoju tego zjawiska.

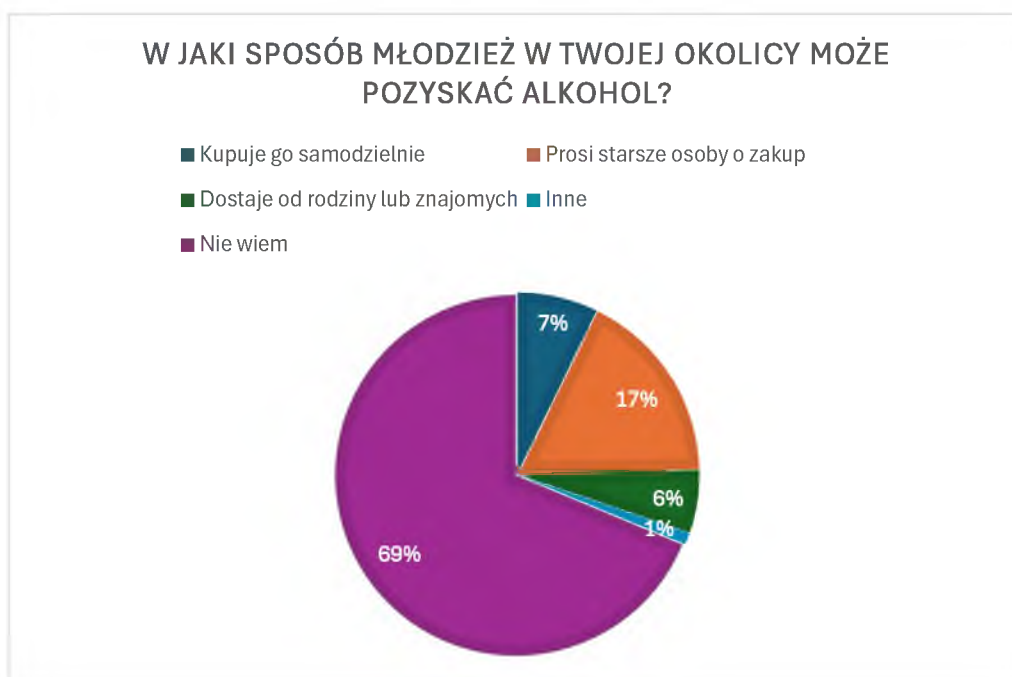
Miejsce spożycia alkoholu również dostarcza ważnych informacji na temat tego zjawiska. Najczęściej młodzi ludzie spożywają alkohol w domu (66,67%), co może oznaczać jego dostępność w środowisku rodzinnym oraz przyzwolenie na jego konsumpcję. Na drugim miejscu znalazły się imprezy (26,09%), natomiast spożywanie alkoholu w plenerze deklarowało 11,59% ankietowanych. Wskazuje to na konieczność wzmożonej uwagi ze strony rodziców oraz nauczycieli, aby przeciwdziałać temu zjawisku i ograniczać możliwości dostępu do alkoholu przez osoby niepełnoletnie.

Kolejne pytania przeznaczone były dla wszystkich ankietowanych, bez względu na to, jaką odpowiedź zaznaczyli wcześniej.

Wykres 18. Określ czy łatwo/trudno jest zdobyć alkohol w miejscu Twojego zamieszkania.

Wykres 19. W jaki sposób młodzież w Twojej okolicy może pozyskać alkohol?

Ankietowani nie udzielili jednoznacznej odpowiedzi na pytanie dotyczące dostępności alkoholu w miejscu ich zamieszkania. Zdecydowana większość (69,82%) zaznaczyła opcję „nie wiem”, co może świadczyć o braku zainteresowania lub świadomości w tej kwestii. Niemal tyle samo osób oceniło dostępność alkoholu jako łatwą (15,15%) i trudną (15,03%), co sugeruje, że sytuacja może się różnić w zależności od środowiska oraz znajomości sposobów jego pozyskania.

Pytanie o sposoby zdobywania alkoholu przez młodzież przyniosło podobne wyniki – aż 73,8% respondentów wybrało opcję „nie wiem”, co wskazuje na brak otwartego dyskursu na ten temat wśród młodych ludzi lub ich niechęć do ujawniania takich informacji. Spośród tych, którzy wskazali konkretne źródła, najczęściej wymieniano prośbę o zakup starszych osób (18,68%) oraz samodzielne kupowanie alkoholu (7,74%). Część badanych (6,04%) przyznała, że alkohol otrzymuje od rodziny lub znajomych. Wyniki te pokazują, że mimo ograniczeń prawnych młodzież wciąż znajduje sposoby na zdobycie alkoholu, co wymaga wzmocnienia działań profilaktycznych oraz zwiększenia nadzoru nad jego sprzedażą.

Wykres 20. Czy uważasz, że okazjonalne spożywanie alkoholu nie uzależnia?

Wykres 21. Czy picie alkoholu może przyczynić się do stosowania przemocy?

Prawie połowa ankietowanych (46,47%) nie potrafi jednoznacznie stwierdzić, czy okazjonalne spożywanie alkoholu prowadzi do uzależnienia, co wskazuje na niski poziom świadomości wśród młodych ludzi na temat potencjalnych zagrożeń związanych z alkoholem. Z kolei 29,38% respondentów uważa, że nawet sporadyczne picie może prowadzić do uzależnienia, natomiast 24,15% jest zdania, że nie stanowi to zagrożenia. Wyniki te pokazują, że wśród młodzieży brakuje jednoznacznego przekonania o ryzyku uzależnienia, co podkreśla konieczność edukacji w zakresie skutków spożywania alkoholu, zwłaszcza w kontekście jego wpływu na zdrowie i życie społeczne.

Jeśli chodzi o związek pomiędzy spożywaniem alkoholu a przemocą, zdecydowana większość (70,84%) badanych zgadza się, że alkohol może przyczynić się do stosowania przemocy. Jedynie 4,78% uważa inaczej, natomiast 24,37% nie ma zdania na ten temat. Wyniki te wskazują, że młodzież dostrzega negatywne konsekwencje wynikające z nadużywania alkoholu, co jest istotnym sygnałem w kontekście działań profilaktycznych. Świadomość istnienia takiego zagrożenia może wpłynąć na ograniczenie spożycia alkoholu wśród młodych ludzi oraz zwiększyć ich czujność wobec sytuacji, w których alkohol sprzyja agresji i przemocy.

Wykres 22. Czy kiedykolwiek zażywałeś/aś narkotyki?

Wykres 23. Czy narkotyki są łatwo/trudno dostępne w miejscu Twojego zamieszkania?

Analizując powyższe odpowiedzi, można zauważyć, że niewielki odsetek młodzieży, bo jedynie 13 osób (1,48%), przyznał się do zażywania narkotyków. Większość ankietowanych (98,52%) deklaruje, że nigdy nie miała z nimi styczności, co jest pozytywnym wskaźnikiem w kontekście profilaktyki uzależnień.

Jeśli chodzi o dostępność narkotyków w miejscu zamieszkania, jedynie 3,08% respondentów uważa, że są one łatwo dostępne, podczas gdy 31,32% ocenia ich zdobycie jako trudne. Zdecydowana większość, bo aż 65,6% ankietowanych, zaznaczyła odpowiedź „nie wiem”, co może świadczyć o ich braku zainteresowania tym tematem lub o niskiej świadomości dotyczącej skali problemu w ich najbliższym otoczeniu.

Wykres 24. Czy kiedykolwiek zażywałeś/aś dopalacze?

Wykres 25. Czy dopalacze są łatwo/trudno dostępne w miejscu Twojego zamieszkania?

Nieco więcej, bo 2,16% wszystkich (19 osób) przyznało, że kiedykolwiek zażywało dopalacze. Jednak tylko 5,69% respondentów uważa, że są one łatwo dostępne w ich miejscu zamieszkania. Znacznie większa grupa, bo 23,01%, ocenia ich dostępność jako trudną, natomiast zdecydowana większość (71,3%) nie potrafi jednoznacznie określić poziomu dostępności tych substancji.

Analizując powyższe wyniki, można zauważyć, że zainteresowanie młodzieży dopalaczami jest stosunkowo niewielkie, a trudności w ich zdobyciu mogą dodatkowo ograniczać ich popularność. Mimo że wskaźniki te nie wskazują na istotne zagrożenie, konieczne jest dalsze prowadzenie działań edukacyjnych i profilaktycznych, aby utrzymać niski poziom zażywania substancji psychoaktywnych wśród młodych mieszkańców Powiatu Kolbuszowskiego.

Tabela 22. Określ swoje stanowisko do zażywania narkotyków

	Zgadzam się	Nie zgadzam się	Nie wiem
Narkotyki są bezpieczne, jeśli odpowiednio się ich używa	53	620	205
Marihuana nie powinna być uznawana za narkotyk	72	385	421
Okazjonalne używanie marihuany nie prowadzi do uzależnienia	67	437	374
Posiadanie narkotyków nie powinno być karalne	69	618	191

Powyższa analiza odpowiedzi ankietowanych dotyczących postrzegania i stosunku do narkotyków wskazuje, że większość młodzieży nie uważa, iż narkotyki są bezpieczne, nawet jeśli używa się ich w kontrolowany sposób. Respondenci w przeważającej części opowiadają się za uznaniem marihuany za narkotyk i dostrzegają ryzyko uzależnienia nawet przy okazjonalnym jej używaniu. Wyniki te potwierdzają niską popularność narkotyków wśród młodzieży Powiatu Kolbuszowskiego oraz stosunkowo wysoką świadomość konsekwencji wynikających z ich zażywania.

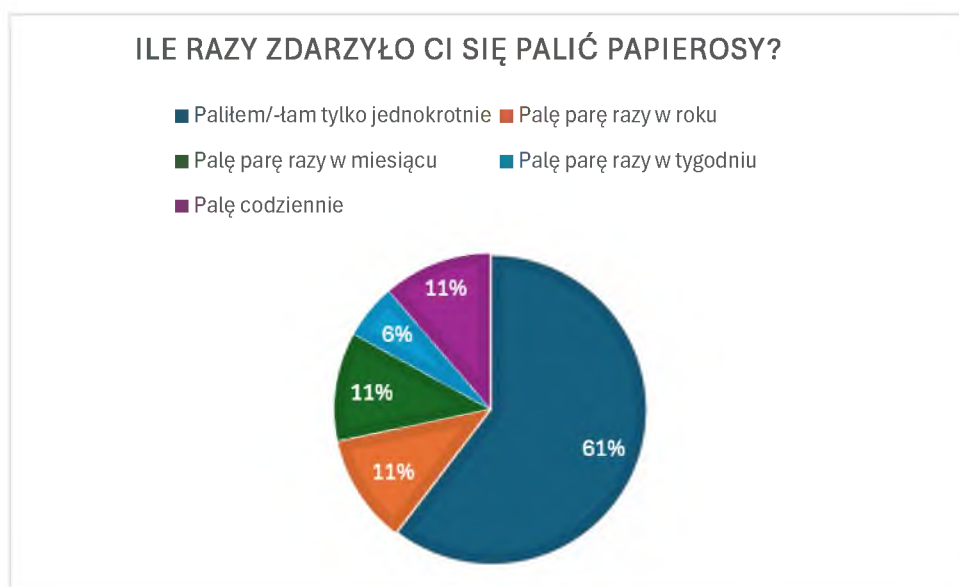
Jednocześnie widać, że ponad 700 osób nie potrafi jednoznacznie określić swojego stanowiska w kwestii tego, czy okazjonalne używanie marihuany prowadzi do uzależnienia, oraz czy powinna być ona klasyfikowana jako narkotyk. Może to wynikać z faktu, że większość młodych ludzi nie miała bezpośredniego kontaktu z narkotykami i nie posiada wystarczającej wiedzy na ten temat. Wyniki te sugerują potrzebę kontynuowania działań edukacyjnych, które pomogą młodzieży lepiej zrozumieć wpływ substancji psychoaktywnych na zdrowie oraz skutki prawne ich zażywania.

Kolejny zestaw pytań dotyczył problemu nikotynowego wśród ankietowanych oraz częstotliwości palenia papierosów.

Wykres 26. Czy kiedykolwiek zdarzyło Ci się palić papierosy?

Wykres 27. Ile razy zdarzyło Ci się palić papierosy?

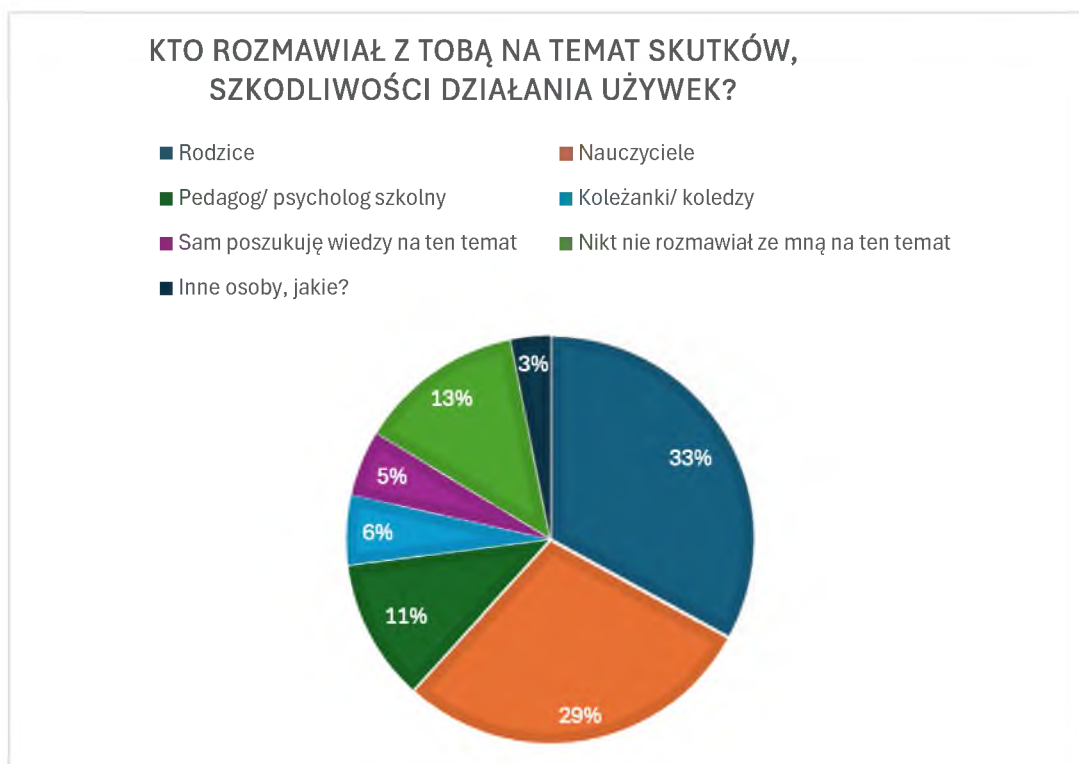
Jedynie 6,26% wszystkich ankietowanych (55 osób) przyznało, że kiedykolwiek zdarzyło im się zapalić papierosa. Osoby, które udzieliły twierdzącej odpowiedzi, zostały poproszone o wskazanie częstotliwości palenia. Spośród nich największa grupa (60,38%) zadeklarowała, że było to jednorazowe doświadczenie. Kolejne 11,32% przyznało, że pali kilka razy w roku, natomiast 11,32% ankietowanych deklaruje palenie kilka razy w miesiącu, a 11,32% codzienne palenie wyrobów tytoniowych.

Wykres 28. Czy papierosy są łatwo dostępne w miejscu Twojego zamieszkania?

Niemal połowa wszystkich ankietowanych (47,86%) nie jest w stanie określić poziomu trudności zdobycia wyrobów tytoniowych na terenie Powiatu Kolbuszowskiego. 29,13% przyznaje, że są one łatwo dostępne, a 23,01% badanych twierdzi, że papierosy są trudno dostępne.

Wykres 29. Kto rozmawiał z Tobą na temat skutków, szkodliwości i działania używek?

Rozmowy dotyczące skutków, szkodliwości i działania środków takich jak papierosy, alkohol, narkotyki i dopalacze, są niezwykle ważne w rozwoju każdego młodego człowieka w wieku szkolnym. Do obowiązków przede wszystkim rodzica, ale też nauczyciela, pedagoga czy starszego rodzeństwa należy wyjaśnienie i pokazanie w miarę możliwości konsekwencji sięgania po używki.

W tym pytaniu ankietowani mogli wybrać więcej niż jedną odpowiedź. Analizując powyższe wyniki zauważalna jest przewaga rodziców. Tę odpowiedź zaznaczyło 464 osoby. Na drugim miejscu znajdują się nauczyciele, których wskazało 404osób. Aż 185 ankietowanych twierdzi, że nikt z nimi nie rozmawiał na ten temat, a 73 badanych samodzielnie pozyskuje wiedzę na ten temat.

Wykres 30. Z jakich powodów osoby z Twoim wiekiem sięgają po używki?

Przy kolejnym pytaniu, z którym zmagali się ankietowani, możliwość odpowiedzi ponownie była wielokrotnego wyboru. Najbardziej powszechnym powodem, dla którego młodzi ludzie sięgają po używki okazała się chęć zaimponowania, którą wybrało 399 osób. Na drugim miejscu ustatkowało się szukanie wrażeń, która według 199 osób jest najczęstszym powodem sięgania po substancje niedozwolone. Kolejne najczęściej wybierane powody to: inne, z obawy przed odrzuceniem, z chęci wpłynięcia na myśli i emocje, a także z powodu świętowania okazji.

Kolejny zestaw pytań dotyczył zjawiska przemocy oraz aktów przemocy, jakich doświadczyli ankietowani, bądź ich bliscy.

Badani mieli za zadanie określić, które z wymienionych zachowań można zaliczyć do aktów przemocy, przy czym mogli zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź. Największą liczbę wskazań uzyskały: bicie przedmiotami oraz kopanie – 622 głosy, co pokazuje, że przemoc fizyczna jest najczęściej rozpoznawanym i jednoznacznie identyfikowanym rodzajem agresji. Na kolejnych miejscach znalazły się grożenie i zastraszanie – 622 głosy, a także zmuszanie do oddania pieniędzy lub innych rzeczy – 408 głosów.

Najmniej respondentów uznało za przemoc brak opieki nad osobą, która jej wymaga – 214 głosy, co może świadczyć o mniejszej świadomości społecznej na temat zaniedbania jako formy przemocy. Wyniki te potwierdzają, że młodzież dostrzega problem przemocy w różnych jej wymiarach, nie ograniczając się jedynie do jej fizycznych przejawów. Świadomość tego, że przemoc może przybierać formę psychiczną, ekonomiczną czy emocjonalną, jest istotnym krokiem w kierunku skutecznej profilaktyki i przeciwdziałania temu zjawisku.

Tabela 23. Akty przemocy

<i>Odpowiedź</i>	<i>Liczba odp.</i>
grożenie, straszenie	627
bicie przedmiotami, kopanie	700
zmuszanie do oddania pieniędzy lub innych rzeczy	471
dotykanie, całowanie wbrew woli	493
spoliczkowanie	477
kradzież pieniędzy lub innej własności	411
wysyłanie obraźliwych wiadomości	401
zmuszanie do oglądania pornografii	421
podszycanie się w Internecie pod inną osobę	293
grożenie, straszenie	627
bicie przedmiotami, kopanie	700
zmuszanie do oddania pieniędzy lub innych rzeczy	471
krytykowanie wyglądu	344
okazywanie braku szacunku	299
nie opiekowanie się kimś kto wymaga opieki	254

Wykres 31. Czy kiedykolwiek byłeś/aś świadkiem przemocy?

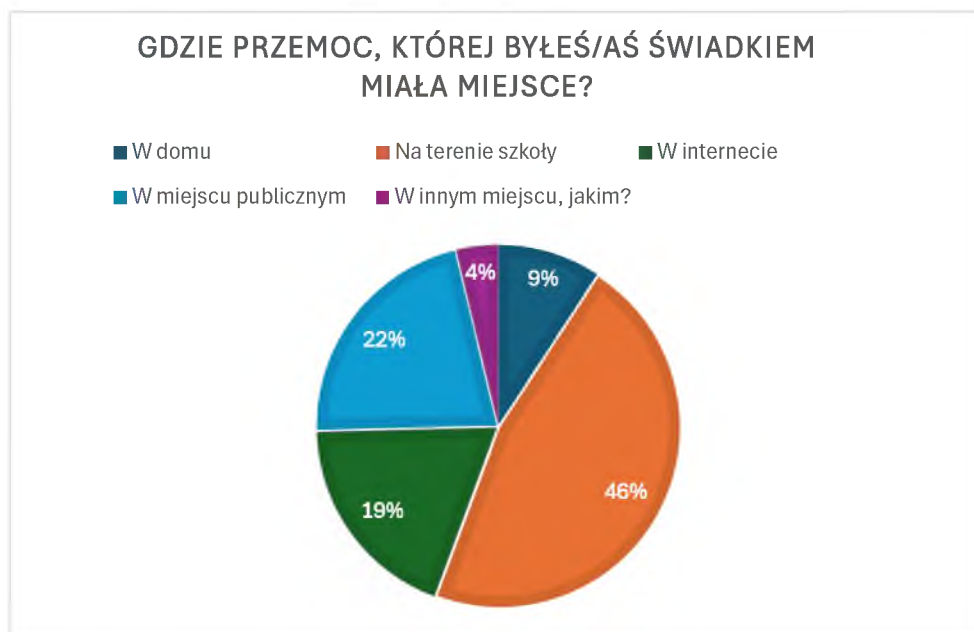
Wykres 32. Czy kiedykolwiek doznawałeś/aś przemocy?

Niemal połowa ankietowanych, bo 43,01% (372 osoby), przyznała, że była świadkiem przemocy. Pocieszający jest fakt, że 56,99% (493 osoby) nigdy nie zetknęło się z takim zdarzeniem. Jednak istotnym i niepokojącym wnioskiem jest to, że znaczna część respondentów miała kontakt z przemocą, co może wskazywać na jej powszechność w niektórych środowiskach.

Dodatkowo, 22,89% (198 osób) deklaruje, że doświadczyły przemocy, podczas gdy 77,11% (667 osób) nie miało takiego doświadczenia. Wyniki te rodzą obawy, iż nie były to jednorazowe incydenty, lecz mogły mieć charakter powtarzalny.

Wykres 33. Gdzie przemoc, której byłeś/aś świadkiem miała miejsce?

Wykres 34. Wobec kogo była stosowana?

Badani, którzy przyznali się do bycia świadkami przemocy, zostali poproszeni o wskazanie miejsc, w których miała ona miejsce oraz osób, wobec których była stosowana. Respondenci mieli możliwość zaznaczenia więcej niż jednej odpowiedzi.

Najczęściej wskazywanym miejscem była szkoła – aż 66,4% (247 osób) deklaruje, że przemoc miała miejsce na jej terenie. 30,91% (115 osób) wskazało miejsce publiczne, a 27,15% (101 osób) przyznało, że przemoc miała miejsce w internecie, co pokazuje rosnącą skalę cyberprzemocy jako współczesnego zagrożenia. 13,17% (49 osób) doświadczyło przemocy w domu, co wskazuje na konieczność dalszych działań w zakresie przeciwdziałania przemocy

domowej. Dodatkowo 5,38% (20 osób) podało inne lokalizacje, wśród których znalazły się takie miejsca jak orlik, park, okolice sklepu, ciemne ulice, stadion czy rynek.

Jeśli chodzi o osoby, wobec których stosowano przemoc, najczęściej byli to koledzy i koleżanki – 63,98% (238 osób). Znaczna część respondentów zauważyła akty przemocy wobec osób nieznajomych (39,78%, czyli 148 osób), co może sugerować przypadki przemocy w przestrzeni publicznej. 12,63% (47 osób) zaobserwowało przemoc wobec członków rodziny, a 4,84% (18 osób) – wobec nauczycieli.

Tabela 24. Ocena bezpieczeństwa

Jak oceniasz swoje bezpieczeństwo wśród wymienionych osób?			
	<i>małe</i>	<i>średnie</i>	<i>duże</i>
Mama	23	32	782
Tata	33	61	743
Wujkowie	35	183	619
Ciotki	40	183	619
Dziadek	61	113	634
Babcia	50	87	691
Nauczycielki	202	333	295
Nauczyciele	167	353	311
Koledzy	161	361	312
Koleżanki	222	296	317

Analizując przedstawione dane, zauważalna jest znacząca rozbieżność w poczuciu bezpieczeństwa ankietowanych wśród różnych grup otaczających ich osób. Największym zaufaniem i poczuciem bezpieczeństwa cieszą się rodzice – aż 93,43% badanych deklaruje duże poczucie bezpieczeństwa w obecności mamy, a 88,77% w towarzystwie taty. Niemniej jednak 2,75% (23 osoby) oceniło swoje bezpieczeństwo przy matce jako niskie, a 3,94% (33 osoby) w przypadku ojca. Może to wskazywać na pojedyncze przypadki braku relacji opartej na wsparciu lub konfliktów rodzinnych, choć ogólny wynik potwierdza silne więzi i pozytywną atmosferę domową.

Równie wysokim poziomem bezpieczeństwa charakteryzują się relacje z babcią (83,45%) i dziadkiem (78,47%), co potwierdza, że starsze pokolenie nadal pełni istotną rolę w budowaniu poczucia bezpieczeństwa młodzieży. Nieco niższe wyniki odnotowano w przypadku wujków (73,95%) i ciotek (73,09%), co może wynikać z różnego stopnia bliskości emocjonalnej między członkami rodziny.

Najmniejsze poczucie bezpieczeństwa badani odczuwają w relacjach rówieśniczych. Wśród kolegów aż 19,3% (161 osób) czuje się niepewnie, a 43,29% (361 osób) wskazało na średni poziom bezpieczeństwa. W relacjach z koleżankami wyniki są jeszcze bardziej alarmujące – 26,59% (222 osoby) deklaruje niskie poczucie bezpieczeństwa, a 35,45% (296 osób) umiarkowane. Wskazuje to na problem szerzącej się przemocy rówieśniczej, konfliktów oraz niskiego poziomu wzajemnego zaufania w grupie młodzieży. Może to być efektem zaniku relacji interpersonalnych i spadku umiejętności budowania zdrowych więzi społecznych.

Niepokojące są również wyniki dotyczące nauczycieli – 24,34% uczniów (202 osoby) deklaruje niskie poczucie bezpieczeństwa w kontakcie z nauczycielkami, a 20,1% (167 osób) z nauczycielami. Średni poziom bezpieczeństwa w relacji z pedagogami odczuwa odpowiednio 40,12% (333 osoby) i 42,48% (353 osoby). Wyniki te mogą sugerować trudności w komunikacji na linii nauczyciel–uczeń, a także potencjalne problemy związane z metodami wychowawczymi i dyscyplinującymi.

Podsumowując, młodzież odczuwa największe poczucie bezpieczeństwa w relacjach rodzinnych, szczególnie z rodzicami i dziadkami. Największym problemem wydaje się być poczucie zagrożenia wśród rówieśników oraz stosunkowo niski poziom bezpieczeństwa w kontaktach z nauczycielami.

Wykres 35. Do kogo zwróciłbyś się o pomoc będąc świadkiem lub doświadczając przemocy?

W kolejnym pytaniu ankietowani zostali poproszeni o wskazanie, do kogo zwróciliby się o pomoc, będąc świadkiem lub ofiarą przemocy. Celem tego pytania było określenie, komu młodzi ludzie ufają najbardziej oraz kto według nich jest odpowiednią osobą do rozmowy o problemie. Respondenci mogli zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź.

Najczęściej wskazywaną grupą były osoby najbliższe – rodzice i opiekunowie. Aż 80,88% badanych wybrało tę odpowiedź, co świadczy o silnych więziach rodzinnych oraz wysokim poziomie zaufania wobec rodziny. Wynik ten wskazuje, że w większości przypadków młodzi ludzie czują, że mogą liczyć na wsparcie dorosłych w swoim otoczeniu.

Na drugim miejscu znaleźli się nauczyciele – 42,99% respondentów zadeklarowało, że w sytuacji przemocy mogłoby zwrócić się do nich o pomoc. Jest to istotny wynik, który wskazuje, że znaczna część młodzieży postrzega pedagogów jako osoby godne zaufania i zdolne do udzielenia wsparcia. Niemniej jednak fakt, że mniej niż połowa uczniów wybrała tę opcję, może sugerować pewne obawy lub brak przekonania co do skuteczności działań nauczycieli w takich sytuacjach.

Trzecie miejsce zajęły służby publiczne, takie jak policja czy straż miejska, które wybrało 38,72% ankietowanych. Świadczy to o dużym stopniu świadomości na temat funkcji instytucji zajmujących się bezpieczeństwem, choć jednocześnie wskazuje, że niemal 60% badanych nie rozważałoby kontaktu z nimi jako pierwszego kroku w przypadku przemocy. Na wsparcie kolegów i koleżanek liczyłoby 25,06% badanych.

Wynik ten może wskazywać na podzielone opinie dotyczące zdolności rówieśników do skutecznego wsparcia w sytuacji zagrożenia.

Telefon zaufania został wskazany przez 15,56% respondentów, co oznacza, że dla części młodzieży anonimowa pomoc psychologiczna jest atrakcyjną opcją, jednak większość woli sięgnąć po pomoc osób znanych osobiście.

Niepokojący jest fakt, że 14,25% badanych uważa, że poradziłoby sobie samodzielnie, a 7,6% (co niemal odpowiada jednej na dziesięć osób) zadeklarowało, że nie zwróciłoby się o pomoc do nikogo. Może to świadczyć o silnym poczuciu niezależności, buncie, a w skrajnych przypadkach – braku wiary w skuteczność dostępnego wsparcia.

3,33% badanych szukałoby pomocy w Internecie, co może wskazywać na rosnącą rolę źródeł cyfrowych w poszukiwaniu informacji i porad dotyczących problemów związanych z przemocą.

Ostatnie pytania w ankiecie dotyczyły profilaktyki oraz form spędzania wolnego czasu. Dane opisowe przedstawiają odpowiedzi poniżej.

- Dostępność miejsc do aktywnego i bezpiecznego spędzania czasu

Większość ankietowanych (72,8% – 613 osób) uważa, że w ich okolicy znajdują się miejsca, w których młodzież może spędzać czas aktywnie i bezpiecznie. Jest to pozytywny wynik, wskazujący na stosunkowo dobrą infrastrukturę rekreacyjną w regionie. Jednak 10,1% badanych (85 osób) nie dostrzega takich miejsc, co może oznaczać ich niedostateczną liczbę lub brak atrakcyjności dostępnych opcji. Ponadto 17,1% (144 osoby) nie potrafiło jednoznacznie ocenić tej kwestii, co może wskazywać na brak informacji o istniejących możliwościach spędzania czasu.

- Propozycje alternatyw dla sięgania po używki

Zapytani o zajęcia, warsztaty lub aktywności, które mogłyby stanowić alternatywę wobec sięgania po używki, aż 38,12% respondentów (321 osób) udzieliło odpowiedzi w stylu "nie wiem", "nie wiem" czy "nwm". Wynik ten wskazuje na brak sprecyzowanych oczekiwań wobec działań profilaktycznych, ale jednocześnie podkreśla konieczność lepszego informowania młodzieży o dostępnych inicjatywach.

Wśród konkretnych propozycji dominowały odpowiedzi związane ze sportem:

- Piłka nożna – najczęściej wskazywana aktywność sportowa (2,02% – 17 osób),
- Zajęcia sportowe / treningi sportowe – wymienione wielokrotnie w różnych wariantach,
- Kluby sportowe i SKS – pojawiające się jako potencjalne rozwiązania,
- Tańce, zawody sportowe, a także zabawy z animatorem jako sposób na aktywizację młodzieży.

Niektóre odpowiedzi odnosiły się do kreatywnych form spędzania czasu, takich jak warsztaty artystyczne, malowanie, czy terapia przez sztukę. Pojawiły się również bardziej nietypowe propozycje, jak granie w Fortnite, co sugeruje, że młodzież postrzega gry komputerowe jako alternatywę dla używek.

- Ocena działań szkoły w zakresie przeciwdziałania używkom

Opinie młodzieży na temat działań szkoły w zakresie przeciwdziałania używaniu substancji psychoaktywnych są podzielone:

- 57,25% (482 osoby) ocenia je pozytywnie („bardzo dobrze” – 22,45% i „dobrze” – 34,8%),
- 21,38% (180 osób) określa je jako „średnie”,
- 9,86% (83 osoby) uważa, że działania są „słabe”, a 11,52% (97 osób) stwierdziło, że „szkoła wcale nie działa w tym zakresie”.

Wskazuje to, że choć większość uczniów dostrzega pewne wysiłki szkół w zakresie profilaktyki, dla około 20% są one niewystarczające lub nieskuteczne.

- Wystarczalność edukacji na temat używek

Na pytanie, czy edukacja dotycząca używek w szkole jest wystarczająca:

- 32,54% (274 osoby) odpowiedziało twierdząco,
- 25,65% (216 osób) uważa, że nie,
- 41,81% (352 osoby) nie ma zdania na ten temat.

Wyniki te wskazują na brak jednoznacznej opinii wśród młodzieży. Może to oznaczać, że edukacja jest prowadzona w różnym stopniu efektywności w zależności od szkoły lub że uczniowie nie zawsze dostrzegają jej znaczenie.

- Świadomość istnienia osób regularnie używających substancji psychoaktywnych

Zapytani o to, czy znają osoby w swoim wieku, które regularnie używają substancji psychoaktywnych:

- 17,1% (144 osoby) odpowiedziało twierdząco,
- 82,9% (698 osób) zaprzeczyło.

Wyniki te wskazują, że problem regularnego używania substancji przez młodzież istnieje, choć dotyczy mniejszości. Może to oznaczać, że zjawisko to jest mniej powszechne, ale nadal wymaga działań profilaktycznych.

- Najbardziej pomocne formy wsparcia dla młodzieży z problemem używek

Młodzież zapytana o najbardziej przydatne formy wsparcia najczęściej odpowiadała „nie wiem” (34,56% – 291 osób), co ponownie wskazuje na brak świadomości lub dostępu do informacji o możliwościach pomocy.

Spośród konkretnych form wsparcia najczęściej wymieniano:

- Psychologa (4,04% – 34 osoby),
- Rozmowę (2,38% – 20 osób),
- Terapie i psychoterapię (ok. 1,5% – różne warianty odpowiedzi),
- Odwyk (0,59% – 5 osób),
- Pomoc rodziców, pedagoga, psychiatry – wskazywane w pojedynczych przypadkach.

- Opinie młodzieży na temat problemu używek

Zapytani o dodatkowe uwagi na temat używek:

56,89% badanych (479 osób) nie miało nic do dodania („nie”, „nie wiem”, „nic”),

Pozostałe komentarze dotyczyły m.in.:

- Negatywnych skutków używek i apelów o ich unikanie („żeby ich nie używać”, „psują organizm”),
- Krytyki młodych ludzi sięgających po używki („powinni cieszyć się dzieciństwem”),
- Frustracji związanej z ignorowaniem problemu („dorośli powinni się tym bardziej interesować”),
- Propozycji działań („sklepiki szkolne powinny sprzedawać zdrową żywność”).

Większość młodzieży ma dostęp do miejsc umożliwiających aktywne spędzanie czasu, ale część nie dostrzega takich możliwości – co może oznaczać konieczność zwiększenia promocji istniejących inicjatyw.

Brakuje jasnej wizji alternatywnych zajęć dla młodzieży – dominują odpowiedzi „nie wiem”. Sport jest najczęściej wskazywaną aktywnością, ale potrzeba bardziej urozmaiconych propozycji.

Działania szkół w zakresie przeciwdziałania używkom są oceniane różnie – nieco ponad połowa uczniów ocenia je pozytywnie, ale aż 21,38% uważa je za słabe lub nieistniejące.

Edukacja na temat używek nie jest dla młodzieży wystarczająco klarowna – ponad 41% badanych nie potrafi ocenić jej skuteczności.

17% uczniów zna osoby regularnie używające substancji psychoaktywnych, co pokazuje, że problem istnieje, ale nie jest skrajnie powszechny.

Wielu młodych ludzi nie wie, jakie formy wsparcia mogłyby być skuteczne – brakuje im wiedzy o dostępnej pomocy.

Komentarze dotyczące używek są podzielone – część młodzieży dostrzega problem, inni traktują go lekceważąco.

3.2. WYNIKI ANKIETY PRZEPROWADZONEJ WŚRÓD MIESZKAŃCÓW

Wyniki ankiety przeprowadzonej wśród mieszkańców pozwoliły na uzyskanie informacji w zakresie zjawiska przemocy w Powiecie Kolbuszowskim, potrzeb oraz ograniczeń jakie dostrzegają mieszkańcy w zakresie przeciwdziałania przemocy. Ankieta zawierała 19 pytań, w tym wielokrotnego wyboru oraz otwarte. Dodatkowo na końcu ankiety zamieszczono pytania o płeć, zawód, wykształcenie oraz miejsce zamieszkania badanych.

Łącznie badaniem objęto 318 mieszkańców Powiatu Kolbuszowskiego, w tym 69,81% (222 osób) stanowiły kobiety, a pozostałe 96 osób to mężczyźni.

Tabela 25. Zawód - mieszkańcy

<i>Odpowiedź</i>	<i>%</i>	<i>Liczba osób</i>
uczeń /student	5.03%	16
rolnik	6.29%	20
przedsiębiorca	7.23%	23
pracownik	63.84%	203
emeryt/rencista	8.49%	27
bezrobotny	9.12%	29

Tabela 26. Wykształcenie - mieszkańcy

<i>Odpowiedź</i>	<i>%</i>	<i>Liczba osób</i>
podstawowe	5.97%	19
gimnazjalne	1.26%	4
zawodowe	11.32%	36
średnie	23.58%	75
policealne	5.03%	16
wyższe	52.83%	168

Ankietowani mieszkańcy Powiatu Kolbuszowskiego podczas badania musieli określić, które problemy społeczne występujące na terenie całego powiatu są według nich najważniejsze.

Każdy badany mógł zaznaczyć maksymalnie 3 odpowiedzi, a ich zbiorcze zestawienie zostało przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 27. Najważniejsze problemy społeczne występujące na terenie powiatu

<i>Odpowiedź</i>	<i>Liczba odp.</i>
Ubóstwo	55
Bezrobocie	133
Alkoholizm	173
Bezradność opiekuńczo-wychowawcza	53
Zanikanie tradycyjnych form życia rodzinnego	112
Brak wystarczającej opieki instytucjonalnej (żłobki, Dzielne Domy Pobytu dla dzieci, osób starszych i niepełnosprawnych)	47
niepełnosprawność i długotrwała choroba	87
przemoc domowa	48
wielodzietność lub potrzeby ochrony macierzyństwa	3
inne uzależnienia (narkomania, dopalacze)	32
nieporadność życiowa	96
trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	3
zdarzenia losowe lub sytuacja kryzysowa	52
trudności mieszkaniowe	60

Analizując przedstawione powyżej odpowiedzi, największą ilość głosów uzyskały alkoholizm oraz bezrobocie. Mieszkańcy powiatu uważają, że są to problemy, które najbardziej dotyczą lokalną społeczność. Alkoholizm często jest przyczyną bezrobocia i odwrotnie, dzięki czemu oba problemy uzyskały podobną ilość głosów. Ankietowani zwrócili też uwagę na problem zanikania tradycyjnych form życia rodzinnego, niepełnosprawności i długotrwałej choroby czy nieporadności życiowej. Zapytani o działania, które należy podjąć by poprawić sytuację mieszkańców Powiatu Kolbuszowskiego, wskazali przede wszystkim tworzenie nowych miejsc pracy. Poniższa tabela przedstawia rozkład odpowiedzi. W tym pytaniu ankietowani również mogli zaznaczyć maksymalnie 3 odpowiedzi.

Tabela 28. Działania, które należy podjąć by poprawić sytuację mieszkańców powiatu

<i>Odpowiedź</i>	<i>Liczba odp.</i>
poprawa warunków życia mieszkańców poprzez tworzenie nowych miejsc pracy	226
poprawa warunków życia mieszkańców poprzez szkolenia i podnoszenie kwalifikacji	97
poprawa warunków życia na obszarach wiejskich poprzez pomoc Gminnych Ośrodków Pomocy Społecznej	52
pomoc dla rodzin wielodzietnych i ubogich	80
większa dostępność do pomocy psychologicznej i prawnej	135
tworzenie miejsc opieki instytucjonalnej dla dzieci i innych osób zależnych	71
tworzenie miejsc w rodzinach zastępczych dla dzieci pozbawionych opieki	36
programy edukacyjne dla rodzin	66

Ankietowani mieszkańcy Powiatu Kolbuszowskiego wskazują, że kluczowym czynnikiem poprawy warunków życia jest tworzenie nowych miejsc pracy, co poparło 71,07% respondentów (226 osób). Ponadto 30,5% badanych (97 osób) uważa, że szkolenia i podnoszenie kwalifikacji mogłyby przyczynić się do rozwiązania istniejących problemów społecznych. Istotnym aspektem, na który zwracają uwagę mieszkańcy, jest większa dostępność do pomocy psychologicznej i prawnej, którą za ważną uznało 42,45% respondentów (135 osób). 34,59% badanych (110 osób) podkreśliło natomiast konieczność zwiększenia dostępu do rehabilitacji oraz likwidacji barier architektonicznych, co wskazuje na potrzebę wsparcia osób niepełnosprawnych w codziennym funkcjonowaniu.

Mieszkańcy widzą także rolę Gminnych Ośrodków Pomocy Społecznej w poprawie sytuacji na obszarach wiejskich – 16,35% (52 osoby) uznało ich wsparcie za istotne. 25,16% (80 osób) dostrzega konieczność pomocy dla rodzin wielodzietnych i ubogich, a 22,33% (71 osób) zwróciło uwagę na potrzebę tworzenia miejsc opieki instytucjonalnej dla dzieci i innych osób zależnych. Dodatkowo, 20,75% respondentów (66 osób) wskazało na konieczność realizacji programów edukacyjnych dla rodzin, natomiast 11,32% (36 osób) opowiedziało się za tworzeniem nowych miejsc w rodzinach zastępczych dla dzieci pozbawionych opieki. Wyniki te wskazują, że mieszkańcy oczekują przede wszystkim rozwoju rynku pracy, dostępu do edukacji zawodowej, wsparcia rodzin oraz poprawy dostępności usług psychologicznych, prawnych i rehabilitacyjnych.

Tabela 29. Problemy społeczne dzieci i młodzieży na terenie powiatu

<i>Odpowiedź</i>	<i>Liczba odp.</i>
brak pozytywnych wzorców i autorytetów	151
zaniedbania wychowawcze	141
zaniedbanie socjalne(niedożywienie, brak higieny)	17
alkohol, papierosy, narkotyki, dopalacze	176
wyjazdy rodziców za granicę	105
chuligaństwo, przestępczość	55
brak zorganizowanych form spędzania wolnego czasu	137
brak chęci aktywnego spędzania czasu wolnego	135
demoralizacja	46

Tabela 30. Działania, które należy podjąć by poprawić sytuację dzieci i młodzieży

<i>Odpowiedź</i>	<i>Liczba odp.</i>
szkolenia dla rodziców z metod wychowawczych	70
większe zaangażowanie rodziców w wychowanie dzieci	145
organizacji czasu wolnego dla dzieci i młodzieży przez domy kultury, placówki oświatowe, świetlice	163
zwiększenie oferty pracy wakacyjnej dla dzieci i młodzieży	153
zachęcanie do tworzenia wolontariatu dla potrzeb niesienia pomocy innym oraz dbania o środowisko	78
stypendia naukowe dla dzieci i młodzieży z terenu powiatu	78
ograniczenie dostępu do alkoholu, dopalaczy	145
organizacja wypoczynku zimowego i letniego dla dzieci (kolonie, półkolonie)	90
utworzenie wypożyczalni sprzętu sportowego (rolki, rakiety do tenisa, rowery, piłki) i udostępnienie obiektów sportowych w czasie wolnym od nauki	94
dofinansowywanie zajęć na basenie	97

Mieszkańcy Powiatu Kolbuszowskiego zostali zapytani o problemy społeczne dzieci i młodzieży występujące na terenie powiatu oraz działania, które mogłyby je zniwelować. Respondenci mieli możliwość zaznaczenia maksymalnie trzech odpowiedzi. Najczęściej wskazywanym problemem było sięganie przez młodzież po alkohol, papierosy, narkotyki i dopalacze – odpowiedź tę zaznaczyło 55,35% ankietowanych (176 osób), co świadczy o wysokiej świadomości społecznej dotyczącej tego zagrożenia. Na drugim miejscu znalazł się brak pozytywnych wzorców i autorytetów (47,48% – 151 osób), co może prowadzić do nieprawidłowych postaw życiowych i podejmowania ryzykownych decyzji przez młodych ludzi. Zaniedbania wychowawcze zostały wskazane przez 44,34% respondentów (141 osób), co może być konsekwencją m.in. wyjazdów rodziców za granicę (33,02% – 105 osób), pozostawiających dzieci pod opieką osób trzecich. Brak odpowiedniego nadzoru może zwiększać podatność młodzieży na zachowania ryzykowne i kontakt z substancjami uzależniającymi.

Aby poprawić sytuację dzieci i młodzieży w powiecie, mieszkańcy wskazali kilka działań, które powinny zostać wdrożone. Najczęściej podkreślanym rozwiązaniem było większe zaangażowanie rodziców w wychowanie dzieci (45,6% – 145 osób). To pokazuje, że dorośli dostrzegają konieczność budowania silniejszych relacji rodzinnych i wspierania młodych ludzi w ich rozwoju. Organizacja czasu wolnego dla dzieci i młodzieży przez domy kultury, placówki oświatowe i świetlice uzyskała 51,26% głosów (163 osoby), co wskazuje na zapotrzebowanie na dodatkowe zajęcia i aktywności, które mogłyby stanowić alternatywę dla zachowań ryzykownych. Zwiększenie oferty pracy wakacyjnej dla młodzieży było kolejną istotną propozycją – wskazało ją 48,11% ankietowanych (153 osoby). Możliwość legalnej pracy i zdobywania doświadczenia zawodowego może ograniczyć problem beczynności wśród młodych ludzi i zmniejszyć ich podatność na negatywne wpływy. Inne sugerowane działania obejmowały ograniczenie dostępu do alkoholu i dopalaczy (45,6%), dofinansowanie zajęć na basenie (30,5%), a także zachęcanie do wolontariatu (24,53%), co mogłoby pomóc młodym ludziom angażować się w pozytywne i rozwijające aktywności.

Ankietowani musieli również wyrazić swoje zdanie o sytuacji osób starszych na terenie Powiatu Kolbuszowskiego. W tym przypadku również do każdego pytania mogli zaznaczyć maksymalnie 3 odpowiedzi. Zestawienie wyników zostało przedstawione w poniższych tabelach.

Tabela 31. Problemy społeczne osób starszych

<i>Odpowiedź</i>	<i>Liczba odp.</i>
Niepelnosprawność	162
Brak opieki ze strony rodziny	170
Poczucie nieprzydatności	153
Problemy finansowe	213
Brak zorganizowanych form spędzania wolnego czasu	64
Brak Domu Dziennego Pobytu	30
Trudności z zapewnieniem opieki zdrowotnej	162

Tabela 32. Działania poprawiające sytuację osób starszych

<i>Odpowiedź</i>	<i>Liczba odp.</i>
profilaktyka zdrowotna osób starszych	181
organizowanie imprez dla seniorów	67
utworzenie Dziennych Domów Pobytu	77
rozszerzenie wolontariatu wobec osób starszych	121
utworzenie miejsc spotkań osób starszych np. Klubu Seniora	84
usługi opiekuńcze dla osób starszych/niepelnosprawnych	211
asystent osoby starszej/niepelnosprawnej	142

Najczęściej wskazywaną trudnością były problemy finansowe – 66,98% respondentów (213 osób) zwróciło uwagę na trudności związane z kosztami życia i niskimi świadczeniami emerytalnymi. Kolejnym istotnym problemem był brak opieki ze strony rodziny (53,46% – 170 osób), co wskazuje na osamotnienie seniorów i brak odpowiedniego wsparcia w codziennym funkcjonowaniu. Niepełnosprawność oraz trudności zdrowotne również stanowią istotny problem, o czym świadczy wynik 50,94% (162 osób).

Poczucie nieprzydatności wśród osób starszych zostało zaznaczone przez 48,11% badanych (153 osoby), co może wskazywać na marginalizację tej grupy społecznej oraz potrzebę większej integracji seniorów ze społecznością lokalną.

Wśród propozycji działań, które mogłyby poprawić sytuację osób starszych, najczęściej wskazywano usługi opiekuńcze dla seniorów i osób niepełnosprawnych (66,35% – 211 osób). To pokazuje, że mieszkańcy widzą potrzebę stworzenia lepszych warunków do codziennego funkcjonowania seniorów poprzez zapewnienie profesjonalnej pomocy.

Równie istotna okazała się profilaktyka zdrowotna (56,92% – 181 osób), co wskazuje na konieczność poprawy dostępu do świadczeń zdrowotnych i edukacji prozdrowotnej. Rozszerzenie wolontariatu wobec seniorów (38,05% – 121 osób) oraz utworzenie miejsc spotkań, takich jak Klub Seniora (26,42% – 84 osoby) to kolejne działania, które mogłyby przyczynić się do większej integracji osób starszych oraz przeciwdziałać ich izolacji.

Osoby niepełnosprawne stanowią dość duży odsetek mieszkańców Powiatu Kolbuszowskiego. Ankietowani zostali zapytani o ich sytuację oraz działania, które mogłyby zniwelować pojawiające się problemy wśród niepełnosprawnych. W tym przypadku badani po raz kolejny mieli możliwość wybrania maksymalnie 3 odpowiedzi, a wyniki zostały przedstawione w poniższych tabelach.

Tabela 33. Problemy osób niepełnosprawnych na terenie powiatu

<i>Odpowiedź</i>	<i>Liczba odp.</i>
bariery architektoniczne w przestrzeni publicznej (przystanki, chodniki, ulice, sklepy itp.)	100
bariery architektoniczne w budynkach użyteczności publicznej (urzędy i instytucje oraz instytucje kultury)	48
utrudniony dostęp do środków transportu	138
brak ofert pracy	138
utrudniony dostęp do usług rehabilitacyjnych	155
utrudniony dostęp do specjalistycznej opieki	160
trudności finansowe	158

Tabela 34. Działania poprawiające sytuację osób niepełnosprawnych

<i>Odpowiedź</i>	<i>Liczba odp.</i>
likwidacja barier architektonicznych w instytucjach publicznych	69
likwidacja barier architektonicznych w ogólnodostępnej przestrzeni publicznej	96
większa liczba ofert pracy	156
zapewnienie wczesnej diagnostyki medycznej	168
zapewnienie większego dostępu do usług opiekuńczych	198
zwiększenie dostępności do korzystania z usług kulturalnych i rozrywkowych	96
kampanie społeczne zwiększające wiedzę na temat problemu niepełnosprawności	69

Problemem, z którym najczęściej spotykają się osoby niepełnosprawne na terenie Powiatu Kolbuszowskiego, jest utrudniony dostęp do specjalistycznej opieki zdrowotnej – wskazało na to 50,31% respondentów (160 osób). 48,74% ankietowanych (155 osób) zaznaczyło również, że istotnym problemem jest ograniczona dostępność usług rehabilitacyjnych, co utrudnia proces leczenia i codziennego funkcjonowania tej grupy społecznej. Dodatkowym problemem jest brak ofert pracy dla osób niepełnosprawnych oraz ich trudności finansowe, które wskazało po 43,4% respondentów (138 osób). Sytuacja ta wpływa na ich niezależność i jakość życia, ograniczając możliwości samodzielnego funkcjonowania. Bariery architektoniczne w przestrzeni publicznej stanowią utrudnienie dla 31,45% badanych (100 osób), natomiast utrudniony dostęp do środków transportu zgłosiło 43,4% respondentów (138 osób). Mieszkańcy powiatu sugerują, że aby poprawić sytuację osób niepełnosprawnych, należy przede wszystkim zapewnić im wczesną diagnostykę medyczną (52,83% – 168 osób) oraz zwiększyć dostęp do usług opiekuńczych (62,26% – 198 osób). Są to kluczowe działania, które mogłyby poprawić jakość życia osób z niepełnosprawnościami.

Analizując sytuację mieszkańców, badaniu została poddana także kwestia bezpieczeństwa. Ankietowani zostali zapytani o występujące przyczyny braku poczucia bezpieczeństwa (w tym przypadku mieli możliwość wskazania maksymalnie 3 odpowiedzi) oraz o działania, które należałoby podjąć, by w Powiecie Kolbuszowskim żyło się bezpieczniej (maksymalnie 2 odpowiedzi). Wyniki zostały przedstawione w poniższych tabelach.

Tabela 35. Przyczyny braku poczucia bezpieczeństwa

<i>Odpowiedź</i>	<i>Liczba odp.</i>
napady, włamania	50
przemoc domowa	130
kradzieże	72
mało patroli policyjnych	123
częste wypadki samochodowe	124
pice alkoholu w miejscach publicznych (pod sklepami)	177
brak oświetlenia ulicznego	143

Tabela 36. Działania, które należy podjąć, by żyło się bezpieczniej

<i>Odpowiedź</i>	<i>Liczba odp.</i>
wykonanie oświetlenia	127
częstsze patrole policji	115
ograniczenie picia alkoholu w miejscach publicznych	130
zwiększenie nadzoru nad sprzedażą alkoholu dla nieletnich	154
akcje społeczne na temat bezpieczeństwa	68

Najczęstszą przyczyną braku poczucia bezpieczeństwa jest picie alkoholu w miejscach publicznych, co wskazało 55,66% respondentów (177 osób). Brak oświetlenia ulicznego również został wskazany jako istotny problem przez 44,97% badanych (143 osoby).

Kolejne zagrożenia to częste wypadki samochodowe (38,99% – 124 osoby), mała liczba patroli policyjnych (38,68% – 123 osoby) oraz przemoc domowa (40,88% – 130 osób), co wskazuje na konieczność podjęcia działań zarówno w przestrzeni publicznej, jak i w środowisku rodzinnym.

Aby zwiększyć poczucie bezpieczeństwa mieszkańców, 48,43% badanych (154 osoby) wskazało potrzebę zwiększenia nadzoru nad sprzedażą alkoholu dla nieletnich. Ponadto 40,88% respondentów (130 osób) uznało, że ograniczenie spożycia alkoholu w miejscach publicznych mogłoby przyczynić się do poprawy sytuacji. Częstsze patrole policyjne jako skuteczną metodę poprawy bezpieczeństwa wskazało 36,16% respondentów (115 osób), a instalację oświetlenia ulicznego – 39,94% (127 osób). Istotne były również akcje społeczne na temat bezpieczeństwa, które poparło 21,38% ankietowanych (68 osób).

Tabela 37. Problemy społeczne w obszarze ochrony zdrowia

<i>Odpowiedź</i>	<i>Liczba odp.</i>
długi okres oczekiwania na usługi medyczne	266
brak lekarzy specjalistów	253
ograniczona liczba wizyt domowych lekarza u osób przewlekle chorych i niepełnosprawnych	97
trudny dostęp do badań diagnostycznych	167
zbyt mała ilość środowiskowych usług pielęgniarских, rehabilitacyjnych	118

Analizując problemy społeczne w obszarze ochrony zdrowia, mieszkańcy Powiatu Kolbuszowskiego jako największą niedogodność wskazują zbyt długi okres oczekiwania na usługi medyczne. Przeszkodę stanowi również brak lekarzy specjalistów i dostęp do badań diagnostycznych. Mieszkańcy Powiatu Kolbuszowskiego w przypadku wymagania specjalistycznej opieki zdrowotnej zmuszeni są do korzystania z oferty specjalistów z innych miast. Powyższa tabela przedstawia pełne zestawienie odpowiedzi ankietowanych na pytanie dotyczące problemów społecznych w obszarze ochrony zdrowia.

Badani mieszkańcy w kolejnym pytaniu musieli określić główne przyczyny problemów związanych z bezrobociem występującym na terenie Powiatu Kolbuszowskiego. Każdy odpowiadający miał możliwość wybrania maksymalnie 3 odpowiedzi. Wyniki przedstawia poniższa tabela.

Tabela 38. Główne przyczyny problemów związanych z bezrobociem

<i>Odpowiedź</i>	<i>Liczba odp.</i>
trudna sytuacja na lokalnym rynku pracy	145
brak ofert pracy	173
wysokie koszty zatrudnienia pracowników	131
brak lub niskie kwalifikacje wśród pracowników	51
niechęć do podjęcia pracy	130
niskie wynagrodzenie	173
uzależnienia	64

Niskie wynagrodzenie oraz brak ofert pracy to według mieszkańców Powiatu Kolbuszowskiego najczęstsze przyczyny problemów związanych z bezrobociem, wskazane odpowiednio przez 54,4% (173 osoby) respondentów. Lokalna społeczność dostrzega również trudną sytuację na rynku pracy, którą wskazało 45,6% ankietowanych (145 osób). Ponadto 40,88% badanych (130 osób) uważa, że niechęć do podjęcia pracy jest istotnym czynnikiem wpływającym na

problem bezrobocia, co może wskazywać na niewystarczającą motywację do aktywizacji zawodowej lub brak atrakcyjnych ofert zatrudnienia. Dodatkowo 41,19% mieszkańców (131 osób) wskazało na wysokie koszty zatrudnienia pracowników, co może stanowić barierę dla lokalnych przedsiębiorców w tworzeniu nowych miejsc pracy.

Wyniki te pokazują, że bezrobocie w powiecie wynika zarówno z czynników ekonomicznych, jak i społecznych, a jego rozwiązanie wymaga zarówno zwiększenia atrakcyjności wynagrodzeń, jak i rozszerzenia ofert zatrudnienia dostosowanych do potrzeb lokalnej społeczności.

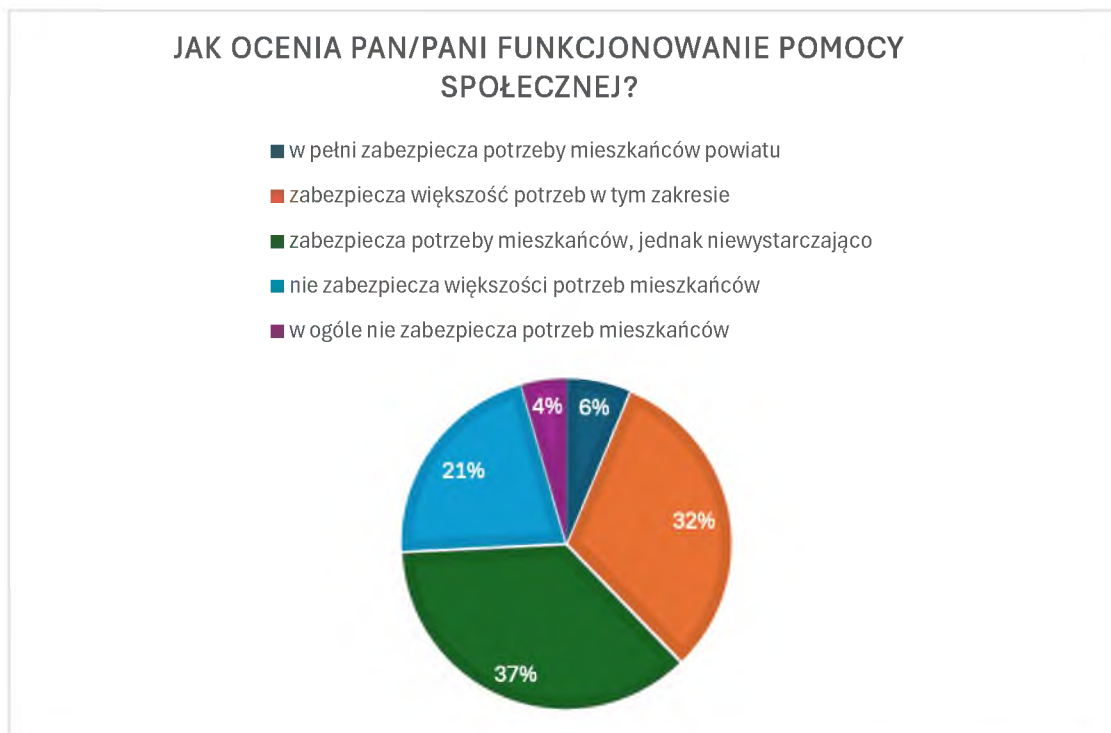
Tabela 39. Problemy społeczne w obszarze edukacji

<i>Odpowiedź</i>	<i>Liczba odp.</i>
brak odpowiedniej oferty szkół dla młodzieży	127
brak wykorzystania bazy szkolnej w czasie wolnym od nauki	149
niedostateczne wsparcie psychologiczno-pedagogiczne	125
brak odpowiednio przygotowanej kadry nauczycielskiej	122
brak odpowiedniej oferty szkół dla młodzieży	60
brak higienistki, dentystki w szkole	89
zbyt mała liczba placówek wychowania przedszkolnego	59
niewystarczająca ilość zajęć pozalekcyjnych	119

Wyniki ankiety wskazują, że mieszkańcy dostrzegają niewykorzystany potencjał infrastruktury szkolnej, braki w ofercie edukacyjnej, niedostateczne wsparcie psychologiczne oraz problemy kadrowe w placówkach oświatowych. Konieczne wydają się działania zmierzające do rozszerzenia zajęć pozalekcyjnych, poprawy dostępu do specjalistów oraz stworzenia atrakcyjniejszych ścieżek edukacyjnych, które zachęciłyby młodzież do pozostania w lokalnych szkołach.

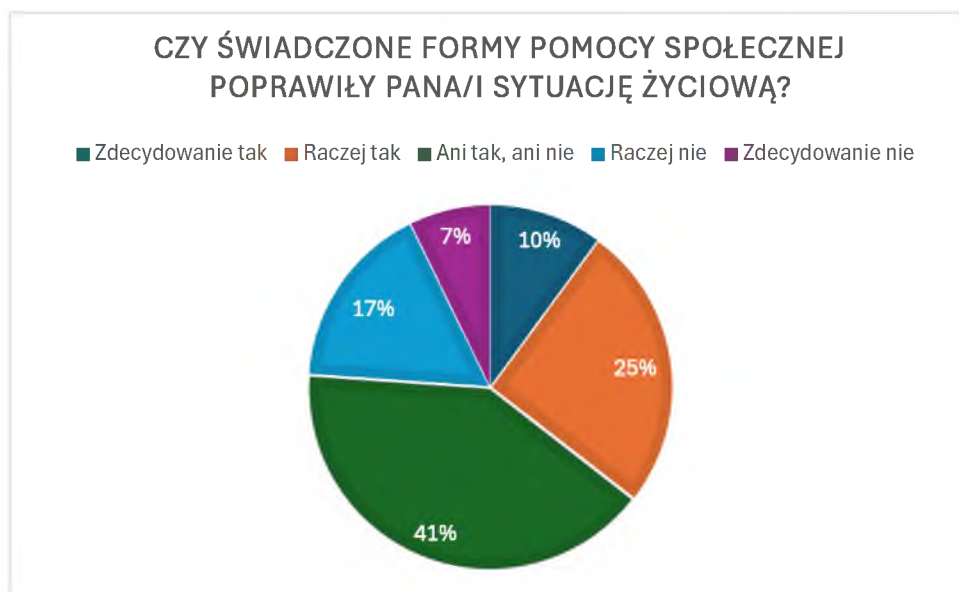
Końcowa część ankiety dotyczyła oceny funkcjonowania pomocy społecznej w Powiecie Kolbuszowskim.

Wykres 36. Ocena funkcjonowania pomocy społecznej w powiecie

Aż 36,48% wszystkich ankietowanych (116 osób) uważa, iż pomoc społeczna funkcjonująca na terenie Powiatu Kolbuszowskiego zabezpiecza potrzeby mieszkańców, jednak niewystarczająco. Kolejne 31,45% badanych (100 osoby) twierdzi, że pomoc społeczna zabezpiecza większość potrzeb w tym zakresie, natomiast tylko 4,4% ankietowanych (14 osób) uważa, że pomoc społeczna w ogóle nie zabezpiecza potrzeb mieszkańców. Nie można tu mówić o całkowitej krytyce działań Ośrodków Pomocy Społecznej, jednak mieszkańcy również nie są w pełni z nich zadowoleni.

Wykres 37. Skuteczność świadczonych w powiecie form pomocy

Ankietowani zostali zapytani o to, czy świadczone w powiecie formy pomocy społecznej są skuteczne, czy przyczyniły się do poprawy ich sytuacji życiowej. Jedyne 10,06% badanych (32 osób) jest zdania, iż świadczona pomoc społeczna zdecydowanie im pomogła, aż 40,57% (129 osób) nie ma na ten temat zdania, a w przypadku 23 osób (7,23%) oferowane formy pomocy społecznej zdecydowanie się nie sprawdziły.

Ostatnie pytanie zawarte w ankiecie dotyczyło ogólnej oceny życia mieszkańców na terenie Powiatu Kolbuszowskiego.

Wykres 38. Ogólna ocena życia na terenie powiatu

Analizując powyższe wyniki, największa grupa ankietowanych – 43,71% (139 osób) – ocenia życie na terenie Powiatu Kolbuszowskiego jako przeciętne. 34,91% (111 osób) uważa, że warunki życia są dobre, natomiast 12,58% (40 osób) określa je jako niezbyt dobre. Złe warunki życia wskazało 6,6% respondentów (21 osób), a jedynie 2,2% (7 osób) uznało je za bardzo dobre. Mieszkańcy Powiatu Kolbuszowskiego dostrzegają liczne nieprawidłowości w różnych aspektach życia społecznego i gospodarczego, które wymagają zarówno modernizacji, jak i systemowych zmian. W trakcie badania ankietowego respondenci niejednokrotnie wskazywali konkretne pomysły i propozycje, które mogłyby poprawić funkcjonowanie powiatu. Ich uwagi powinny stanowić istotny punkt odniesienia dla władz lokalnych w kontekście planowania przyszłych działań.

Choć większość mieszkańców ocenia warunki życia jako przeciętne lub dobre, istnieje konieczność podejmowania dalszych działań mających na celu poprawę jakości życia. Władze gmin powinny dążyć do wdrażania skutecznych rozwiązań, które zwiększą dostępność usług publicznych, poprawią warunki zatrudnienia, edukacji i opieki zdrowotnej.

3.3. WYNIKI ANKIETY PRZEPROWADZONEJ WŚRÓD BENEFICJENTÓW OŚRODKÓW POMOCY SPOŁECZNEJ

Wyniki ankiety przeprowadzonej wśród beneficjentów Ośrodków Pomocy Społecznej na terenie Powiatu Kolbuszowskiego pozwoliły na uzyskanie informacji w zakresie zjawiska przemocy w Powiecie Kolbuszowskim. Ankieta zawierała 27 pytań, w tym wielokrotnego wyboru oraz otwarte. Dodatkowo na końcu ankiety zamieszczono pytania o płeć oraz wykształcenie badanych.

Łącznie badaniem objęto 60 mieszkańców Powiatu Kolbuszowskiego, w tym 61,67% (37 osób) stanowiły kobiety. Wykształcenie badanych zostało przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 40. Wykształcenie ankietowanych

<i>Odpowiedź</i>	<i>Liczba osób</i>
podstawowe	10
gimnazjalne	4
zawodowe	14
średnie	14
policealne	8
wyższe	10

Pierwsza część ankiety dotyczyła ogólnego bezpieczeństwa na terenie powiatu, występujących tam problemów społecznych oraz działań, które wpłynęłyby na poczucie bezpieczeństwa w powiecie.

Wykres 39. Ocena bezpieczeństwa na terenie powiatu

Aż 65% wszystkich badanych (39 osób) przyznaje, że czuje się bezpiecznie na terenie Powiatu Kolbuszowskiego. Jedyne 6,67% (4 osoby) czuje ogólne zagrożenie.

Tabela 41. Problemy społeczne występujące wśród mieszkańców powiatu

<i>Odpowiedź</i>	<i>Liczba odp.</i>
bezrobocie	35
uzależnienia (alkohol, narkotyki, hazard)	38
brak poczucia bezpieczeństwa w przestrzeni publicznej (ulice, szkoła, środki komunikacji)	5
problemy wychowawcze	21
przemoc domowa	15
ubóstwo	22
brak zaplecza kulturalnego	8

Badani zapytani o problemy społeczne występujące na terenie Powiatu Kolbuszowskiego wskazali przede wszystkim uzależnienia i bezrobocie. Ponadto zwracają uwagę na ubóstwo i problemy wychowawcze. W poniższej tabeli przedstawiono sugestie mieszkańców na pytanie, co wpłynęłoby na zwiększenie poczucia bezpieczeństwa w powiecie. W obu przypadkach badani mogli zaznaczyć więcej niż 1 odpowiedź.

Tabela 42. Co wpłynęłoby na zwiększenie bezpieczeństwa w powiecie

<i>Odpowiedź</i>	<i>Liczba odp.</i>
większa liczba patroli policji	39
ograniczenie dostępności sprzedaży alkoholu dla młodzieży	35
akcje społecznej w zakresie profilaktyki uzależnień, przemocy	15

Większość mieszkańców uważa, że zwiększona liczba patroli policji (39 osób) pomoże zwiększyć bezpieczeństwo w powiecie. Z kolei 58,33% uważa, że powinno się ograniczyć dostępność alkoholu dla młodzieży. Dodatkowo mieszkańcy wymagają zwiększonej ilości akcji społecznych w zakresie profilaktyki uzależnień, przemocy.

Wykres 40. Zjawisko przemocy w powiecie

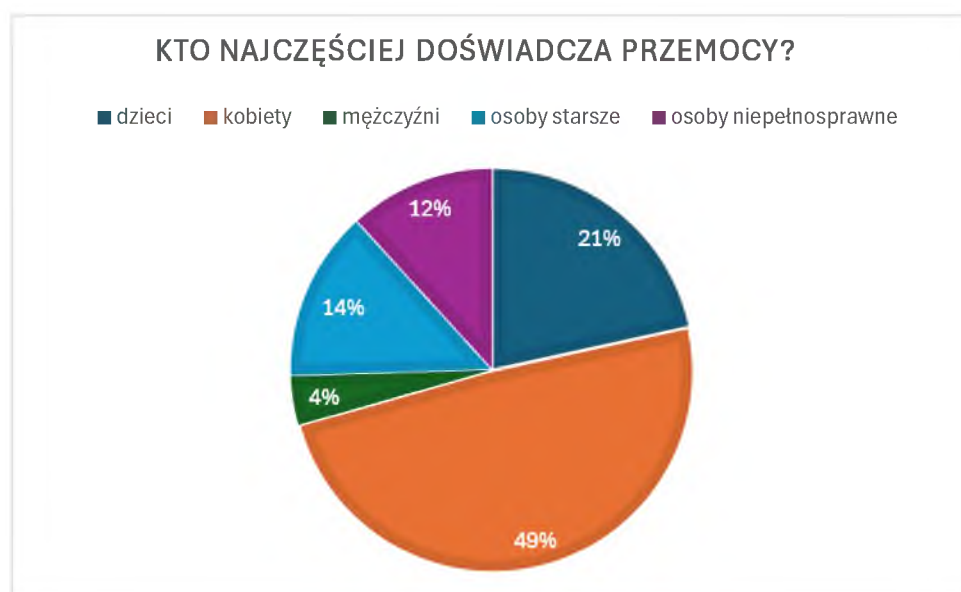
Ankietowani zapytani o to, czy w Powiecie Kolbuszowskim dochodzi do przemocy, aż w 86,67% (52 osoby) zgodzili się, że tak. Jedyne 8 osób uważa, że na terenie powiatu nie dochodzi do zjawiska przemocy. Badani, którzy na poprzednie pytanie odpowiedzieli twierdząco, zostali poproszeni o wskazanie 3 miejsc, w których najczęściej dochodzi do przemocy. Wyniki przedstawia poniższa tabela.

Tabela 43. Miejsca, w których najczęściej dochodzi do przemocy

<i>Odpowiedź</i>	<i>Liczba odp.</i>
park	10
ulica	23
parking	4
szkoła	33
dworzec	13
dom	33
sklep	5
plac zabaw	4
imprezy masowe	28

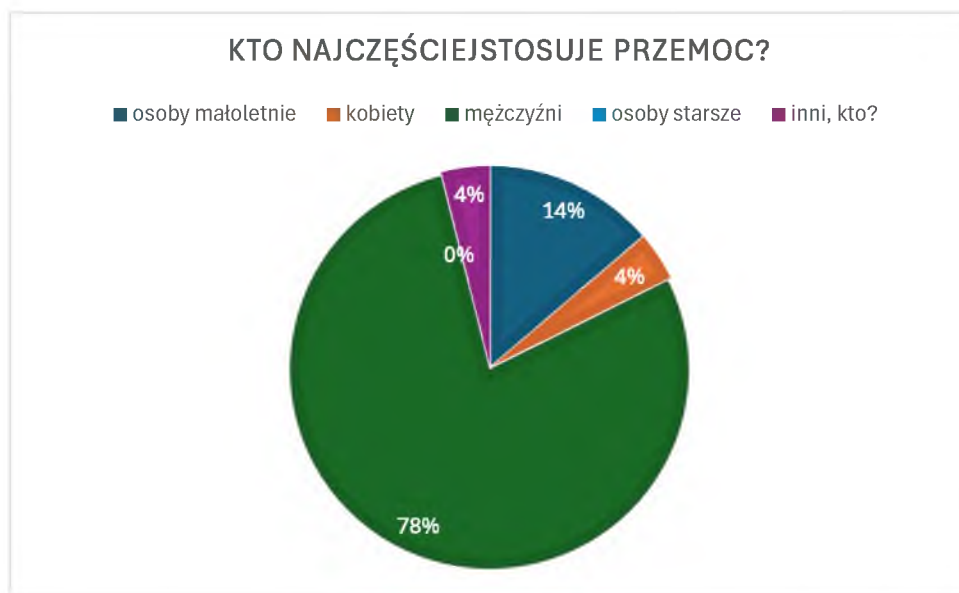
Do najbardziej niebezpiecznych miejsc na terenie Powiatu Kolbuszowskiego mieszkańcy zaliczyli przede wszystkim szkołę oraz dom (po 33 głosy), następnie imprezy masowe (28 głosów) oraz ulicę (23 głosy).

Wykres 41. Kto najczęściej doświadcza przemocy?

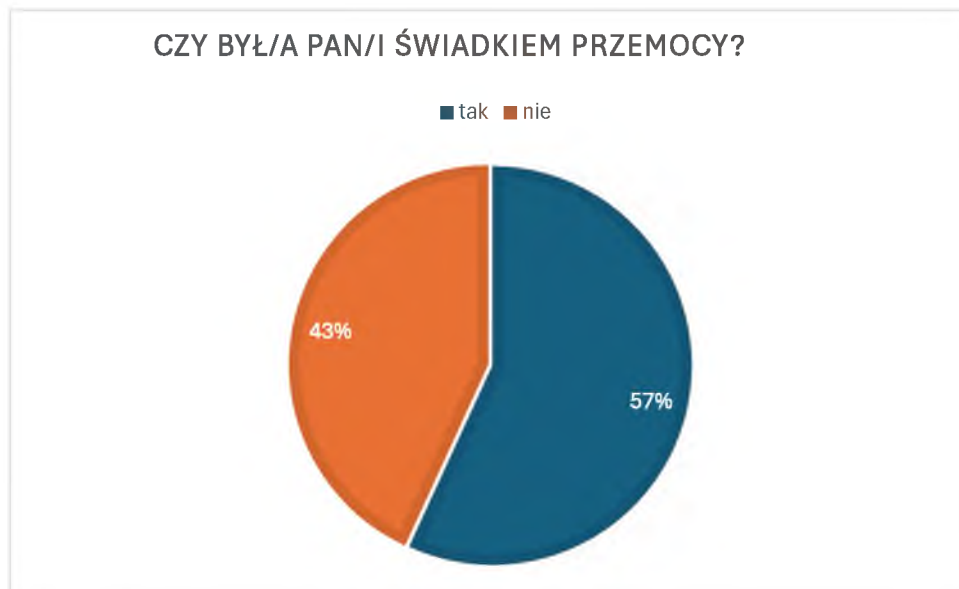
Prawie połowa badanych, bo aż 49,02% (25 osób) jest zdania, iż to kobiety najczęściej doświadczają przemocy. Natomiast 21,57% wszystkich ankietowanych uważa, że najczęściej przemocy doświadczają dzieci.

Wykres 42. Kto jest najczęściej stosuje przemoc?

Aż 78,43% wszystkich ankietowanych (40 osób) twierdzi, iż najczęściej osobami stosującymi przemoc okazują się mężczyźni. 13,73% (7 osób) wskazuje osoby małeletnie jako osoby stosujące przemoc.

Wykres 43. Świadcowie przemocy w powiecie

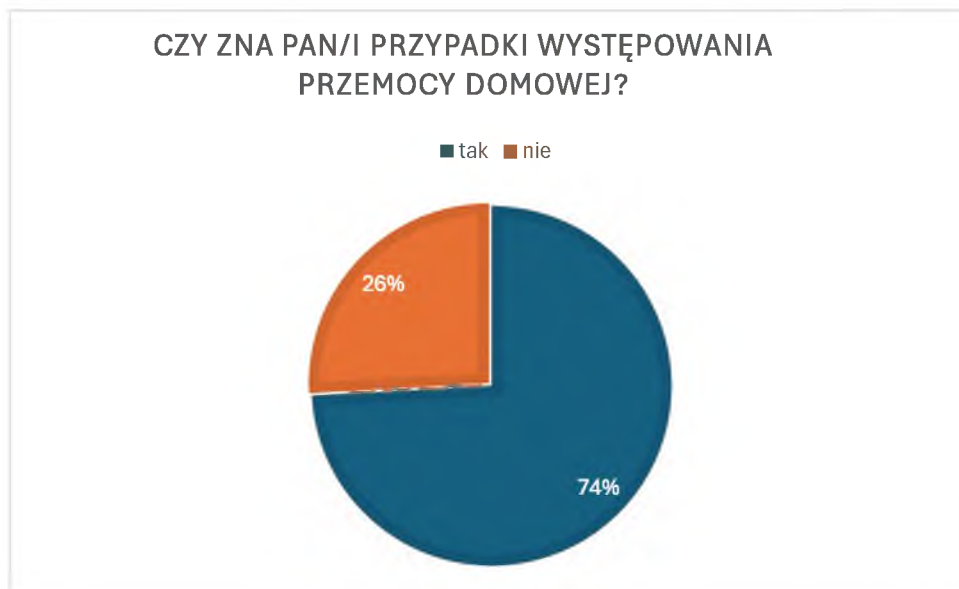
Ponad połowa, bo aż 56,86% (29 osób) beneficjentów Ośrodków Pomocy Społecznej przyznaje, że była kiedyś świadkiem przemocy i to do nich skierowano kolejne pytanie, w którym musieli określić swoją reakcję.

Tabela 44. Reakcja mieszkańców na zjawisko przemocy

<i>Odpowiedź</i>	<i>Liczba odp.</i>
zadzwońilem/lam po policję	11
szybko oddalilem/lam się z miejsca zdarzenia	3
zareagowalem/lam, zwracając uwagę sprawcy	5
udawalem/lam, że nie widzę	2
udzielim/lam wsparcia emocjonalnego	2
wskazalem/lam instytucje pomocowe	6
inne	0

Najczęstszą reakcją na przemoc było powiadomienie odpowiednich służb – 11 osób zdecydowało się zadzwonić na policję. Kolejną formą reakcji było wskazanie instytucji pomocowych (6 osób) oraz bezpośrednia interwencja poprzez zwrócenie uwagi sprawcy (5 osób). Niepokojącym zjawiskiem jest fakt, że 3 osoby zdecydowały się szybko oddalić z miejsca zdarzenia, a 2 osoby udawały, że nic nie widzą. Oznacza to, że część świadków przemocy unikała zaangażowania, co może wynikać z obawy o własne bezpieczeństwo lub braku pewności, jak właściwie zareagować w takiej sytuacji. Dodatkowo 2 osoby udzieliły wsparcia emocjonalnego ofierze, co świadczy o gotowości do niesienia pomocy na poziomie interpersonalnym..

Wykres 44. Przypadki występowania przemocy domowej na terenie powiatu

Aż 74,14% wszystkich badanych (43 osoby) przyznaje, że zna przypadki przemocy domowej na terenie Powiatu Kolbuszowskiego. Istnieje ryzyko, iż ta przemoc występuje wśród osób ankietowanych. W dalszej części, beneficjenci Ośrodków Pomocy Społecznej zostali zapytani

o najczęstsze przyczyny powstawania przemocy oraz co skłania do stosowania przemocy domowej. Odpowiedzi przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 45. Najczęstsze przyczyny powstawania przemocy domowej

<i>Odpowiedź</i>	<i>Liczba odp.</i>
uzależnienia (alkohol, narkotyki, hazard)	47
problemy finansowe	27
bezrobocie	9
kryzys małżeński (zdrada, zazdrość)	26
choroba psychiczna	21
stres/ frustracja	21
problemy wychowawcze	12
niepełnosprawność	7

Tabela 46. Przyczyny stosowania przemocy domowej

<i>Odpowiedź</i>	<i>Liczba odp.</i>
doświadczyli przemocy w dzieciństwie	34
nie potrafią radzić sobie z emocjami, agresją, stresem	42
traktują przemoc jako metodę wychowawczą	16
muszą dominować nad innymi, by poprawić poczucie własnej wartości	29

Najczęstszą przyczyną przemocy domowej według ankietowanych są uzależnienia (alkohol, narkotyki, hazard), które wskazało 47 respondentów spośród 58 osób biorących udział w badaniu. Problemy finansowe (27 osób) oraz kryzysy małżeńskie, takie jak zdrada czy zazdrość (26 osób) również odgrywają istotną rolę w powstawaniu tego zjawiska. Inne często wskazywane czynniki to choroby psychiczne i stres/frustracja (po 21 osób), a także problemy wychowawcze (12 osób) i niepełnosprawność członka rodziny (7 osób), które mogą prowadzić do napięć i konfliktów w gospodarstwach domowych. Ankietowani mogli zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź, co oznacza, że wiele osób dostrzega złożoność problemu przemocy domowej, wskazując jednocześnie kilka przyczyn. Jeśli chodzi o przyczyny stosowania przemocy, 42 osoby wskazały, że sprawcy nie potrafią radzić sobie z emocjami, agresją i stresem. 34 osoby uznały, że sprawcy doświadczyli przemocy w dzieciństwie, co potwierdza mechanizm powielania negatywnych wzorców w kolejnych pokoleniach. 29 osób wskazało, że przemoc jest stosowana jako narzędzie dominacji, natomiast 16 osób stwierdziło, że jest traktowana jako metoda wychowawcza. Niepokojący jest fakt, że część ankietowanych dostrzega przemoc jako formę wychowania. Sytuacja, w której dzieci są wychowywane w atmosferze agresji i przemocy, nie powinna mieć miejsca.

Wykres 45. Najczęściej spotykane formy przemocy

Analizując odpowiedzi zawarte na powyższym wykresie można zauważyć, że badani najczęściej spotykają się z przemocą psychiczną (30 odpowiedzi). Drugą, najczęściej spotykaną formą przemocy jest przemoc fizyczna (16 odpowiedzi). W dalszej części ankiety, badani musieli określić, które z wymienionych form przemocy zalicza się do przemocy fizycznej, a które do przemocy psychicznej. Poniższe tabele przedstawiają zestawienia odpowiedzi na te pytania.

Tabela 47. Co zaliczamy do przemocy fizycznej?

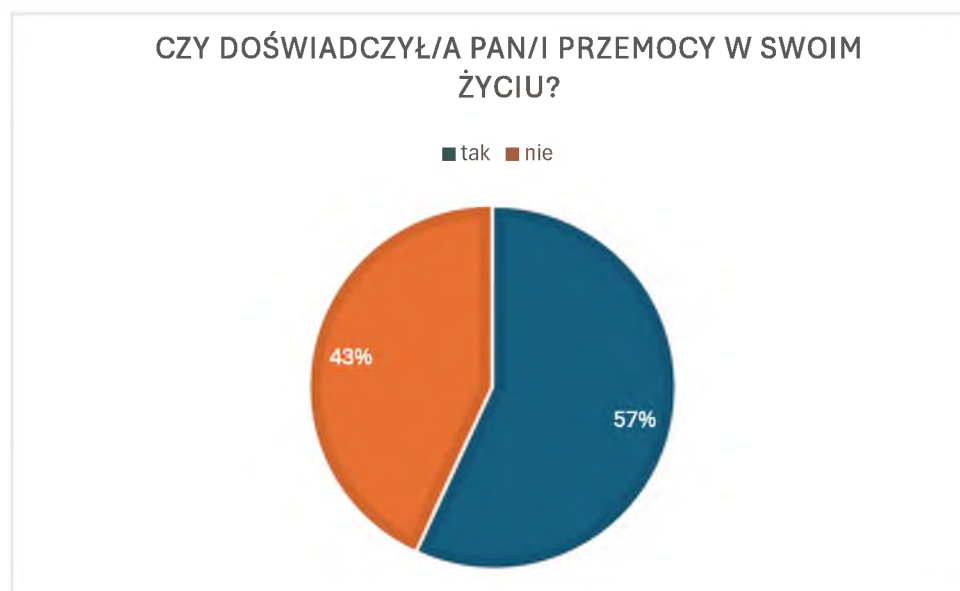
<i>Odpowiedź</i>	<i>Liczba odp.</i>
popychanie	48
szarpanie za włosy	39
klaps	34
uderzenie	52
wyśmiewanie	3
ciągnięcie za uszy	31
duszenie	49
krępowanie ruchów	37
krytykowanie	3

Tabela 48. Co zaliczamy do przemocy psychicznej?

<i>Odpowiedź</i>	<i>Liczba odp.</i>
zmuszanie do określonych niechcianych zachowań	26
ciągle obwinianie/osądzanie	41
szantażowanie	43
straszenie pozbawieniem życia	50
ujawnianie tajemnic/sekretów	22
wysmiewanie w obecności innych osób	39
izolowaniem ograniczanie kontaktów	33
brakłożenia finansowego na potrzeby rodziny, dzieci	7

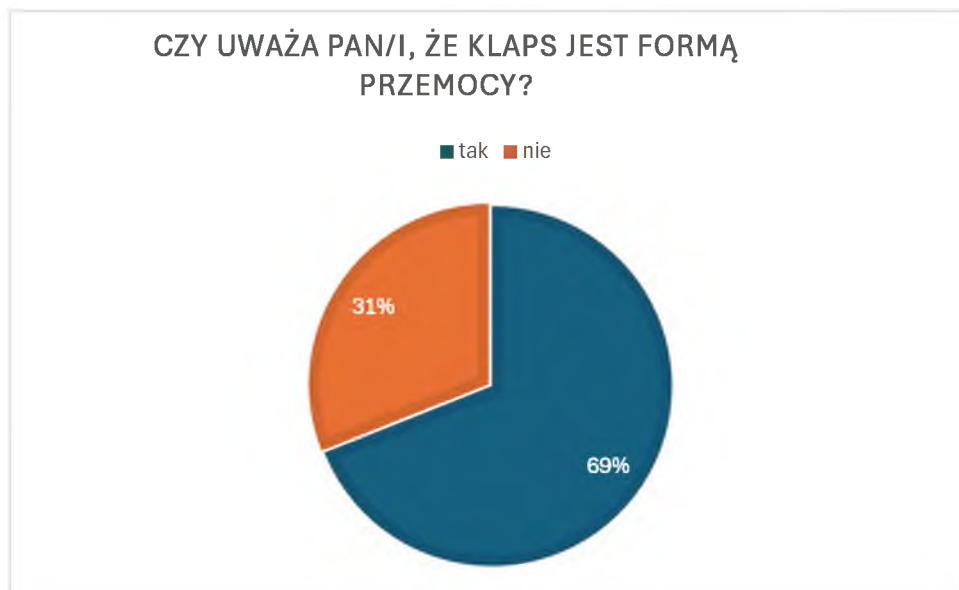
Ankietowani odpowiadając na powyższe pytania mieli możliwość wybrania więcej niż jednej odpowiedzi. Analizując przedstawione zestawienia śmiało można stwierdzić, że badani doskonale zdają sobie sprawę z różnych rodzajów przemocy oraz odpowiednio potrafią zakwalifikować przedstawione zachowania jako formy przemocy. Świadczy to o ogólnej świadomości społeczeństwa w temacie przejawów przemocy. Istnieje możliwość, iż badani spotkali, bądź ciągle się spotykają z takimi formami przemocy i dlatego odpowiednio je klasyfikują.

Wykres 46. Doświadczenie przemocy w życiu

Ankietowani zostali zapytani o to, czy kiedykolwiek w swoim życiu doświadczyli przemocy. Aż 56,9% wszystkich badanych (433osoby) przyznaje, iż doświadczyli w swoim życiu przemocy.

Wykres 47. Czy "klaps" jest formą przemocy?

Aż 31,03% badanych (18 osób) nie traktuje przysłowiowego „klapsa” jako formy przemocy. Większość respondentów (68,97% – 40 osób) uznaje jednak, że jest to przemoc, co wskazuje na rosnącą świadomość społeczną dotyczącą metod wychowawczych i ich wpływu na rozwój dziecka. Przyzwolenie na „klapsa” może prowadzić do stopniowego akceptowania innych form przemocy, zarówno fizycznej, jak i psychicznej, co w dłuższej perspektywie może mieć negatywne konsekwencje dla dziecka i relacji rodzinnych.

Beneficjenci Ośrodków Pomocy Społecznej w kolejnej części ankiety musieli zaznaczyć, z którymi z wymienionych stwierdzeń się zgadzają. Poniższa tabela przedstawia zebrane wyniki.

Tabela 49. Z którymi z wymienionych stwierdzeń się Pan/i zgadza

<i>Odpowiedź</i>	<i>Liczba odp.</i>
W sprawy rodziny nie należy się wtrącać	14
Kobieta powinna się wstydzić jeśli doznaje przemocy	0
Jeśli ktoś jest bity to znaczy, że na to zasłużył	1
Przyczyną przemocy domowej jest alkohol	37
Gwałt w małżeństwie nie istnieje	5
Przemoc występuje tylko w rodzinach dysfunkcyjnych	8
Klaps wobec dziecka, jest wychowawczy	18

Analizując powyższe odpowiedzi można zauważyć, że wśród ankietowanych zdarzyły się osoby, które reprezentują sobą zaściankowe podejście do życia oraz ogólne przyzwolenie na przemoc. Akcje społeczne dotyczące zjawiska przemocy, jej form i możliwości radzenia sobie z przejawami agresji są dobrym rozwiązaniem i zmieniłyby podejście mieszkańców Powiatu Kolbuszowskiego do zjawiska przemocy.

Ankietowani zostali zapytani również o to, czy znają takie miejsca na terenie powiatu, w których mogliby szukać pomocy w przypadku doświadczania przemocy. Aż 49 osób (84,48%) przyznaje, że znają takie miejsca, a najczęściej wymieniane to:

- Policja,
- OPS,
- PCPR,
- Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Ośrodek Zdrowia,
- Szkoła,
- Kościół,

9 ankietowanych nie posiada wiedzy na temat miejsc, w których mogliby uzyskać pomoc w przypadku doświadczania przemocy.

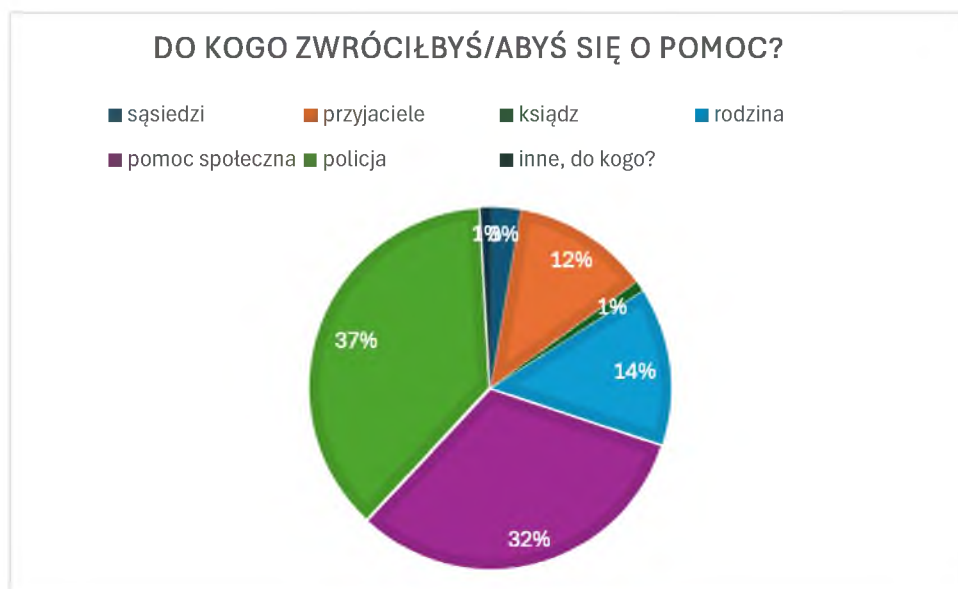
Tabela 50. Instytucje pomocowe na terenie powiatu

<i>Odpowiedź</i>	<i>Liczba odp.</i>
Policja	51
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie (Punkt Interwencji Kryzysowej)	40
Ośrodek Pomocy Społecznej	51
Ośrodek Zdrowia	5
Szkoła	2
Kościół	1
Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	10

W przypadku pytania odnośnie instytucji pomocowych na terenie Powiatu Kolbuszowskiego, w których osoba doświadczająca przemocy domowej może ubiegać się o pomoc, ankietowani mieli możliwość

Kolejne pytanie dotyczyło preferencji ankietowanych, do kogo zwróciliby się o pomoc w przypadku doznawania przemocy. Wyniki przedstawia poniższy wykres.

Wykres 48. Do kogo zwróciłbyś się o pomoc w przypadku doświadczania przemocy?

W tym pytaniu ankietowani mogli wybrać maksymalnie dwie odpowiedzi. Najczęściej wskazywaną formą pomocy była Policja (72,41% – 42 osoby), co pokazuje, że mieszkańcy Powiatu Kolbuszowskiego darzą zaufaniem służby mundurowe w kwestii interwencji związanych z przemocą. Na drugim miejscu znalazła się Pomoc Społeczna (62,07% – 36 osób), co potwierdza, że instytucje wsparcia społecznego są postrzegane jako skuteczne miejsca, do których można zwrócić się o pomoc w sytuacji przemocy. Rodzina jako źródło wsparcia została wybrana przez 27,59% respondentów (16 osób), a przyjaciele przez 24,14% (14 osób). Znacznie rzadziej ankietowani wskazywali na sąsiadów (5,17% – 3 osoby) oraz księdza (1,72% – 1 osoba), co może świadczyć o mniejszym zaufaniu do dalszego otoczenia w sytuacjach wymagających interwencji..

Ostatnia część ankiety dotyczyła wiedzy na temat pracy Zespołu Interdyscyplinarnego, Procedury Niebieskie Karty oraz działań zmierzających do zniwelowania zjawiska przemocy na terenie Powiatu Kolbuszowskiego.

Wykres 49. Wiedza na temat pracy Zespołu Interdyscyplinarnego

Ponad połowa, bo aż 51,72% beneficjentów Ośrodków Pomocy Społecznej (30 osób) nie ma świadomości, czym zajmuje się Zespół Interdyscyplinarny. Biorąc pod uwagę dość duży procent zjawiska przemocy panującego wśród mieszkańców, jest to bardzo niekorzystny wynik. Warto mieć na uwadze uświadamianie jak największej ilości osób na temat pracy Zespołu Interdyscyplinarnego oraz możliwości pomocowych, jakie daje w przypadku doświadczania przemocy.

Wykres 50. Wiedza na temat Niebieskiej Karty

Wiedza na temat Procedury Niebieskiej Karty okazała się lepsza, gdyż aż 87,93% ankietowanych (51 osób) posiada wiedzę o jej funkcjonowaniu i korzyściach wynikających z jej wszczęcia.

Tabela 51. Co powinno się zmienić, by działania zmierzające do przeciwdziałania przemocy były bardziej skuteczne

<i>Odpowiedź</i>	<i>Liczba odp.</i>
systematyczne podnoszenie kompetencji przedstawicieli służb	15
lepsz komunikacja i szybszy przepływ informacji między przedstawicielami służb	14
zwiększenie dostępności różnych form pomocy dla osób doznających przemocy	33
przeznaczenie większych środków finansowych na przeciwdziałanie przemocy	14
lepsza znajomość lokalnej oferty pomocowej przez mieszkańców	14
lepsze rozpowszechnienie ofert pomocy przez instytucje	16
zwiększenie bezpieczeństwa dla poszkodowanych (szybka i skuteczna izolacja sprawcy)	28
lepsza koordynacja działań służb i instytucji	14

Tabela 52. Jakie działania byłyby najskuteczniejsze wobec osób doznających przemocy

<i>Odpowiedź</i>	<i>Liczba odp.</i>
zwiększenie dostępności do poradnictwa prawnego, psychologicznego, socjalnego, terapeutycznego	32
natychmiastowe izolowanie osób stosujących przemoc od pozostałych członków rodziny	36
szybsze działania sądów	32
umożliwienie uczestnictwa w grupach wsparcia	4
organizowanie ogólnodostępnych akcji społecznych	5
zapewnianie schronienia w hostelach PIK, OIK, SOW	8
zapewnienie ofiarom wszelkiej pomocy finansowej i materialnej	23

Ankietowani Beneficjenci Ośrodków Pomocy Społecznej zostali zapytani o to, co powinno się zmienić, aby działania zmierzające do przeciwdziałania przemocy były bardziej skuteczne, oraz jakie działania wobec osób doznających przemocy byłyby najskuteczniejsze. W obu przypadkach badani mieli możliwość wyboru kilku odpowiedzi, których zestawienie przedstawiono w powyższych tabelach. Najczęściej wskazywaną zmianą była potrzeba zwiększenia bezpieczeństwa poszkodowanych poprzez szybką i skuteczną izolację sprawcy (48,28% – 28 osób). Natychmiastowe odseparowanie osoby stosującej przemoc od pozostałych członków rodziny jest również kluczowym działaniem wskazywanym przez ankietowanych jako najskuteczniejsza forma pomocy (62,07% – 36 osób).

Ankietowani zwrócili także uwagę na konieczność zwiększenia dostępności różnych form pomocy dla osób doznających przemocy (56,9% – 33 osoby), w tym poradnictwa prawnego, psychologicznego, socjalnego i terapeutycznego (55,17% – 32 osoby). Szybsze działania sądów zostały uznane za istotny czynnik poprawiający skuteczność interwencji (55,17% – 32 osoby). Poprawy wymaga również lepsza koordynacja działań służb i instytucji (24,14% – 14 osób) oraz sprawniejszy przepływ informacji pomiędzy nimi (24,14% – 14 osób). Respondenci wskazali także na potrzebę systematycznego podnoszenia kompetencji przedstawicieli służb (25,86% – 15 osób), co mogłoby wpłynąć na skuteczność podejmowanych działań. Nieco mniej badanych wskazało na konieczność zapewnienia ofiarom pomocy finansowej i materialnej (39,66% – 23 osoby), a także zapewnienie schronienia w hostelach interwencyjnych (13,79% – 8 osób). Mniejszym zainteresowaniem cieszyły się organizowanie ogólnodostępnych akcji społecznych (8,62% – 5 osób) oraz umożliwienie uczestnictwa w grupach wsparcia (6,9% – 4 osoby).

Przekonanie społeczeństwa, że przemoc domowa nie jest prywatną sprawą ofiar, oraz uświadomienie osobom pokrzywdzonym przysługujących im praw i możliwości działania, to kluczowe cele interwencji kryzysowej.

3.4. ANALIZA SWOT

Jednym z najważniejszych elementów każdego postępowania diagnostycznego, mającego określić zasadnicze problemy i ewentualne kierunki ich rozwiązywania, jest identyfikacja problemów społecznych. Z opisanych w części diagnostycznej problemów społecznych wyłonił się obraz najistotniejszych kwestii dotyczących społeczność Powiatu Kolbuszowskiego.

- Problemy osób bezrobotnych,
- Problemy osób niepełnosprawnych i długotrwale chorych,
- Problemy dzieci i młodzieży,
- Problem przemocy domowej.

Bardzo użyteczną metodą przy określaniu priorytetów rozwojowych jest powszechnie stosowana w pracach nad strategią analiza SWOT. Nazwa SWOT jest akronimem angielskich słów Strengths (mocne strony), Weaknesses (słabe strony), Opportunities (szanse w otoczeniu), Threats (zagrożenia w otoczeniu). Analiza SWOT jest efektywną metodą identyfikacji słabych i mocnych stron organizacji oraz badania szans i zagrożeń, jakie przed nią stoją. Analizę tę można z powodzeniem zastosować do dowolnego przedsięwzięcia, włącznie z programowaniem strategicznym.

Wnikliwe opracowanie analizy SWOT jest istotnym etapem procesu planowania strategicznego. Przy właściwym opracowaniu stanowi punkt wyjściowy dla określania celów strategicznych oraz kierunków działań.

Analiza SWOT została przygotowana w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Kolbuszowej. Przedstawione poniżej czynniki obejmują:

- **Siły** – wewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na sytuację społeczną,
- **Słabości** – wewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na sytuację społeczną,
- **Szanse** – zewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na realizację celów,
- **Zagrożenia** – zewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na realizację celów.

Wynik prac obrazują prezentowane poniżej zestawienia. Dodać należy, że w analizie SWOT odniesiono się wyłącznie do istniejących problemów społecznych.

PROBLEM PRZEMOCY DOMOWEJ

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - Opracowany Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej - Dobrze rozwinięta infrastruktura w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej - Opracowane i realizowane programy korekcyjno-edukacyjne dla osób stosujących przemoc domową - Bezpłatny dostęp do poradnictwa socjalnego, rodzinnego, terapeutycznego, prawnego, psychologicznego, pedagogicznego w ramach PIK, OPS - Procedury działań interwencyjnych oraz kierowania osób do PIK i SOW dostępne dla wszystkich OPS powiatu - Lokalna analiza czynników sprzyjających i utrudniających skuteczną pomoc osobom dotkniętym przemocą domową - Dobrze przygotowana, stale podnosząca swe kompetencje poprzez udział w szkoleniach grupa pracowników bezpośrednio zaangażowanych w pracę z rodzinami z problemem przemocy - Wysokie kompetencje członków gminnych zespołów interdyscyplinarnych oraz 	<ul style="list-style-type: none"> - Niedostateczne wykorzystanie przez organy ścigania i wymiar sprawiedliwości już istniejących przepisów prawnych - Brak warunków do wykonywania egzekucji, eksmisji wobec sprawców przemocy - Silnie utrwalone w świadomości społecznej mity i stereotypy wyzwalające przemoc i utrudniające korzystanie z pomocy - Mała ilość wskazań w wyrokach sądowych obowiązku uczestnictwa w oddziaływaniach edukacyjno-korekcyjnych - Brak skutecznych metod motywowania osób stosujących przemoc do leczenia - Opór do wszczynania procedury Niebieskiej karty ze strony Oświaty, Ochrony Zdrowia oraz GKRPA - Długa i mało skuteczna procedura kierowania osób na leczenie odwykowe - Nadmiar obowiązków u pracowników pomocy społecznej, wypalenie zawodowe, niskie zarobki - Niski poziom środków finansowych własnych/powiatowych/ gminnych na

<p>specjalistów działających w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej</p> <ul style="list-style-type: none"> - Dobra współpraca i współdziałanie interdyscyplinarne służb i instytucji działających na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej - Realizacja programu profilaktycznego wdrażania prawidłowych metod wychowawczych i konstruktywnych postaw rodzicielskich - Przygotowywanie i kolportaż materiałów edukacyjnych i informacyjnych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej - Działania profilaktyczne i edukacyjne w środowisku szkolnym - Funkcjonowanie grupy samopomocowej dla pracowników socjalnych pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej 	<p>realizację zadań z obszaru przeciwdziałania przemocy</p> <ul style="list-style-type: none"> - Niedostateczna liczba godzin w ramach pomocy psychologicznej dla osób doznających przemocy domowej, w tym dzieci - Niedostateczna liczba asystentów rodziny pracujących na terenie poszczególnych gmin - Brak zainteresowania problemem przemocy ze strony władz samorządowych - Wysoka populacja osób nadużywających alkoholu na terenie powiatu - Niedostateczne motywowanie osób z problemem alkoholowym do podjęcia terapii uzależnień, zbyt mała ilość działań profilaktycznych
--	--

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - Możliwość pozyskiwania funduszy unijnych oraz dotacji celowych na realizację projektów w zakresie przeciwdziałania przemocy. - Wzrastająca świadomość społeczna w postrzeganiu przemocy domowej i korzystania z pomocy specjalistycznej - Rozwijająca się współpraca instytucji i służb - Inicjatywy lokalne, organizacja kampanii społecznych o tematyce przeciwdziałania przemocy i profilaktyce przemocy 	<ul style="list-style-type: none"> -Trudności (komunikacyjne, finansowe, związane z opieką nad dziećmi) uniemożliwiające uczestnictwo w proponowanych formach pomocy - Występowanie zakorzenionych stereotypów lub doświadczenia życiowe - Dostęp do substancji uzależniających oraz występowanie uzależnień behawioralnych - Wysoka dostępność do alkoholu na terenie powiatu - Wysoki poziom tolerancji społecznej na stosowanie przemocy domowej <p>Trudne warunki na terenie powiatu (brak mieszkań socjalnych, brak mieszkań treningowych/wspomaganych) powodujące trudności w usamodzielnieniu osób doznających przemocy</p>

PROBLEM DZIECI, MŁODZIEŻY, RODZINY

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none">- Funkcjonowanie zawodowych rodzin zastępczych- Funkcjonowanie placówki opiekuńczo-wychowawczej, która posiada wymagane standardy w zakresie opieki- Prowadzenie szkoleń doskonalących rodziny zastępcze- Wykwalifikowana i doświadczona kadra PCPR w Kolbuszowej;- Dostęp do pomocy specjalistycznej dla rodzin zastępczych- Dobra współpraca instytucji i służb;- Udzielanie wsparcia usamodzielnianym wychowankom pieczy zastępczej-System szkoleń kandydatów na rodziców zastępczych- Realizacja Programu wdrażania prawidłowych metod wychowawczych i konstruktywnych postaw rodzicielskich- Funkcjonowanie placówek wsparcia dziennego- Organizacja szkoleń i pogadanek tematycznych w szkołach (psycholog, policja)	<ul style="list-style-type: none">- Mała liczba osób chętnych do tworzenia nowych rodzin zastępczych- Brak propozycji pracy dla usamodzielnianych wychowanków-Brak mieszkań chronionych oraz mieszkań socjalnych dla usamodzielnianych wychowanków pieczy-Brak świadomości społecznej o potrzebach w zakresie pieczy zastępczej-Niechęć osób do korzystania z poradnictwa specjalistycznego- Brak alternatywnych form spędzania wolnego czasu dla młodzieży-Niskie kompetencje wychowawcze rodziców

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - Możliwość pozyskiwania kandydatów w zakresie pieczy zastępczej - Środki finansowe na rzecz rozwoju rodzicielstwa zastępczego - Zatrudnienie koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej - Utworzenie większej liczby zawodowych rodzin zastępczych, w tym pełniących funkcję pogotowia rodzinnego - Zmiana mentalności rodzin - Wsparcie rodzin naturalnych w kierunku powrotu dziecka do rodziny - Dostęp do funduszy Unii Europejskiej - Funkcjonowanie placówki wsparcia dziennego - Zatrudnienie asystentów rodziny we wszystkich gminach powiatu - Duża motywacja do dalszego kształcenia u wychowanków pieczy rodzinnej 	<ul style="list-style-type: none"> - Niewystarczające środki finansowe na rozwój pieczy zastępczej - Brak chętnych rodzin do sprawowania funkcji rodziny zastępczej - Wypalenie rodzin zastępczych - Brak zaufania do instytucji pomocy społecznej - Zła sytuacja demograficzna oraz brak spójnej polityki ludnościowej - Długi czas trwania procedur - Mała ilość przedszkoli i żłobków - Alkoholizm, przemoc, narkomania, uzależnienia behawioralne - Ubóstwo, bezrobocie, wykluczenie społeczne

PROBLEM NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - Zaangażowanie przedstawicieli osób niepełnosprawnych w politykę społeczną powiatu (funkcjonowanie Powiatowej Społecznej Rady do Spraw Osób Niepełnosprawnych) - Współpraca Powiatu z organizacjami pozarządowymi i zaangażowanie w problemy osób niepełnosprawnych - Funkcjonowanie Powiatowej Wypożyczalni Sprzętu Rehabilitacyjnego - Działalność Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej - Zapewnienie edukacji dzieciom i młodzieży niepełnosprawnym poprzez naukę w szkole specjalnej - Świadczenie dziennej opieki w Warsztacie Terapii Zajęciowej - Świadczenie dziennej opieki w 3 Środowiskowych Domach Samopomocy - Zapewniona dostępność w zakresie specjalistycznych porad (prawnych, psychologicznych) - Umiejętność pozyskiwania środków z zewnątrz (środki UE, środki PFRON) - Realizacja projektów nakierowanych na potrzeby osób niepełnosprawnych 	<ul style="list-style-type: none"> - Brak wystarczającej liczby miejsc w Warsztatach Terapii Zajęciowej - Brak zakładów aktywności zawodowej, w których mogliby podjąć zatrudnienie uczestnicy WTZ - Występowanie barier architektonicznych w budynkach użyteczności publicznej i w miejscu zamieszkania osób niepełnosprawnych; - Trudny dostęp do rehabilitacji zdrowotnej (długie terminy oczekiwania) - Mała liczba placówek niosących wsparcie osobom niepełnosprawnym i ich rodzinom - Niewystarczające środki finansowe w obszarze pomocy społecznej kierowane do osób niepełnosprawnych - Niedostateczny rozwój sieci usług opiekuńczych oferujących pomoc w miejscu zamieszkania, szczególnie osobom niepełnosprawnym - Ograniczenia publicznego transportu specjalistycznego dla osób niepełnosprawnych, niemogących korzystać ze środków komunikacji zbiorowej

<ul style="list-style-type: none">- Zwiększony dostęp do informacji poprzez publikowanie wiadomości na stronach internetowych urzędów- Wykwalifikowana kadra w placówkach i instytucjach wspierających osoby niepełnosprawne- Różnorodność form wsparcia dla osób bezrobotnych z niepełnosprawnościami proponowanych przez PUP w Kolbuszowej	<ul style="list-style-type: none">- Brak pełnego rozeznania liczby osób niepełnosprawnych i centralnego ośrodka informacji- Bierność, bezradność i postawy roszczeniowe osób niepełnosprawnych
--	---

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - Możliwość pozyskania dodatkowych środków (PFRON, fundusze unijne) na różne formy wsparcia dla osób niepełnosprawnych - Poprawa funkcjonowania osób niepełnosprawnych w życiu społecznym i zawodowym poprzez ich udział w programach i projektach realizowanych przez powiat - Wzrost poziomu wykształcenia osób niepełnosprawnych - Wzrost świadomości osób niepełnosprawnych, dotyczącej różnorodnych form wsparcia i przysługujących im praw - Uproszczenie przepisów prawa; - Zwiększenie świadomości osób niepełnosprawnych w zakresie potrzeby aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym - Wspieranie podmiotów zainteresowanych zatrudnieniem osób niepełnosprawnych - Likwidacja barier architektonicznych - Rozwijanie sieci usług specjalistycznych - Kampanie społeczne propagujące tolerancję, integrację oraz zatrudnienie osób niepełnosprawnych 	<ul style="list-style-type: none"> - Starzenie się społeczeństwa i systematycznie rosnąca liczba osób niepełnosprawnych, powodująca wzrost zapotrzebowania na usługi opiekuńcze - Zbyt niskie środki finansowe PFRON na rehabilitację zawodową i społeczną osób niepełnosprawnych - Niewystarczające dostosowanie infrastruktury do potrzeb osób niepełnosprawnych - Problemy w pozyskiwaniu sponsorów przez organizacje pozarządowe - Wzrost kosztów rehabilitacji i edukacji dzieci i młodzieży niepełnosprawnej - Niewydolność finansowa systemu zabezpieczeń społecznych - Pogłębianie się dysproporcji pomiędzy terenami miejskimi i wiejskimi - Bariery ekonomiczne (niskie dochody osób niepełnosprawnych) - Skomplikowane procedury oraz biurokracja przy pozyskiwaniu środków zewnętrznych - Ograniczony rynek pracy oraz niewielkie zainteresowanie pracodawców zatrudnieniem osób niepełnosprawnych

PROBLEM BEZROBOCIA

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - Spadek bezrobocia - Działania aktywizacyjne wpływające na spadek bezrobocia i wzrost przedsiębiorczości - Organizowanie szkoleń umożliwiających zdobycie umiejętności, kwalifikacji i uprawnień oczekiwanych przez pracodawców - Przyznawanie środków na rozpoczęcie działalności gospodarczej - Refundacja kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy - Duże zainteresowanie pracami interwencyjnymi, które mają na celu ułatwić bezrobotnym powrót lub wejście na rynek pracy - Staże z możliwością zwrotu kosztów dojazdu - Wsparcie klienta ze strony doradców zawodowych i pośredników pracy - Wsparcie klienta urzędu dzięki możliwości uzyskania refundacji kosztów opieki nad dzieckiem do lat 6 ze środków finansowych urzędu pracy, 	<ul style="list-style-type: none"> - Brak gotowości pracodawców do przyjmowania nowych pracowników, bez doświadczenia - Stała grupa osób długotrwale bezrobotnych - Ograniczona aktywność zawodowa osób powyżej 45 roku życia - Niska aktywność zawodowa kobiet - Brak kandydatów o wymaganych kwalifikacjach, czy umiejętnościach - Duża liczba osób poszukujących pracy bez doświadczenia zawodowego - Zbyt duże oczekiwania potencjalnych kandydatów co do wysokości wynagrodzenia - Brak dużych zakładów produkcyjnych w Powiecie Kolbuszowskim - Bardzo ograniczony publiczny transport zbiorowy - Brak dostosowania możliwych godzin opieki nad dziećmi do systemu pracy dwuzmianowej - Ograniczona liczba zakładów pracy zatrudniających sezonowo młodzież powyżej 16 r.ż. - Ograniczenia zdrowotne osób starszych, - Przyzwyczajenie osób do pozostawania biernymi zawodowo- brak chęci i motywacji do zmian

- Możliwość wsparcia zatrudnienia w ramach robót publicznych, dofinansowania zatrudnienia osób powyżej 50 roku życia

- Możliwość finansowania kształcenia ustawicznego pracowników i pracodawców w ramach środków z Krajowego Funduszu Szkoleniowego

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - Zmiana stereotypów dotyczących zatrudniania ludzi po 45 roku życia - Tworzenie nowych miejsc pracy - Pozyskiwanie środków finansowych na organizowanie szkoleń i staży - Dostęp do funduszy Unii Europejskiej - Rozwój strefy ekonomicznej na terenie Powiatu Kolbuszowskiego - Zwiększenie świadomości pracodawców na temat zasobów ludzkich - Możliwość długotrwałego zatrudnienia przy wsparciu środkami finansowymi z urzędu pracy - Wzrost liczby podmiotów gospodarczych na terenie Powiatu Kolbuszowskiego przy wsparciu środkami finansowymi na podjęcie działalności gospodarczej - Uzupelnienie, zmiana lub nabycie nowych kwalifikacji zawodowych przez osoby bezrobotne i poszukujące pracy z terenu Powiatu Kolbuszowskiego adekwatnych do potrzeb lokalnego rynku pracy. 	<ul style="list-style-type: none"> - Znaczna liczba mieszkańców zamieszkująca teren wiejski, typowo rolniczy - Mała liczba zakładów pracy na terenie Powiatu Kolbuszowskiego - Wysokie koszty dojazdu do miejsca pracy - Wysokie koszty pracy - Wysokie koszty tworzenia nowych stanowisk pracy - Utwierdzenie roszczeniowej postawy oraz ograniczanie motywacji do podjęcia aktywności zawodowej poprzez politykę rozdawnictwa - Mało satysfakcjonujące wynagrodzenie

3.5. PODSUMOWANIE CZĘŚCI DIAGNOSTYCZNEJ

W ramach diagnozy problemów społecznych Powiatu Kolbuszowskiego przeanalizowano dane pochodzące z jednostek organizacyjnych samorządu terytorialnego, organizacji pozarządowych oraz instytucji współpracujących w szeroko pojętym obszarze polityki społecznej. Wykorzystano dostępne źródła informacji, takie jak te gromadzone przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowy Urząd Pracy i inne jednostki, a także wyniki przeprowadzonych badań ankietowych oraz analizę SWOT.

Po zebraniu danych oraz uwzględnieniu kompetencji samorządu terytorialnego, wyodrębniono kluczowe obszary problemowe, które wymagają podjęcia działań w ramach strategii rozwiązywania problemów społecznych. Niniejszy dokument zawiera szczegółową prezentację tych zagadnień.

Ważnym elementem strategii jest zwrócenie uwagi na osoby, których życie jest szczególnie utrudnione z różnych przyczyn, co sprawia, że ich funkcjonowanie w społeczeństwie jest znacznie trudniejsze. Działania samorządu mają na celu poprawę sytuacji tych osób oraz eliminację barier związanych z życiem w środowisku osób z niepełnosprawnościami, seniorów, a także dzieci i młodzieży narażonych na wykluczenie społeczne.

Szczególne uwagę należy poświęcić dzieciom i młodzieży, które stanowią grupy o podwyższonym ryzyku. Dom rodzinny odgrywa kluczową rolę w rozwoju osobowości i światopoglądu młodego człowieka. Wpływ mediów oraz rówieśników może w znacznym stopniu kształtować zachowania młodzieży, co w niektórych przypadkach prowadzi do ryzykownych postaw. Szkoła ma zaś fundamentalne zadanie w formowaniu systemu wartości młodych ludzi oraz w przekazywaniu wiedzy na temat konsekwencji podejmowania niebezpiecznych działań. Mimo poprawy sytuacji w szkołach, lokalne władze powinny podjąć dalsze kroki, aby zapobiegać rozwojowi patologii społecznych i marginalizacji młodzieży.

Prognozy demograficzne wskazują na kontynuację trendów, które mogą wpłynąć na strukturę społeczną powiatu, w tym na wzrost liczby osób starszych. Zmniejszający się odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym, wraz z procesem starzenia się społeczeństwa, będzie stanowić wyzwanie w kontekście polityki społecznej, szczególnie w obszarze zabezpieczenia społecznego. Z tego powodu konieczne jest opracowanie odpowiednich form opieki i wsparcia dla tej grupy oraz dostosowanie usług socjalnych do ich potrzeb. Równocześnie, wzrost liczby

osób starszych może wiązać się ze wzrostem liczby osób z niepełnosprawnościami, co wymaga rozwinięcia oferty rehabilitacyjnej oraz edukacyjnej dla dorosłych osób z tego środowiska.

Analizując sytuację rodzin w Powiecie Kolbuszowskim, warto zwrócić uwagę na trudności na rynku pracy oraz problemy finansowe, które utrudniają funkcjonowanie wielu rodzin. Bezrobocie jest postrzegane przez mieszkańców jako jedno z najistotniejszych wyzwań społecznych, a zjawisko dziedziczenia bezrobocia stanowi poważny problem. W związku z tym, samorząd powinien podjąć konkretne działania wspierające aktywizację zawodową mieszkańców, aby zmniejszyć skalę tego zjawiska.

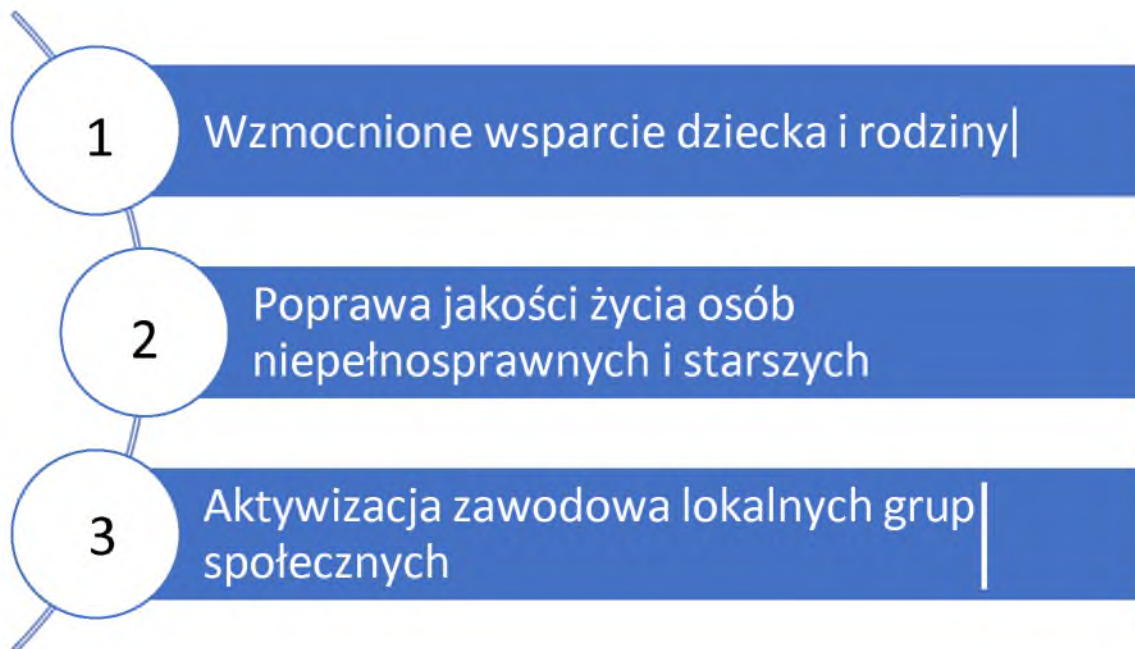
Samorząd Powiatu Kolbuszowskiego powinien również wzmocnić współpracę z sektorem pozarządowym, aby skutecznie realizować innowacyjne rozwiązania społeczne i pozyskiwać fundusze na wsparcie rozwiązywania lokalnych problemów. Istotne jest, aby nie zapominać o dalszej profesjonalizacji służb publicznych, zwłaszcza pracowników Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie oraz Ośrodków Pomocy Społecznej. W dłuższej perspektywie, ich rola jako liderów w rozwiązywaniu problemów społecznych powinna być wzmocniona poprzez systematyczne szkolenia, rozwój zawodowy oraz zwiększenie nakładów na służby społeczne. Inwestycje te mają na celu zwiększenie efektywności realizowanych kontraktów socjalnych i projektów społecznych.

4. CZĘŚĆ PROGRAMOWA

4.1. MISJA

Powiat Kolbuszowski miejscem bez przemocy, zapewniający mieszkańcom pełne bezpieczeństwo socjalne i zdrowotne, opiekę nad rodziną oraz aktywizację zawodową.

4.2. CELE STRATEGICZNE I KIERUNKI DZIAŁAŃ

CEL STRATEGICZNY NR 1 :

WZMOCNIONE WSPARCIE DZIECKA I RODZINY

CELE	DZIAŁANIA	WSKAŹNIKI EWALUACJI	REALIZATORZY
Rozwój systemu pieczy zastępczej okres realizacji lata 2025 - 2031	Zatrudnienie asystentów rodziny w gminach	Liczba utworzonych etatów, liczba rodzin objętych wsparciem asystenta	Organizator Rodzinnej Pieczy Zastępczej; Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie; Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej; Kuratorzy zawodowi; Policja; Szkoły; Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna
	Zwiększenie liczby rodzin zastępczych	Liczba utworzonych rodzin zastępczych, liczba dzieci w rodzinach zastępczych	
	Utworzenie rodziny zastępczej, zawodowej o charakterze pogotowia opiekuńczego	Liczba utworzonych rodzin, liczba dzieci umieszczonych w tych rodzinach	
	Zapewnienie rodzinom zastępczym udziału w szkoleniach podnoszących ich kompetencje	Liczba zorganizowanych szkoleń, liczba osób uczestniczących w szkoleniach	
	Organizowanie szkoleń dla kandydatów na rodziców zastępczych		
	Aplikowanie ośrodki zewnętrzne na rozwój pieczy zastępczej	Ilość programów, projektów służących rozwojowi pieczy zastępczej, do których przystąpiono	
	Propagowanie rodzicielstwa zastępczego	Ilość wydanych ogłoszeń, ilość zorganizowanych kampanii	
	Określenie procedur współpracy z instytucjami i służbami	Procedura określająca powiązania między instytucjami w zakresie pieczy zastępczej	
Przeciwdziałanie przemocy domowej	Rozwój poradnictwa psychologicznego, pedagogicznego oraz prawnego	Liczba osób korzystających z Punktu Interwencji Kryzysowej, Poradni Psychologiczno–Pedagogicznej	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie; Szkoły; Gminne Zespoły Interdyscyplinarne; Urzędy gmin, Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna
	Prowadzenie programów korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc	Liczba zrealizowanych programów	

okres realizacji lata 2025 - 2031	Organizowanie szkoleń dla kadry pracującej z rodzinami i problemem przemocy domowej	Ilość zorganizowanych szkoleń, liczba uczestników	
	Edukacja społeczna w zakresie problematyki Przemocy domowej	Ilość rozpowszechnionych ulotek, plakatów, liczba informacji na stronach internetowych	
	Organizowanie warsztatów dla dzieci i młodzieży z zakresu przeciwdziałania przemocy i zwalczania agresji	Ilość przeprowadzonych warsztatów dla dzieci i młodzieży	
	Współpraca Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie z gminnymi Zespołami Interdyscyplinarnymi	Liczba grup diagnostyczno-pomocowych z udziałem pracowników Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie	
Organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży na terenie powiatu	Zwiększenie oferty zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży	Liczba dzieci i młodzieży aktywnie uczestniczących w zajęciach pozalekcyjnych	Urzędy gmin; Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej; Szkoły; Organizacje pozarządowe
	Utworzenie miejsc do aktywnego wypoczynku	Liczba utworzonych boisk, placów zabaw, miejsc rekreacji	
	Organizowanie wyjazdów turystycznych, wyjazdów do kina, zimowisk, kolonii dla dzieci i młodzieży	Ilość zorganizowanych wyjazdów	
okres realizacji lata 2025 - 2031			

CEL STRATEGICZNY NR 2:**POPRAWA JAKOŚCI ŻYCIA OSÓB STARSZYCH I NIEPEŁNOSPRAWNYCH**

CELE	DZIAŁANIA	WSKAŹNIKI EWALUACJI	REALIZATORZY
Aktywizacja osób niepełnosprawnych okres realizacji lata 2025 - 2031	Udzielanie dofinansowania do likwidacji barier architektonicznych, technicznych oraz w komunikowaniu się	Ilość środków przeznaczonych na dofinansowanie	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie;
	Zwiększenie dostępu osób niepełnosprawnych do opieki medycznej i zabiegów rehabilitacyjnych	Baza informacyjna o funkcjonowaniu opieki medycznej	Powiatowy Urząd Pracy;
	Przyznawanie dofinansowania do sprzętu ortopedycznego i rehabilitacyjnego	Ilość środków przeznaczonych na dofinansowanie	Ośrodki zdrowia;
	Umożliwienie osobom niepełnosprawnym udziału w szkoleniach zawodowych	Liczba osób korzystających ze szkoleń, ilość zorganizowanych szkoleń	Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej;
	Wspieranie pracodawców w tworzeniu i przystosowywaniu miejsc pracy dla niepełnosprawnych	Ilość środków przekazanych na ten cel	Organizacje Pozarządowe
Zabezpieczenie potrzeb społecznych osób starszych okres realizacji lata 2025 - 2031	Zwiększanie ilości miejsc w Domu Pomocy Społecznej	Ilość dostępnych miejsc w Domu Pomocy Społecznej	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie;
	Tworzenie i wspomaganie działań wolontariatu na rzecz ludzi starszych	Liczba wolontariuszy	Dom Pomocy Społecznej;
	Tworzenie i promowanie środowiskowych form wsparcia	Liczba funkcjonujących klubów seniora, dziennych domów pomocy, grup samopomocowych	Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej

CEL STRATEGICZNY NR 3:**AKTYWIZACJA ZAWODOWA LOKALNYCH GRUP SPOLECZNYCH**

CELE	DZIAŁANIA	WSKAŹNIKI EWALUACJI	REALIZATORZY
Wzrost aktywności zawodowej wśród bezrobotnych okres realizacji lata 2025 - 2031	Świadczenie usług pośrednictwa pracy	Liczba bezrobotnych objęta usługą pośrednictwa	Powiatowy Urząd Pracy; Organizacje Pozarządowe; Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej
	Świadczenie usług poradnictwa zawodowego	Liczba bezrobotnych objęta usługą poradnictwa zawodowego	
	Zapewnienie możliwości zdobycia lub poszerzenia doświadczenia zawodowego przez bezrobotnych w ramach mechanizmów wsparcia	Liczba bezrobotnych skierowanych na staż, przygotowanie zawodowe, doposażenie stanowiska pracy, prace interwencyjne	
	Rozwijanie współpracy z organizacjami pozarządowymi i instytucjami rynku pracy w celu łagodzenia skutków bezrobocia	Liczba współpracujących ze sobą organizacji	
Rozwój lokalnej przedsiębiorczości okres realizacji lata 2025 - 2031	Refundacje kosztów doposażenia/wyposażenia	Liczba podmiotów objętych refundacją	Powiatowy Urząd Pracy
	Refundacje kosztów zatrudnienia w ramach prac interwencyjnych	Liczba podmiotów objętych refundacją	
	Refundacje kosztów zatrudnienia w ramach robót publicznych	Liczba podmiotów objętych refundacją	
	Wsparcie procesu samozatrudnienia	Liczba osób skierowanych na szkolenia	

Ograniczenie zjawiska ubóstwa, wykluczenia społecznego oraz bezdomności okres realizacji lata 2025 - 2031	Zwiększanie świadomości społecznej	Ilość rozpowszechnionych ulotek, plakatów, liczba informacji na stronach internetowych	Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej; Powiatowy Urząd Pracy
	Rozwój działań wspierających aktywność zawodową i edukacyjną osób najuboższych	Liczba osób korzystających ze wsparcia	
	Realizacja projektów i programów na rzecz osób zagrożonych marginalizacją społeczną	Ilość zrealizowanych projektów	

4.3. EFEKTY REALIZACJI CELÓW

Realizacja powyższych celów przyczyni się do stworzenia efektywnego systemu wsparcia dla rodzin, dzieci i młodzieży, który dzięki współpracy różnych instytucji oraz kompetentnej kadrze zapewni szeroką gamę pomocy. System ten będzie szczególnie skuteczny w zapobieganiu sytuacjom kryzysowym i zapewnieniu ochrony praw dzieci. W sytuacjach kryzysowych pełni rolę ratunkową i opiekuńczą, nie pozostawiając żadnego dziecka ani rodziny z nierozwiązanymi problemami.

W ramach realizacji celów oczekuje się także wzrostu liczby osób aktywizowanych zawodowo i społecznie, które będą zintegrowane z lokalną społecznością, a także liczby osób opuszczających system pomocy społecznej i stających się samodzielnymi. Ważnym rezultatem będzie także powstanie sprawnie działającego systemu kompleksowego wsparcia osób uzależnionych i ich rodzin, co przyczyni się do zwiększenia poczucia bezpieczeństwa społecznego i zmniejszenia zjawiska niedostosowania społecznego wśród dzieci i młodzieży, w tym problemów związanych z narkomanią i przestępczością.

Realizacja strategii powinna również skutkować zwiększoną świadomością lokalnej społeczności na temat niepełnosprawności oraz osób z niepełnosprawnościami. Oczekuje się także wzrostu liczby osób zatrudnionych oraz usprawionych w różnych obszarach życia społecznego. Kolejnym istotnym efektem będzie poprawa jakości usług rehabilitacyjnych i społecznych, a także wzrost zaangażowania w wolontariat. Zwiększenie aktywności seniorów w życiu publicznym, podniesienie jakości usług socjalnych i medycznych skierowanych do tej grupy, oraz poszerzenie dostępności informacji o instytucjach pomocowych i samopomocowych, będą kluczowymi rezultatami realizacji celów. Ważnym elementem będzie także uwrażliwienie społeczności lokalnej na potrzeby seniorów oraz wzrost liczby wolontariuszy, zwłaszcza młodych, działających na ich rzecz. Efekty realizacji celów będą także widoczne w działalności Ośrodków Pomocy Społecznej, które będą dysponować wysoko wykwalifikowaną kadrą merytoryczną oraz świadczyć usługi o wysokiej jakości na rzecz beneficjentów pomocy społecznej. Zróżnicowane formy współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz rosnący zakres tej współpracy będą także istotnym osiągnięciem. Dodatkowo, spodziewany jest wzrost aktywności społecznej oraz rozwój inicjatyw lokalnych.

4.4. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA STRATEGII

Jednym z warunków realizacji celów zawartych w powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych jest określenie jej ram finansowych. Przewiduje się następujące źródła finansowania proponowanych działań:

- środki własne pochodzące z budżetu powiatu,
- środki przekazane powiatowi z budżetu państwa – dotacje,
- środki funduszy krajowych (np. Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Fundusz Pracy),
- środki pochodzące z funduszy pomocowych Unii Europejskiej,
- dotacje organizacji pozarządowych,
- inne źródła.

Realizacja kierunków działań zaplanowanych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Kolbuszowskim na lata 2025-2031 wymaga odpowiednich zasobów finansowych, bowiem każde przedsięwzięcie generuje określone koszty.

Podstawowym źródłem finansowania strategii będzie budżet powiatu. Większość kierunków działań mieszczących się w sferze lokalnej polityki społecznej realizują bowiem jednostki organizacyjne i pomocnicze powiatu w ramach swoich podstawowych, statutowych zadań. Szeroki zakres działań jest ponadto możliwy do realizacji komplementarnie lub nawet wspólnie przez samorządy gmin wchodzących w skład Powiatu Kolbuszowskiego, Województwa Podkarpackiego oraz inne JST – na podstawie zawieranych pomiędzy nimi porozumień. Duża część środków na lokalną politykę społeczną będzie pochodzić z budżetu państwa. Chodzi głównie o subwencje i dotacje celowe, z których część trzeba będzie pozyskać startując w konkursach. W tej kategorii mieszczą się bowiem programy rządowe oraz programy ministerstw, takie jak: Program Osłonowy „Wspieranie Jednostek Samorządu Terytorialnego w Tworzeniu Systemu Przeciwdziałania Przemocy Domowej”, „Senior-Wigor” czy „Świetlica – Dzieci – Praca”, a także programy adresowane do organizacji pozarządowych. Znaczącą część środków z budżetu państwa stanowią też środki funduszy krajowych takich jak Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych czy Fundusz Pracy.

Kolejna grupa źródeł finansowania to przede wszystkim środki z Funduszy Europejskich dostępne w ramach perspektywy obejmującej lata 2021-2027. Dla założeń Strategii znaczenie ma Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego 2021-2027, umożliwiające pozyskiwanie środków z Europejskiego Funduszu Społecznego na walkę z ubóstwem i wykluczeniem społecznym.

Określenie bardziej precyzyjnych ram finansowych strategii rozwiązywanie problemów społecznych nie wydaje się obecnie możliwe ani celowe. Czynniki ograniczającymi planowanie finansowe są: szeroki zakres tematyczny dokumentu, siedmioletni okres jego obowiązywania, a także konkursowy tryb pozyskiwania dotacji w ramach większości programów pomocowych, co powoduje, iż wsparcie to ma charakter niepewny i incydentalny. Dodatkowo, dynamicznie zmieniającą się rzeczywistość, w tym zewnętrzne uwarunkowania polityczne, prawne i ekonomiczne powodują, iż określanie w momencie tworzenia strategii wysokości środków potrzebnych do jej realizacji stanowi poważne wyzwanie. Dlatego też adekwatne do potrzeb kosztorysy będą tworzone w momencie planowania i aktualizacji budżetu powiatu (w tym planów finansowych poszczególnych jednostek organizacyjnych) oraz opracowywania programów i projektów precyzujących założenia strategii.

4.5. MONITORING I EWALUACJA

Monitoring i ewaluacja zapisów strategicznych polegać będą na systematycznej ocenie realizowanych działań oraz modyfikacji kierunków działania w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą pojawić się poprzez zmianę regulacji prawnych czy też narastanie poszczególnych kwestii społecznych. Podstawowym celem wyżej wymienionych działań będzie dostarczenie praktycznej wiedzy potrzebnej przy podejmowaniu decyzji dotyczących przedsięwzięć planowanych w organizacji.

Proces monitoringu będzie służył identyfikacji osiąganych wskaźników i rezultatów oraz porównanie ich zgodności z założeniami Strategii. Do oceny i obserwacji wdrażanych działań i zaplanowanych celów w Strategii przydatne nam będą wskaźniki monitoringowe. W tym celu, aby móc jasno określić stopień efektywności realizacji strategii, dla każdego celu wyznaczono wskaźniki oceny efektywności jego realizacji. Dane zebrane i opracowane w procesie monitoringu posłużą do ewaluacji Strategii.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych będzie skuteczna, o ile przedstawiciele samorządu lokalnego znajdą zasoby umożliwiające budowę i realizację programów celowych zgodnych z przyjętymi kierunkami działań. Programy i projekty realizowane w ramach strategii powinny cechować: efektywność, skuteczność i celowość.

Koordynatorem realizacji Strategii będzie Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie. Wdrażanie dokumentu monitorowane będzie na bieżąco przez realizatorów merytorycznych poszczególnych zadań, natomiast ocena stopnia realizacji i osiągniętych efektów dokonywana będzie po trzech latach realizacji Strategii oraz po zakończeniu realizacji programu przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, poprzez przedstawienie oceny Radzie Powiatu.

5. SPIS TABEL

Tabela 1. Urodzenia i migracje na obszarze Powiatu Kolbuszowskiego	15
Tabela 2. Bilans bezrobotnych w poszczególnych grupach.....	21
Tabela 3. Orzeczenia o niepełnosprawności wydane osobom przed 16 rokiem życia.....	23
Tabela 4. Orzeczenia o niepełnosprawności wydane osobom po 16 roku życia.....	24
Tabela 5. Ilość sprzętu rehabilitacyjnego udostępnionego przez Wypożyczalnię.....	30
Tabela 6. Liczba rodzin objętych pomocą społeczną z uwzględnieniem powodów przyznania. MGOPS Kolbuszowa	33
Tabela 7. Liczba rodzin objętych pomocą i wysokość wydatków. GOPS Cmolasy.....	34
Tabela 8. Liczba osób i powody przyznania pomocy społecznej. GOPS Dzikowiec	35
Tabela 9. Powody przyznania i liczba rodzin objętych pomocą społeczną. OPS Majdan Królewski.....	37
Tabela 10. Liczba rodzin oraz powody przyznania pomocy społecznej. GOPS Raniżów.....	39
Tabela 11. Rodzaje rodzin zastępczych	42
Tabela 12. Rodziny zastępcze mające pod opieką dzieci.....	43
Tabela 13. Dzieci przebywające w rodzinach zastępczych.....	43
Tabela 14. Rodzaje rodzin zastępczych	43
Tabela 15. Struktura rodzin zastępczych.....	44
Tabela 16. Struktura rodzin zastępczych.....	45
Tabela 17. Analiza instytucjonalnej pieczy zastępczej	47
Tabela 18. Dzieci przebywające w pieczy zastępczej.....	48
Tabela 19. Płeć.....	57
Tabela 20. Klasa	57
Tabela 21. Wiek.....	57
Tabela 22. Określ swoje stanowisko do zażywania narkotyków	66
Tabela 23. Akty przemocy.....	71
Tabela 24. Ocena bezpieczeństwa	74
Tabela 25. Zawód - mieszkańcy	81
Tabela 26. Wykształcenie - mieszkańcy	81
Tabela 27. Najważniejsze problemy społeczne występujące na terenie powiatu.....	82
Tabela 28. Działania, które należy podjąć by poprawić sytuację mieszkańców powiatu	83
Tabela 29. Problemy społeczne dzieci i młodzieży na terenie powiatu.....	84
Tabela 30. Działania, które należy podjąć by poprawić sytuację dzieci i młodzieży.....	84
Tabela 31. Problemy społeczne osób starszych	86
Tabela 32. Działania poprawiające sytuację osób starszych.....	86
Tabela 33. Problemy osób niepełnosprawnych na terenie powiatu	87
Tabela 34. Działania poprawiające sytuację osób niepełnosprawnych	87
Tabela 35. Przyczyny braku poczucia bezpieczeństwa.....	88
Tabela 36. Działania, które należy podjąć, by żyło się bezpieczniej	89
Tabela 37. Problemy społeczne w obszarze opieki zdrowotnej.....	90
Tabela 38. Główne przyczyny problemów związanych z bezrobociem.....	90
Tabela 39. Problemy społeczne w obszarze edukacji	91
Tabela 40. Wykształcenie ankietowanych	95
Tabela 41. Problemy społeczne występujący wśród mieszkańców powiatu.....	96
Tabela 42. Co wpłynęłoby na zwiększenie bezpieczeństwa w powiecie	97
Tabela 43. Miejsca, w których najczęściej dochodzi do przemocy	98
Tabela 44. Reakcja mieszkańców na zjawisko przemocy.....	100
Tabela 45. Najczęstsze przyczyny powstawania przemocy domowej.....	101
Tabela 46. Przyczyny stosowania przemocy domowej	101

Tabela 47. Co zaliczamy do przemocy fizycznej?.....	102
Tabela 48. Co zaliczamy do przemocy psychicznej?.....	103
Tabela 49. Z którymi z wymienionych stwierdzeń się Pan/i zgadza	104
Tabela 50. Instytucje pomocowe na terenie powiatu	105
Tabela 51. Co powinno się zmienić, by działania zmierzające do przeciwdziałania przemocy były bardziej skuteczne.....	108
Tabela 52. Jakie działania byłyby najskuteczniejsze wobec osób doświadczających przemocy	108

6. SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Ludność w Powiecie Kolbuszowskim	13
Wykres 2. Liczba bezrobotnych w PUP Kolbuszowa w latach 2011-2017	17
Wykres 3. Liczba bezrobotnych w poszczególnych gminach. Stan na dzień 31.06.2018r	18
Wykres 4. Podział liczby bezrobotnych względem wieku w Powiecie Kolbuszowskim. Stan na dzień 31.12.2017r	19
Wykres 5. Liczba bezrobotnych według stażu pracy. Stan na dzień 31.12.2017r	20
Wykres 6. Przyczyny niepełnosprawności u osób poniżej 16 roku życia	25
Wykres 7. Przyczyny niepełnosprawności u osób powyżej 16 roku życia	26
Wykres 8. Staż pracy osób niepełnosprawnych	27
Wykres 9. Liczba rodzin zastępczych i dzieci w tych rodzinach	44
Wykres 10. Wiek dzieci w rodzinach zastępczych	45
Wykres 11. Wiek rodziców zastępczych	46
Wykres 12. Dzieci umieszczone w placówkach	47
Wykres 13. Czy kiedykolwiek piłeś/aś alkohol?	58
Wykres 14. Ile razy zdarzyło Ci się pić alkohol?	59
Wykres 15. Jeżeli zdarzyło Ci się pić alkohol, to czy rodzice o tym wiedzą?	59
Wykres 16. Jaki alkohol pijesz najczęściej?	60
Wykres 17. Gdzie piłeś/aś alkohol?	60
Wykres 18. Określ czy łatwo/trudno jest zdobyć alkohol w miejscu Twojego zamieszkania.	62
Wykres 19. W jaki sposób młodzież w Twojej okolicy może pozyskać alkohol?	62
Wykres 20. Czy uważasz, że okazjonalne spożywanie alkoholu nie uzależnia?	63
Wykres 21. Czy picia alkoholu może przyczynić się do stosowania przemocy?	63
Wykres 22. Czy kiedykolwiek zażywałeś/aś narkotyki?	64
Wykres 23. Czy narkotyki są łatwo/trudno dostępne w miejscu Twojego zamieszkania?	65
Wykres 24. Czy kiedykolwiek zażywałeś/aś dopalacze?	65
Wykres 25. Czy dopalacze są łatwo/trudno dostępne w miejscu Twojego zamieszkania?	66
Wykres 26. Czy kiedykolwiek zdarzyło Ci się palić papierosy?	68
Wykres 27. Ile razy zdarzyło Ci się palić papierosy?	68
Wykres 28. Czy papierosy są łatwo dostępne w miejscu Twojego zamieszkania?	69
Wykres 29. Kto rozmawiał z Tobą na temat skutków, szkodliwości i działania używek?	69
Wykres 30. Z jakich powodów osoby z Twoim wiekiem sięgają po używki?	70
Wykres 31. Czy kiedykolwiek byłeś/aś świadkiem przemocy?	72
Wykres 32. Czy kiedykolwiek byłeś/aś ofiarą przemocy?	72
Wykres 33. Gdzie przemoc, której byłeś/aś świadkiem miała miejsce?	73
Wykres 34. Wobec kogo była stosowana?	73
Wykres 35. Do kogo zwróciłbyś się o pomoc będąc świadkiem lub ofiarą przemocy?	76
Wykres 36. Ocena funkcjonowania pomocy społecznej w powiecie	92
Wykres 37. Skuteczność świadczonych w powiecie form pomocy	93
Wykres 38. Ogólna ocena życia na terenie powiatu	94
Wykres 39. Ocena bezpieczeństwa na terenie powiatu	96
Wykres 40. Zjawisko przemocy w powiecie	97
Wykres 41. Kto najczęściej doświadcza przemocy?	98
Wykres 42. Kto jest najczęściej sprawcą przemocy?	99
Wykres 43. Świadczenie przemocy w powiecie	99
Wykres 44. Przypadki występowania przemocy domowej na terenie powiatu	100
Wykres 45. Najczęściej spotykane formy przemocy	102
Wykres 46. Doświadczenie przemocy w życiu	103

Wykres 47. Czy "klaps" jest formą przemocy?.....	104
Wykres 48. Do kogo zwróciłbyś się o pomoc w przypadku doświadczania przemocy?	106
Wykres 49. Wiedza na temat pracy Zespołu Interdyscyplinarnego	107
Wykres 50. Wiedza na temat Niebieskiej Karty	107